

dpm

drámapedagógiai magazin

a Magyar
Drámapedagógiai
Társaság periodikája

KÜLÖNSZÁM
színművészeknek
2013

ISSN 1216-1071

Megjelenik évente négyszer.

A szerkesztőség címe:

1022 Budapest, Marczibányi tér
5/a; telefon és fax: (1)3361361;
honlap: www.drama.hu;
e-mail: drama@drama.hu

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Kaposi László

telefon: (28)788714
e-mail: kaposi@drama.hu

**Felelős kiadó:
az MDPT elnöke**

Borító: Hevesi Andrea

Támogató:

A Drámapedagógiai Magazin
megjelenését 2013. január 1-
december 31. között a Nemzeti
Kulturális Alap támogatja

Számlaszámunk, amelyre az
érdeklődők befizethetik az éves
tagdíjat és a DPM megrendelési
összegét: 11701004-20065946

Készült a Pharma Print Kft.
nyomdájában

TARTALOM

Gyermekszínjátészó (nyílt)levelek/3. (szerkesztői jegyzet)	2
Mert nem lehet, hogy ne legyen Tóth Zsuzsanna	3
A XXII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátészó Találkozó megyei bemutatásairól Hajós Zsuzsa, Kis Tibor, Körömi Gábor, Lipták Ildikó, Nyári Arnold, Perényi Balázs, Püspöki Péter, Regőss János, Szakall Judit, Sz. Pintér Rozália, Tóth Zsuzsanna, Varju Nándor	4
A XXII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátészó Találkozó regionális bemutatásairól Dolmány Mária, Kaposi László, Tóth Miklós, Tóth Zsuzsanna	20
A debreceni országos gyermekszínjátészó fesztiválról Hajós Zsuzsa, Kaposi László, Lipták Ildikó	29

A címlapon: PAFF SZÍNPAD: Szent Antal szerencséje. Országgh Kristóf Általános Iskola, Sirok. Csoportvezető-rendező: Rajnavölgyi Vilmos

A hátlayan: ÖRDÖGFLOKÁK: Ő és én. Fekete-Vörösmarty Általános Iskola és Gimnázium, Ajka, Magyarpolányi Művészeti Iskola. Csoportvezető-rendező: Komáromi Sándor

Kaposi László felvételei

Gyermekszínjátzó (nyílt)levelek 3.

Államosítás

A felmenő rendszerű amatőr országos fesztiválok központi kezelésbe vételéről, kvázi államosításáról jó ideje jönnek hírek. Nyilvános bejelentés után hullámokban (hol felerősödve, hol nem) érkeztek informális utakon is információk arról, hogy tervek készülnek...

Történeti tény, hogy éppen a gyermekszínházas és a drámapedagógia ügyeinek állami kezelése ellen jött létre egykoron a Magyar Drámapedagógiai Társaság. Mindez azok előtt, akik a rendszerváltozás környékén aktívak voltak – generációs kérdés –, természetesen ismert, köztudott. Amúgy többször került elő ez a téma-kör lapunkban, utoljára a DPM 2012. évi második számában – sok minden más mellett – erről is szó volt¹.

A következő mondat sem fog az újdonság erejével hatni: a gyermekszínházas területén „rendszerváltó” civil szerveződés mellett maga a Weöres Sándor Országos Gyermekszínházas Találkozó is azért jött létre, mert a felmenő rendszerű országos találkozók a rendszerváltást megelőző években már nem működtek, amikor pedig még működtek, akkor sem megfelelően. Kezünkbe kellett venni a saját dolgaink irányítását...

A „Weöresnek” idén huszonkettedik alkalommal sikerült bizonyítania fontosságát, társadalmi létjogosultságát. És ennek kapcsán idén pontosan huszonkettedik alkalommal igazolódott az is, hogy az országos találkozó szervezése, a határon belüli és a határon túli magyarságra egyaránt kiterjedő összefogása remek helyen van a civileknél – országos szinten konkrétan a Magyar Drámapedagógiai Társaságnál. És huszonkét éve mindig, minden fórumon elmondjuk, hogy maga az országos találkozó csak a megyeim regionális partnereinkkel együtt szervezhető meg: ebben a sok állandóságot mutató, de valamelyest mindig változó körben klasszikus megyei művelődési központoktól kezdve a helyi szervezőkig és intézményekig, a területi vagy helyi civil szerveződésekig sokan voltak/vannak benne. (Az aktuális lista partnereinkről lapunk 19. és 29. oldalán olvasható egy-egy jegyzék.)

Sok helyütt elmondtuk, leírtuk már (és tesszük addig, amíg kell, amíg lehet, amíg van hol), hogy ha elintézhető valami egy adott szinten, történetesen a civilek szintjén, akkor azt tilos onnan áttenni egy másik szintre. (A szubszidiaritás továbbra is az EU egyik alapelve – ezzel együtt bármiféle, magát épeszűnek gondoló rendszernek is alapelve.) Még akkor sem szabad elvenni a cselekvés lehetőségét, „felsőbb” szintre tolni a döntéseket, ha például létrehoztunk egy „nemzeti” intézetet, és az esetleg nem tudna jobb feladatot kitalálni magának, mint „átvenni” a felmenő rendszerű amatőr találkozókat. Átvenni – pontosítunk, mert ez igazából a köznyelvben *lenyúlásnak* nevezett műveletet jelenti. Igen, itt is van lenyúlható: ha nem is pénz, de mások munkájának több évtizedes eredménye. Jelen esetben szellemi tőke: pedagógiai, művészeti, módszertani kultúra.

Biztos meg lehet csinálni valami hasonlót – egy országos gyermekszínházas találkozót – a személyes affinitás és a szorosan vett, a szakterületre vonatkozó hozzáértés hiányában is. Lehet azt gondolni, hogy a gyermekszínházas hazai fórumai úgy szervezendők, mint a paprikafesztiválok (behelyettesíthető a kolbásztól a prózáig minden ehető-íhatóval, és bántani egyiket sem akarjuk). Persze, lehet. Csak hát nagy eséllyel: sokkal alacsonyabb szinten. Adaptálhatjuk azt a drámapedagógusok előtt ismert tételt, ami eredetileg a jó és a rossz pedagógusra vonatkozik, és ami érvényes a szervezőre is: a jó szervező és a rossz között nem mennyiségbeli különbség van: a jó szervezők emberi közösségeket építenek, a rosszak pedig rombolják azokat. És ez nemcsak hosszabb időszakokra érvényes, hanem egy-egy akcióra is: vagyis az, ha valami alacsonyabb szinten jön létre, az emberi közösségek ellen történik. Aktuálisan a gyerekből álló színjátzó csoportok ellen. Remélem, hogy a gyermekszínházas területén dolgozóknak, mindenféle, a pedagógusokat, művészetpedagógusokat érő megtörési kísérletek ellenére ott van még az az „oszlop”, ami alapján megkülönböztetnek bennünket más lényektől. És azt is remélem, hogy hallatni fogják szavukat akkor, ha tovább megy a sokak által, különböző fórumokról jelzett, a suttogó propaganda által is tudott államosítási próbálkozás. (Persze, ha nem teszik, akkor az – elképzelhető – személyesen sokaknak könnyebb út lesz. És megjósolom: az az út rövidebb lesz, az iránya pedig jól látható: a szakma széttúzása felé vezet.)

„Mi vagyunk a gyermekszínházas, jobban értünk ahhoz, mint a hivatalnokok, hát ne akarják ők megmondani, hogy nekünk mi és hogyan lenne jó” – ez volt a mögötte annak, ami a múlt század nyolcvanas éveinek végén és főként a kilencvenes évek elején történt. Nemcsak a drámasok és a gyermekszínházasok, hanem a diákszínházasok is úgy gondolták, aztán a versmondók, a bábosok, a felnőtt amatőr színjátzó is, hogy nem az állam a legjobb abban, ami a velük kapcsolatos ügyek intézését jelenti. Elnézést, csak rögzítem: ez itt a teljes lista volt, nincs más a területen, vagyis mindenki úgy gondolta...

¹ Ami történt a drámapedagógiai területén – Szakall Judittal beszélget Kaposi László. In: Drámapedagógiai Magazin 2012/2. szám, 36-40. old.

De attól, hogy valamit, ami a magyar kultúra fontos része, állandó feladata, a civilek végeznek el, attól még az állam nem rázhatja le magáról a feladatot, mint kutya a vizet: igen is finanszíroznia kell ezeket az alapfeladatokat, legalább annyira, mint azokat, amelyek elvégzése a saját kezelésében lévő intézményeken keresztül történik. Miféle igazságtalanság az, hogy bizonyos dolgok támogatáshoz, illetve nagyobb támogatáshoz jutnak csak azért, mert a megvalósulás egy állami intézmény fennhatósága alatt történik?! (Meg is fordíthatjuk: micsoda igazságtalanság lenne az, ha csak akkor jutna egy terület támogatáshoz, ha annak rendezvényei állami intézmény szervezésében jönnének létre?) A kultúra egyes szeleteinek ápolására intézményeket is eltart az állam, míg más kulturális területekre semmit nem áldozunk. Ideje lenne végre észrevenni, hogy az állam nem az állampolgároktól elkülönülten létező valami, nem azért van, hogy minduntalan föléjük és rájuk másszon. (Bár igaz, van ilyen társadalmi berendezkedés is. De nálunk még nem az a címszó van kiírva az egyre kevésbé vidám barakk fölél.) Igenis támogathat az állam oldalról is, és legfeljebb örömet fejezheti ki amiatt, hogy mások segítenek a munkákat elvégezni.

Még azt is könnyű belátni, hogy sokkal-sokkal olcsóbb és minden szempontból megnyugtatóbb megoldás az, hogy ha azok csinálják, akik értenek hozzá. (A siker amúgy is minimum megosztható, hiszen állíthatja a mindenkori fő-főhivatalnok, politikus, bárki, hogy „mi finanszíroztuk”, hiszen a főtámogató például az NKA...)

És persze ott a jogos kérdés, hogy tudja-e egyáltalán a mindenkori hivatal, hogy mit és hogyan kellene a gyermekszínjátzás területén tenni? Hát honnan tudná? Sok lépcsőben leépítette a maga rendszerét, abban a gyermekszínjátzáshoz értő szakember nem sok maradt (vannak még néhányan, de ezt ma már lassan különleges esetnek tekinthetjük). Persze, fel lehet kérni majd valakit. (Jellemzően a mi területünkön „egyemberes” játékokat játszott az utóbbi időben az állam: egy-egy ember kapott felkérést olyan ügyekben is, ahol egész szakmának kellett volna összedugnia a fejét. Azt pedig már jó néhányszor igazoltuk, hogy ha a szakmáról van szó, akkor bizony képesek vagyunk félretenni minden mást.) Ha pedig az előzők végiggondoltatnak, akkor vissza a feladóhoz: úgyis ott kellene, hogy kikössön a mindenkori hivatal, ahol most vannak a gyermekszínjátzásra vonatkozó szervezési döntések, és ahol most van a munka.

Úgy meg aztán végképp nem kéne belenyúlni szakmai ügyeinkbe (hivatalosan, felülről), hogy nem is jó az, amire azt mondják, hogy legyen nektek jó! Hallhattuk már tavaly nyáron: minden megyéből tovább kellene juttatni valakit, akkor is, ha sokkal gyengébb, mint más megyéből a harmadik-negyedik stb., mert az lesz majd aztán fejlesztő hatású, de nagyon. Az ilyen kezdetleges elképzeléseket már régen kinőtte a gyermekszínjátzás. Szervezési rendben kipróbáltunk már minden olyant, amiről a hivatalban az üggyel foglalkozó új munkatársaknak fogalmuk sem lehet. Azt is ismerjük, amit majd ezután tíz év múlva találnának ki. És nem azért, mert annyira okosak vagyunk (azok vagyunk, persze), hanem mert volt rá egy-két évtizedünk.

Találkoztam egy szinttel lejjebb, egy megyei rendezvényen hasonló „jelenséggel”: ott voltak a befogadó intézmény munkatársai is, de magát a rendezvényt nem ők szervezték, hanem a megyei művelődési intézet vagy központ szakemberei. Akik történetesen színjátszós-drámás végzettséggel és tudással bírtak. Náluk jó kezekben volt a gyermekszínjátzók adott évi megyei találkozój. De ez tavaly volt! Persze, mára már kirúgták őket, nem kell annyi ember (nem voltak sokan), és lehet, hogy nem kell a dologhoz annyira érteni.

Hát, csak tessék odaadni azt a pénzt, ami erre a területre jár – igen, a civileknek! És tessék örülni is annak, hogy jól dolgoznak!

A támogatás pedig jár.

Nem adható, hanem jár – ennek a területnek is. Alanyi jog egy gyerek számára az, hogy játszhaszon. És igen, az is, hogy színjátszhaszon. Ez nem valami úri praktika. Állam bácsi, ezt neked is tudnod kell, talán nem is véletlenül emelked be a drámás képzést a tanterveidbe (ezt egyébként jól tették a nevedben azok, akik téged kb. 18 évvel ezelőtt irányítottak, azok is, akik a Nat újabb és újabb revíziói esetében azóta is rendre fontosnak gondolták, és benne hagyták).

(A szerkesztő)

A Gyermekszínjátzó (nyílt)levelek 1-2. része megtalálható a drama.hu oldalon (<http://www.drama.hu/node/438>).

Mert nem lehet, hogy ne legyen...

„Hogy változol világ, és benned én is...” – rémlik fel bennem egy hajdani előadás, amelyben éppen akkor versekből építkeztünk, így csináltunk színházat. Régen volt. Ám a sorok ma is enyéim, mint ahogy annyi más vers, szöveg, előadás, fesztivál, siker és kudarcc, és újrakezdés – emberformáló élményként.

Manapság, amikor a környezet és a kultúra változásai sok esetben a silányság, az eldobható minőségű dolgok felé terelnek, még fontosabb tudni, hogy vannak értékeink, amelyek nem évülnek el. Mert ki gon-

dolhatná, hogy a színház csodája mulandó, ha évezredek bizonyítják, hogy emberi szükséglet, s a világ megismerésének legnemesebb eszközei közé tartozik.

Minden változik körülöttünk, így még nagyobb figyelmet és megbecsülést érdemel az, ami a folytonosságot jelenti.

Ilyen a mi fesztiválunk is, az ez évben éppen 100 éve született Weöres Sándor nevével közismertté lett gyermekszínházi találkozó. Éltrevalóságát nem lehet eléggé dicsérni. No meg persze a szervezők hihetetlen kitartását, alkalmazkodókészségét az állandóan változóhoz, az együttműködések, támogatások folytonosan összeomló és megújuló rendszeréhez; azt a sok-sok háttérmunkát, erőt és akaratot, pedagógusét, gyermekét, szülőét, hivatalnokét, civilét, amely összeadódva végül most is megteremtette a lehetőségét a folytatásnak.

Örömmel jelentem hát, hogy „A Weöres” él, még mindig, és reméljük, még soká! Mert színházat csinálni jó, gyerekkorban megismerkedni ennek varázsával, felejthetetlen benyomás. Embert alakító ereje, közösség-, személyiség- és kompetenciafejlesztő hatása hihetetlen! Kibontja a rejtett képességeket, a „rossz”-ból ügyeset formál, a deviánsból együttműködőt, a játszóból pedig boldogot.

S igazán nagy szükségünk van erre: megélni a boldogság tünékeny pillanatait!

Debrecenben, a fesztiválnak kétfévente helyet adó városban, csupa boldogság lesz; átszellemült arcú játszó, önmagukról és a világról valló gyerekek, éles szemű és érzékeny kiskamaszok, és nagyszerű játékukba belefeledkező nézők. Két napra megpihenhet a lélek is a következő küzdelmek előtt, remélve, tudva, hogy lesz folytatás... Mert az nem lehet, hogy...

Mert nem lehet, hogy ne legyen gyermekszínházi találkozó.

Tóth Zsuzsanna

(Megjelent a debreceni Országos Gyermekszínházi Fesztivál műsorfüzetében.)

Megyei bemutatók

Zsűritagjainktól a megyei bemutatókat megelőzően levélben kértük, hogy számoljanak be a találkozóról mint eseményről. Nem az előadások szokásos elemzését vártuk tőlük, sokkal inkább azt, hogy írásaik alapján képet kaphassunk és adhassunk arról, hogy hol, milyen módon, milyen rendben szervezik az országos gyermekszínházi találkozó megyei bemutatóit.

Természetesen nehéz a beidegződések ellenében dolgozni, nem véletlen, hogy sokan nem tagadták meg önmagukat, és az egyes előadások részletes alapos elemzését küldték el. Azt tesszük közzé, amit kaptunk. Vegyes a kép: van olyan beszámoló, amiben kevés előadásról sok szöveget kaphat az olvasó, és olyan is, ahol ennek a fordítottjaként sok előadásról szólva is inkább csak hangulatjelentést adunk. (Egyetlen bemutatónál nem tesszük ezt: a budapesti események közül most csak a regionálisról írunk) Azt nem is reméltük, hogy a regionális bemutatók mind-egyikéről is kapunk beszámolót: mégis ez történt...

Fontos: kollégáink mindegyike „anyagi ellenszolgáltatás nélkül” írta meg tapasztalatait.

(KL)

Baranya megyei találkozó

Pécs, 2013. április 6.

Évek óta a Szivárvány Gyermekház ad otthont Baranya megyében a megyei fordulónak. Korábban az intézmény maga, de néhány éve – így 2013-ban is – az Apolló Kulturális Egyesület vette gyámság alá a rendezvényt. Ez több szempontból is kihívást jelent. Az ország más területeivel való összehasonlítás során azt a konklúziót vonhatjuk le, hogy Baranya megyében meglehetősen kevés csoport vesz

részt a találkozón. Ez tulajdonképpen teljesen indokolatlan és érthetetlen számomra. Olyan megyéről van szó, amelyben hagyományai vannak a drámás munkának, és a színházi élet is erősebben képviseltette magát korábban –, illetve teszi ezt az idősebbeknél: a diákszínházi életben. (Az okok között érdemes lenne azt is vizsgálni, hogy a Társaság mit tett a helyzet javításáért és kialakulásáért.)

Az Apolló nem rutintalan a fesztiválszervezésben. Mivel a művészeti iskolájuk és társulatuk működéséhez is szükséges a szervezői profizmus, ezt a gyakorlatot könnyen ültetik át erre a találkozóra is. Most fiatal kollégának, Szalai Ádámnak adódott lehetősége az érvényesülésre: több feladata is volt a rendezvényen, a szervezés mellett időnként a konferanszié funkciójában, illetve csoportvezetői minőségben is helyt kellett állnia.

A helyszín a Bécsy Tamás terem, mely kamarajellegével szerintem ideális játszóhely a csoportoknak. Korábban láttam előadásokat az épület nagytermében is, de azt szinte lehetetlen „maradék nélkül” jól használni színházi tevékenységre.

Hét előadás nevezett, ebből öt az Eck Imre AMI produkciója – ez az adat önmagában is sokat mond az Apolló tevékenységéről. Mivel a művészeti iskolások bemutatója túlmutat a Weöres találkozón, egyfajta intézményszakmai bemutatónak is vált a rendezvény, ami egyáltalán nem jelent problémát, csak a nap menetét befolyásolja egy kissé. Az előadásokat a meghirdetett időpontok szerint mutatják be. A megvalósulás azonban gyorsabb tempót diktálna, hiszen az adatlapokon, a csoportvezetők által megadottaktól eltérően rövidebbek az előadások, és jóval kevesebb átállási idő is bőven elegendő lenne. Azonban nehéz eltérni a kijelölt időpontoktól, mert a közönség, a

szülők erre az alkalomra időben érkeznek, természetesen nem lehet korábban kezdeni. Érthető is, mivel az összes néző, akit ez a nap érint, nem is férne el egyszerre a teremben.

A csoportokat szendvicsekkel, üdítővel látták vendégül a szervezők. Az előadások után, a szakmai beszélgetés alatt a gyerekeket az Apolló Egyesület tagjai hívták játékba, a már említett nagyterembe.

Jó hangulatú, családias rendezvény volt. Milyen jó lenne, ha több csoport is részt venne a következő években.

Nyári Arnold

Somogyi képek

Balatonboglár, 2013. április 6.

Előhang: mindenki hoz magával valamit egy színjátszó csoportba. Mindenki visz magával valamit a színjátszós évek után. Van, aki magatartásproblémáit, kudarcait, más irodalmi érdeklődését, érzékenységét, megint más a másik nem iránti vonzódását hozza magával, s évek múlva, kinőve a gyermekszínjátszó csoportból, visz sok-sok közös pillanatot, bemutatókra készülés izgalmát, a közös munka örömeit, feszültségét, az együttműködés fontosságát és kényszerét, az irodalommal, zenével, játékkal, színházzal való találkozás megismételhetetlen pillanatait.

Most csak képeket láthattunk ebből a munkából Balatonbogláron, a Varga Béla Kulturális Központ Tagintézményében, a Lengyel-Magyar Barátság Házában, ezeket szeretném felidézni a somogyi színjátszók megyei találkozója kapcsán. Hogy kerülnek lengyelek Balatonboglárra? Házigazdánk, Tünde már mondja is fel a leckét, hogy a második világháborúban befogadtak lengyel menekülteket, akik azóta is visszajárnak emlékezni, kapcsolatot ápolni és persze balatonozni.

Ebben a hideg tavaszban még nem a Balatonon járt az eszünk, amikor elindultunk Gyombolai Gáborral, átsuhanunk a pazar völgyhídon, és hipp-hopp, már ott is voltunk a boglári domboknál. A színjátszó csoportok már javában készülődtek, igaz, a program szerint nem voltak sokan, de ez nem szegte kedvét sem a zsűrinek, sem a színjátszóknak az áprilisi napsütésben.

A színpad hagyományos falusi színpad, magasra építve. Ez a tér mindent felidéz, csak épp a gyermekszínjátszók klasszikus próbahelyét, az osztálytermet nem. A hátunk mögött kiállítás, előttünk egy nagy tér, bebeszélhetetlenül. A szervezők ugyan segítenek mikrofonnal, ám megállapíthatjuk, hogy az előadások sokkal többet mutattak volna magukból kamaratérben. Lássuk az előadásokat!

Kikötők – Balatonboglár (Budapest Főváros Önkormányzatának Gyermekotthona): Lelkes kis csapat adta elő Lázár Ervin klasszikus *Költői versenyét*, Sipőczné Oláh Mária rendezésében. A szereplők becsülettel megállták helyüket a színpadon, jó hangosak voltak, még azok is, akik időnként háttal álltak nekünk. Szó esett a megbeszélésen arról, hogy vajon érdemes-e folyamatos pacsirtaszóval felidézni az erdőt, vagy ehhez elég az elején és talán a végén a bejátszás. A *Négyszögletű kerek erdő* szerepei minden magára valamit is adó közösségben kioszthatók, így nem volt nehéz ebben a csoportban is megtalálni Bruckner Szigfrid, Vacskamati, vagy éppen Aromó szerepére a legalkalmasabb gyermeket, hiszen nem szabad elfeledni,

hogy a figurák nem elsősorban állatok vagy mesehősök, hanem igazi gyerekkarakterek. Általános megjegyzés, hogy a térszervezés volt talán a legnehezebb témánk ebben a délelőttben, s ezt nem csak a színpad okozta. A tér használata, a takarások funkciója, az „élő díszletek” használata, a „hol és mikor látszom a színpadon” egyáltalán nem egyszerű kérdések a gyermekszínjátszó rendezők számára (a csoport nem kért minősítést).

Csurgói Deákok (Talentum Művészeti Iskola, Marcali és Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium, Csurgó): A csurgói diákok nem az Arany által adott címet, hanem annak egy idézetét választották címül, így „*Ha per, úgymond hadd legyen per*” címmel dolgozták fel a klasszikus művet. Tették mindezt nagy lelkesedéssel, rengeteg ötlettel. Egyszerre láttunk színjátszós ritmusgyakorlatokat és magát a művet. A szöveg értelmezését néhol jól kiegészítették a játékok, ám sok helyen adós maradt az előadás a többletjelentéssel, és ha stilizált az egész darab, akkor nem lehet igazi Péter és Pál verekedése sem a színpadon. A rendezői szándék érthető: egyszerre kell a színpadon mozgatni 16 gyereket és elmesélni egy történetet. A kórus erős, ám olykor ennél sokkal erősebb, amikor csak egy szereplő beszél. Érdemes végiggondolni a csoport viszonyát a történethez, amely ebből az előadásból még nem derült ki. Mindezekkel együtt: egymásra figyelő és pontosan együtt dolgozó csapatot láthattunk Horváthné Zubor Andrea irányításával (ezüst minősítés).

Gézengúzok – Nagyberény (Dr. Faust Miklós Általános Iskola): A Gézengúzok produkciójával folytatódott a játék, akik *Mosoly nagymama megmentése* címmel Szabó Szilvia színdarabját adták elő. Kristáné Soós Melinda tanárnő rendezésében a játék izgalmasan indul, fekete ruhás figurák állóképét alkotnak, ebbe a térbe érkeznek a mese szereplői. Sajnálatos, hogy a játék további részében az állókép alkotói csak díszletelemek maradtak, időnként elfáradva, de nagyon alázatosan statisztálva végig a többiek játékát. Aztán elindul a mesejáték, melyben a szereplők elmondják a didaktikus történetet, ám a szituációk eljátszásához a rendezés nem ad elég segítséget. Az sem segíti a játékosokat, hogy a mese sablonokból építkezik, hiába az egységes színpadkép és az ügyes játékosok. A kórus figyelemre méltó. Abból, ahogy szíréket, szolgálkat és lidérceket játszanak, úgy gondolom, hogy ez lehet az az út, játékstílus, melyen érdemes a csoportnak továbblépnie (bronz minősítés).

Boglári Játékszín (Boglári Általános Iskola): A Boglári Játékszín csapata Darvasi László *Trapitijéből* mesél el egy részletet. Szerencsére ez a rész külön történet az eredeti mesében is, bár azok, akik nem ismerik a könyvet, azok néha kapkodhatták a fejüket. Szendrődy Botka Krisztina színjátszó fehér pólóban, sárga nyakkendőben gyors és pontos képvtársokkal mesélnek, játszanak. Igaz, az egységes jelmez ebből a nagyszínpadi távolságból helyenként akadályozza az éppen beszélő szereplők beazonosítását. Legfelszabadultabbnak a csoport épp a riportos jelenetben látható, amikor nem köti annyira a történet a játékosokat. itt szabadon, bátran improvizálhattak, és mondhattak véleményt a médiáról (ezüst minősítés).

Turbó Csiga – Siófok (Beszédes József Általános Iskola): Két évvel ezelőtt már láttam A Nap leányát Szekszárdon, most ismét olasz mesét hozott a siófoki csapat, *Liombruno* címmel. A rendező élő gitárjátékával kezdődik az előadás, aztán a szereplők mint megpendített élő gitárhúrok egy 22 húros hangszeren, együtt rezdülnek, beszélnek ebben a varázslatos előadásban. A színpadi eszközök és a tér használatában, valamint a csoportos versmondásban kiemelkedő előadás egy példamesét mond el nekünk. Nem csak a történet mesélődik el, hanem megtapasztalhatjuk egy csoportnak a gyermekszínjátszáshoz, játékhoz, színházhoz, világhoz való példaértékű hozzáállását is. Lélegzetelállító, ahogy egyszerre megszólal a csoport. Takács Tünde negyedikesei bemutatják, hogy az együtt töltött négy év alatt mennyi mindent tanultak a színpadi tér használatáról, a hangszerekről, a színpadi csoportos beszédéről, és az életről is, melyben a fő üzenet: „Ti pedig menjetek és valószínűleg meg sorosotokat” (arany minősítés).

Körömi Gábor

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei találkozó

Nyírbátor, 2013. április 12.

Teljesen profin szervezett esemény. A helyszínen is és a háttér munkában is látszik, hogy akik csinálják, azok nem először teszik ezt, a kisujjukban van az egész. Ahogy a vendégeket fogadták, ahogy elhelyezték őket, ahogy kialakították az egész nap menetrendjét, a délelőtti/délutáni beosztását, az átállásokat. Mintha még arra is figyeltek volna, hogy legyen valamiféle fokozatosság az egymást követő darabok rendjében, ritmikájában.

Mindenki a helyén volt, és így nagyon pörgős lett a nap. A délelőtti és a délutáni programot egy hosszabb ebéd szünet választotta el: miután a gyerekek megebédeltek, közösségi játékokra került sor. Ez alatt a zsűri a délelőtti előadások szakmai értékelését végezhetné. (Lemondva az ebédjéről, amiért közelharcot kellett vívni a szervezőkkel, akik nehezményezték ezt, de végül is a zsűri nyert, mondván, hogy jó lenne ezt a másfél órát arra fordítani, hogy nyugodtabb körülmények között lehessen beszélgetni a csoportvezetőkkel. Erre azért is nagy szükség volt, mert többeknek el kellett menniük nem sokkal a produkciójuk után.

Tetszett, és bár nem először találkozom vele, de mindig megragad, amikor olyan gyermek- vagy diákszínjátszó szakmai műhellyel találkozhatok, ahol a gyerekek nemcsak játszanak, hanem házigazdaként, segítőként is végig jelen vannak, és részt vesznek az események koordinálásában. Itt és most a Vona Éva vezette Lenszirom Színház „ifi” korosztályú diákjainak közreműködését élvezhettem, akik végig valóban nagyon finoman, nem tolakodóan, de segítőként voltak jelen. Rokonszenves volt az a belső és külső fegyelem, amivel ez a műhely közösségként, szellemi közösségként is működik. Bár a színház kapcsán elköptatott kifejezés, de náluk igaz volt: alázattal voltak jelen, tudták, most nem ők voltak a fontosak, hanem maga az esemény, annak résztvevői.)

Az ebéd szünetet kihasználva mind a délelőtti, mind a délutáni produkciókról hosszas szakmai beszélgetésekre kerülhetett sor. És itt a beszélgetés szó azért is fontos, mert valóban közösen tudtunk gondolkodni a látottakról.

Műfajilag több nagyobb csoportot tudnék elkülöníteni a látottakban: voltak a szerkesztett játékok körébe sorolható előadások, voltak mesefeldolgozások a maguk megszokott közösségi játékmódjával. És voltak életjátékok, minden erényükkel és hibájukkal. Az mindig szép, amikor a gyerekek a saját élményanyagukból építkeznek, de már sokadszor szembesülök azzal, hogy egy ponton túl be kell avatkoznia a csoportvezetőnek – ezt nem feltétlenül a megmondás szándékával, hanem a kérdés, vagy a közös dramatizálás technikáival, de valamit tennie kell, hogy ne felszínes, sekélyes jelenetek és történetek jöjjenek létre, álművekkel, álparbeszédekkel, amelyek a szappanoperák valamennyi stílusjegyét magukon hordják. Ha nincs benne tét, ha nincs benne szándék, feszültség, akkor nem lesznek érdekesek – itt is találkoztunk ilyen problémákkal. Volt egy érdekes, bár számomra szomorú előadás a napban (legyen ez a negyedik kategória!): egy csapat a *Légy jó mindhalálig* című ismert musical néhány jelenetét másolta le, nem igazán igényes koreográfiával, de ügyesen mozgó gyerekekkel. Valamit leutánozni, lemásolni érvényes szándék, cél, belső szellemi indulat nélkül, az zsakutca, még akkor is, ha a kollégánál szerint őket nagyon szokták szeretni a kistérségekben, ahol tájolóznak ezzel a produkcióval. Tévtől bármiféle művészkedést imitálni belső, saját szellemi mögöttes nélkül. Úgy látszott, hogy ezekkel a gyerekekkel sok minden mást is lehetne csinálni – és itt jön a csoportvezető szakmai felelőssége.

A délutáni programban láttuk azt a két előadást, ami végül arany minősítést kapott. Az egyik a Lenszirom „fiatalabbjainak” előadása: nem a történet fogott meg, hanem az a színpadi fegyelem, ahogy a gyerekek jelen voltak, és az a stílus, amivel lehet időnként találkozni, bizonyos értelemben „trendi”: nem mozgásszínháznak nevezném, hanem – Szeszák Szilvia fogalomhasználatával – inkább mozdulat-színháznak. A mozgás, a ritmus, a zeneiség jelenik meg egyfajta oratorikus formában. Jelen esetben komoly műhelymunka áll az előadás mögött, de kicsit még lötyögött a gyerekeken a „ruha”, a formanyelv (ismerkednek vele) – látszott, hogy pillanatnyilag rendezésileg előrébb tart az előadás, mint a csoport.

A másik nyírbátori produkció, amit a színpadi burleszkek közé sorolnék, az Adrian Mole történetével foglalkozó előadás, ami végül eljutott az országos fesztiválra is: rendkívül profin vezetett gyerekeket láthattunk (csoportvezető Márton Ildikó). A nagyon precízen beállított jelenetekhez szükséges mesterségbeli tudást csoportszinten meg is szerezték a játékosok a próbafolyamat során. Jó volt a szereposztás: a gyerekek zömében azt a szerepszintet kapták meg, amit elbírtak. Lubickoltak a játékban – rutinosak voltak, élvezték. Ripacsok voltak, főleg a főszereplők, de ez a ripacséria nem ment a darab egészének rovására – végül is egy burleszkről van szó.

Fontos tapasztalat, hogy nagyon nagy szorításban él most a szakma: a színjátszó-pedagógus szakma. Mindenkiről ezer bőrt húznak le, nincs lehetőség a nyugodt, csendes, elmélyült műhelymunkára, mert az összes helyi rendezvényen, iskolai és települési ünnepségen, az összes versmondó versenyen stb. jelen kell lenni, részt kell venni. Mindenki önmagát igyekszik felmutatni, ráadásul egyre nehezedő körülmények között, egyre nagyobb tempójú pörgés közepette. Minden iskola – ezt érzékelem – önmaga fon-

tosságát igyekszik megmutatni a fenntartó, a szülők és mindenki felé. Ez így, együtt egy év alatt képes „amortizálni” csoportokat: még nincs készen maga a csoport, de már játszani kell, már teljesíteni kell, be kell dobni őket a mély vízbe... Lehet nemet mondani, de azt is tudjuk, hogy vannak olyan helyzetek, amikor igent kell mondani. Amit többször is hallhattunk a kollégáktól: X. Y. nem tudott jönni a csoportjával, mert nem volt ideje készülni, mert pár hete még a városi március 15-i ünnepséget csinálták (azt megelőzően az iskolai farsangot, avagy az iskolai bálon léptek fel – nem sorolom tovább). És ilyenkor elfogyhat az energia, a színjátszásra fordítható idő is... (Persze az idő önmagában nem az egyetlen jelentős tényező: az arany minősítésű előadások egyikének rendezője elmondta a szakmain, hogy ők három hét alatt rakták össze az előadást, mert előtte még ünnepi műsorral kellett foglalkozniuk...)

Még egy fontos dolog: a nagyszínpad. Amennyire jó, hogy van, annyira érezhető az is, hogy ez nem a gyermekszínház világáé. Sokan, sokszor, sok mindent elmondtak, leírtak már ezzel a témával kapcsolatban, én csak megerősíteni tudom, ami olvasható ez ügyben. A szervezésben a *nehézkedés* viszi ezt a hagyományt: régi, nagyszínpados kultúrházak tudnak mögé állni egy-egy ilyen rendezvénynek, és ott „ezek a terek vannak adva”, és jó, hogy adva vannak. De ezek a terek nagyok a gyerekeknek, messze vannak a közönségtől, és emiatt van egy üvegfal a játékosok és a nézők között. Kimondva-kimondatlanul ott van az is, hogy mintha sok kolléga eleve nagyszínpadban gondolkodna, miközben a széttolt padok között, kis terekben szerelgeti össze az előadását... Amit aztán kitesz egy hatalmas térbe, ahol az menthetetlenül szétesik.

Püspöki Péter

A bázis – a Tolna megyei találkozóról

Dombóvár, 2013. április 12.

10 előadás, 185 játékos, 23 csoportvezető és kísérő, 2 szervező, 3 technikus, 2 játékra alkalmas tér, rengeteg szendvics és tea, 1 fesztivál.

Nyilvánvalóan nem lehet számokkal kifejezni egy rendezvény minőségét, de az bizonyos, hogy szükség van alkalmas háttérre, résztvevőkre, elkötelezett szervezőkre ahhoz, hogy lehetőség nyíljon értelmes és élményekben gazdag fesztivál megvalósulására.

A Dombóvári Művelődési Ház Nonprofit Kft. hosszú idő óta bázisa a gyermek- és diákszínháznak, így dolgozói könnyed profizmussal oldják meg a találkozók szervezését és lebonyolítását. Egy kamara- és egy nagyszínpadi tér áll rendelkezésre kielégítő fény- és hangtechnikával, valamint technikussal. Minden csoportnak van ideje kiválasztani és belakni a tereket, ami javára szolgál az előadásoknak.

Nem túltervezett a nap, nem kell azon gyötrődnünk, hogy miképp nézünk végig, és miképp beszélünk majd lehetetlen számú előadásról, kötött időbe zsúfolva. Természetesen ez nemcsak azt jelenti, hogy lehetőségünk van hosszabban beszélgetni az előadásokról, ismerkedni az ebéd-szünetben vagy előadások között, hanem azt is, hogy Tolna megyében kevesebb előadás született ebben az évben. A csoportok java része évtizedek óta dolgozik, egyetlen új

jelentkezővel találkozunk, a Mórágai Általános Iskola csoportjával.

A gyerekek élvezettel nézik egymás előadásait, ami nagyon jó, de egyáltalán nem csoda, hiszen a Tolna megyei találkozón egyenletesen magas színvonal tapasztalható évek óta. Az Akli Krisztián és munkatársai vezette játékok is gondoskodnak a jó hangulatról: a gyerekek a szakmai beszélgetés alatt felhőtlenül és hasznosan töltik együtt az időt, míg a csoportvezetők az előadásokról folytatnak diskurzust.

Valamennyi rendező részt vesz a beszélgetésen. Ez, tapasztalataim szerint majdnem egyedülálló. Tolnai Mária kollégámmal együtt igyekszünk jó hangulatú, értelmes és hasznos, valódi párbeszédet folytatni az előadásokról. A zsűri tagjainak értékelési szempontjai általában nem mutatnak nagy eltérést, színházat nézünk, amit pedagógusok készítenek fiatalokkal, e munka minőségének kritériumaiban pedig nagy különbség nem lehet. A szempontok közötti rangsorolás, a prioritások adják a minősítések szubjektivitását, emiatt alakulhat ki vita, vagy emiatt érezheti úgy bárki, hogy az eredmény nincs összhangban a szakmai beszélgetésen elhangzottakkal. Itt is előfordulhat ilyen ellentmondásnak látszó döntés, hiszen a mi prioritáslistánkon az öszinteség sok színházi szempontot megelőz. Mindezzel együtt a csoportvezetőkön is múlik, hogy a gyerekek – az eredményekhez való viszonyuktól függetlenül – elégedetten és jóleső fáradtsággal távoznak Dombóvárról, amely újra bizonyította elkötelezettségét a gyermekszínház iránt.

Hajós Zsuzsa

Jász-Nagykun-Szolnok és Heves megyei bemutató

Kisújszállás, 2013. április 19.

A kisújszállási Városi Művelődési és Ifjúsági Központ adott otthont a XXII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó Jász-Nagykun-Szolnok és Heves megyei regionális fordulójának. Hogy miért szerepelt együtt a két megye, annak egyszerű a magyarázata: Jász-Nagykun-Szolnok megyéből négy, Hevesből, ahonnan valamikor húsznál is több csoport nevezett, most mindössze két csapat jelentkezett, és tudott ide utazni. Mindkettő Sirokról érkezett, igaz, kiváló, arany minősítésre érdemes produkciókkal.

A találkozó magas színvonalát mutatja, hogy egyetlen előadás sem maradt minősítés nélkül. Egy bronz, három ezüst és két arany minősítő oklevelet tudtunk kiadni a gyerekek és tanáraik üdvözlője közepette. Mint már említettem, a két aranyat a sirokiak vitték el. E halmozottan hátrányos helyzetű falu általános iskolájában, ahová sok, nehéz sorsú roma gyermek is jár, dolgozik két, csodákra képes drámapedagógus. Csodatételről kell, hogy beszéljek, mert többnyire mélyszegénységben élő, roma és nem roma gyerekekből álló csoportjaikkal évek óta jelen vannak a Weöres legjobbjai között, mert megrázó és felszabadító, amit produkálnak, és színjátszóik között nem egy sugárzóan tehetséges gyereket láttam. Vajon milyen sors vár rájuk? Az egyik tanár Rajnavölgyi Vilmos, aki Paff Színpadával *Szent Antal szerencséje* címmel, saját mesefeldolgozást mutatott be, kifogástalan dramaturgiai érzékkel megírt/fel-

épített színpadi szöveggel, pontosan kidolgozott és végigvitt karakterekkel, igényes jelmezekben és ellenállhatatlan humorral. A másik Gál Zoltán, aki Bendegúzaival *A fagyos király* című cigány balladát dolgozta át és formálta megrendítő előadásá. Itt külön ki kell emelnem a játékosok koncentrátságát, a szertartásjáték erős képi világát, a Fagyos királyt megelevenítő óriásbábot és annak mozgatóit.

Idén már ennek a helyi művelődési intézményben megvalósuló rendezvénynek a szervezési/finanszírozási hátterét egy meglehetősen bonyolult, több lépcsős ügymenet szerezte – a Magyar Drámapedagógiai Társasággal együttműködve – a Nemzeti Művelődési Intézet megyei módszertani központjának Kisújszállásra kitelepült munkatársai biztosították. De szerencsére a most bevezetett ügyrend újdonsága a találkozó hangulatán, gyermek- és színjátszóbarát légkörén egyáltalán nem érződött. Igaz, ezt a sok „újdonságot” még szokniuk kell a szervezőknek. De legyen ez a felnőttek gondja-baja! Az előadások jó körülmények között futottak, a ház kertjében volt lehetőség a játékokra, beszélgetésekre, és a három ajánlattevőből győztesként befutó vállalkozó friss rántott húsos szendvicsei és csokitortája is jól esett mindenkinek.

A színházteremben a játékosok és nézők folyamatos helycseréje mellett zajlottak az előadások. A gyerekek lelkesen, érzékelhető kíváncsisággal nézték egymás produkcióit. Aztán mi, a zsűri és a csoportvezető pedagógusok, a fák árnyékában, és a játszótéri gyermekzsivaj biztosította hangkulissza védelmében folytattunk „bizalmas” beszélgetést a látottakról, hogy közelebb férközhessünk egymás gondolataihoz, munkáihoz, módszereihez, választott játéksztílusához. Sokat megtudtunk arról is, hogy ki, milyen körülmények között, és milyen indíttatással dolgozik. Van, aki könnyebb, és van, aki nehezebb vagy majdnem lehetetlen körülmények között, de töretlen lelkesedéssel és ügyszeretettel készíti fel a gyerekeket a „Weöres”-re. Ezen kívül megpróbál támogatókat találni, hogy eljöhesse, buszt bérelhessenek, kilopják a bentragadt díszleteket, kellékeket a számukra már bezárt „művházból” stb. De akadnak igazi sikertörténetek is – ilyen a sirokiaké –, ahol a település, egyébként igen szegény önkormányzata, a szülők, helyi cégek érzik fontosnak, hogy gyermekeik számára megmaradjon ez a lehetőség.

Mialatt értékeltünk, a gyerekek kiegészítő programként még megtekinthették a Néprajzi Kiállítótermet, a hagyományörzők lovagi tornáját, és részt vehettek egy kis helyismereti totó játékon is.

A találkozót zajos tetszésnyilvánítással kísért díjkiosztó és vendéglátónk, Janó Lajos igazgató úr szép szavai zárták. Az oklevelek mellett minden gyereknek jutott egy-egy szelet az ünnepi csokitortából.

Regős János

Csongrád megyei találkozó – Szeged, Agóra

2013. április 19.

Nem tudom, hogy mintegy két és félezer éve milyen szerepet játszottak a gyerekek a különböző agorákon, de idén a szegedi Agórán fontosat. A legfontosabbat. Hogy ezt megtehessek, szükség volt a Százszorszép Gyermekházat kinőtt csapatra, akik évtizedes rutinnal bonyolították most is az aktuális Weöres-fesztivál megyei találkozóját.

Köszönet azért, hogy a semmiből még mindig tudnak fesztivált teremteni, hogy ebben a művelődési házban sosem az hangzik el, hogy mit miért nem lehet megcsinálni, hanem a mit, hogyan csináljunk!!! Az új környezetben is megmaradt a régi ügy- és vendégszeretet – ezt Orbán Hedvig személye garantálja.

Hadd kezdjem ezt a beszámolót a fesztivál negatív „végével”! Sokszor mondtuk-mondjuk, hogy ez a találkozó nem verseny, „csak” egy olyan fórum, ahol azonos érdeklődésű gyerekek-felnőttek megmutatják, megnézik egymás munkáit. Ebből számomra az következik, hogy ha benevezem a csoportomat, akkor felkészítem őket annyira, hogy ne kelljen zavartan, feszülten érezniük magukat. Ebben a megyében van egy olyan kolléga, aki rendszeresen úgy hoz csoportot, hogy a gyerekei a szöveget sem tudják, és ő félig a függöny mögé bújva hangosan, a közönség által is jól hallhatóan súg. Ez számomra a pedagógiai bűn kategóriába tartozik, bűn a gyerekekkel szemben, mert ők kénytelenek a közönséggel szemben ott állni a színpadon, a kolléga pedig megússza, hiszen be sem jön az értékelésre. A másik bűn még súlyosabb. Olyan előadást is láttunk, ami egyértelműen arról szólt, hogy az alkotók megmutathassák magas művészetüket. Nem azt, amit a gyerekek tudnak, hanem magukat. Nem tudom, hogy a gyerekek mit élhettek át az alkotói(?) folyamat alatt, de hogy én a saját gyerekeimet ilyen csoportba nem adnám, az biztos.

De lássuk a pozitív oldalt is! Ez szerencsére lényegesen gazdagabb. Ez az év a szerkesztett játékok éve volt. Három kiváló játékot láttunk ebben a műfajban. Számomra mindig elbűvölő az a látásmód, ahogy Lovai Ágota dolgozik, és az a jelenlét, ahogy a gyerekei, csoportjai élnek a színpadon. Idei játékuk a *Banyaságok* címet viseli, Macbeth boszorkányainak szövegei adják azt az alapot, ami köré a játék épül. Ágotára jellemző, váratlan, bravúros képek sorozata, sodró lendület, hihetetlen jelenlét és jókedv jellemzi a játékot. Köszönet érte!

A makóiak járt úton haladnak. Dr. Tamásné R. Nagy Klára idén is hozta a szokott színvonalat, csoportja felszabadultan, pontosan játszik, tempós, jó színvonalú az előadás. Csengele idén is két produkcióval jelentkezett. Két szerkesztett játék, egy gyerekversekből, egy pedig József Attila verseiből. Igényes, szép munka mindkettő. Az idősebb csoport játéka most mélyebb, megéltebb volt.

Minden évnek megvan a maga slágere. Volt már sláger a *Dömdödöm*, a svéd gyerekversek, Weöres Sándor gyermekverseit nem tudom hányszor sikerült színpadra vinni. Idén Tóth Zoltán *Bolondos királyság, királyi bolondsága* volt soron. Azon gondolkoztam, hogy vajon mit szólna Tóth Zoltán, ha látná ezeket a kísérleteket, és tapasztalná azt, hogy a szövegét használó rendezők mindenképpen el akarják mesélni azt a történetet, amit ő csak laza bolondozásnak szánt.

A két végpont között kialakult egy stabil középmezőny, akik színházilag kicsit botladozó, de pedagógiai szempontból rendkívül hasznos munkákkal jöttek, és azt hiszem, ez a legfontosabb.

Csongrád megye, Szeged idén is jól teljesített. Nagyon remélem, hogy az Agóra nemcsak megyei és regionális rendezvényt fog a jövőben vállalni, hanem ott lapul a tarsolyban egy országos fesztivál terve is.

Kis Tibor

Ha a világ ilyen lenne – Bács-Kiskun megyei találkozó

Kecskemét, 2013. április. 19-20.

A Kecskeméti Ifjúsági Otthon már hosszú ideje gondos gazdája a Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó megyei rendezvényeinek. A ház munkatársai – élükön a drámapedagógia iránt (is) elkötelezett Józsa Kata igazgatónővel és Zum Erika főszervezővel – igazi fesztivál-hangulatot teremtettek most is. Itt már hagyománya van a találkozónak, van Thália szekere fel- és onnan leszálló közös ritmusjáték, saját fesztiváldal, sőt, saját, rendezőkből álló zenekar. Hogy csupa boldog zengés volt a kétnapos találkozó, ezek után nem is meglepő. Első este arra is jutott idő, hogy a gyönyörű belvárost megörvendeztesse a színházcsoporthoz csapata – fáklyás-dalos felvonulással. A szakmai beszélgetések ideje alatt – amit egyetlen rendező sem hagyott ki, sőt, általában végigülték – a gyerekek különleges zenei élményben részesültek: a doromb művészetében kiemelkedő tudású Szilágyi Áron szórakoztatta őket. Őt „kecskepásztornak” titulálták a szervezők, és volt persze nyáj is, különféle kecskék díszítették a házat, a színházcsoporthoz szerencsésének elősegítése céljából. De hát ezek csak a külsőségek. A lényeg az a szinte kézzel-fogható, érezhető szeretet volt, amely ennek a közösségi eseménynek a gerincét jelentette.

Szóljunk néhány szót arról is, hogy mit láttunk! A találkozón 17 csoport jelent meg, ebből 11(!) csoport kecskeméti. Már ez is ékes bizonyíték az itt folyó fontos drámapedagógiai munkának.

A hat másik csoport Szabadszállásról, Dusnokról, Tisza-kécskéről, Felsőszentivánról, Dávodról, valamint Jakabszállás és Fülöpjakab községek összevont intézményéből érkezett. A bemutatott előadások széles skálán helyezkedtek el; már a darabválasztások is változatosak. Ritmus-ujgyakorlattól, hagyományos mesejátéktól az egyéni, kreatív megoldásokkal épített műig, az életjáték-jellegű mellett az unalomig ismert – ám ezúttal vérbő megoldásokkal teli – darabig sok mindent láttunk.

Számomra – és gyanítom, zsűritársam, Móka János véleménye sem tért el nagymértékben, hiszen döntésünk majd minden esetben tökéletesen összhangban volt – több előadás is a nagyon jó színvonalon elkészített alkotások közé tartozott, s így nem véletlen, hogy hét aranyminősítésű oklevél talált gazdára. Még akkor is szép és kimagasló eredmény ez, ha az aranyosok között is voltak árnyalatnyi különbségek. A leghalványabb előadás (csak egy ilyet láttunk) is csupa jó szándékkal készült. S még egy előadás nem kapott minősítést, mivel nagyon kicsit markolt.

Izgalmas kísérletnek mutatkozott Tóth Orsolya rendezésében több előadás is: Parti Nagy Lajos meséje, *Az ördög darálója* a („Pi”szKOS12 csoport) újszerű formájával, Pilinszky János műve, *A naphajú királylány* (Tűzkút) különösen a kreatív hang- és testhasználatával tűnt ki, és nagyon izgalmas lehetőséget hordoz a Zalán Tibor művéből készült *A rettentő görög vitéz* című alkotás is (Liliomszörnyek). Fiatal kora ellenére Orsolya a legtermékenyebb kecskeméti rendező – a találkozón öt csoporttal jelent meg, s ebből három előadása is arany minősítést nyert.

A „régimotorosok” közül igen jól szerepelt Török László Dafti szabadszállási csapata, a Lajtorja. Ők azért is figye-

lemre méltóak, mert mindig fontos mondanivalót hordozó, aktuális kérdéseket feszegető, mégis költői előadásokat hoznak létre.

A színházi eszköztárat bővítette a Lazarcú Maszkák előadása: a bábok használata plasztikusabbá tette és kicsit eltávolította a szorongások világát, így Sárosi Gábor rendezése igen ígéretessé vált.

Hodován Péter csoportja, a Kincskereső Kölykök a nagyon ismert történetet, *A rátóti csikótojást* mutatta be, leleményesen, élettelen, sok egyéni ízzel, ügyes megoldásokkal.

Meglepően jól került el a „farsangi műsor” csapdái, s alkotott élvezetes, jókedvű előadást Hófehérke némiképp kifacsart történetéből a Zenészhíradók csapata *Showfehérke* címmel. A jó ízlés az ügyes kezű Kovács Tamásné dícséri, akinek a történet színpadra állításában férje segített. Nagyszerű találkozó részesei voltunk, elismerés és köszönet illeti a rendezőket, a játszókat, segítőköt – és mindezekelől a szervezőket, akik most is színházszó ünneppé tették a rendezvényt.

Tóth Zsuzsanna

Nógrád megyei találkozó

Balassagyarmat, 2013. április 20.

Szép, napsütéses tavaszi nap volt, amikor Balassagyarmatra mentünk Sereglei Andrással, vagyis Bandóval, hogy részt vegyünk a Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozó megyei fordulóján. A Mikszáth Kálmán Művelődési Központ oldalsó kerítésén és a bejáratnál is nagy plakátok hirdették a rendezvényt. Hiába járok már régóta ilyen eseményekre, mindig meglepődöm a találkozóra érkező izgatott, boldog, nyüzsgő gyerekektől. A csoportvezetők a segítő szülőkkel terelgetik a tanítványaikat, cipelik a díszleteket, hangszereket, jelmezeket. A bejáratnál Jakus Juli várja és igazítja el a fellépőket, hol lesz a csoport öltözője, mik a legfrissebb információk a fellépés sorrendjéről, a bejárásokról, ő az, aki mindent tud, akihez a legkacifántosabb kérésekkel lehet fordulni. Juli, az intézmény munkatársaként majd húsz éve gazdája a Weöres találkozónak és nemcsak a megyei, hanem két évente a területi rendezvényeket is ő szervezi. Ehhez rengeteg pályázatot kell írnia, és persze igazi „népművelői” leleménnyel megoldani megoldhatatlan helyzeteket. Itt, Balassagyarmaton „szeretve van” ez a rendezvény, ezt érezzük mindannyian, akik itt vagyunk. Sokszor hangoztattam már, de nem lehet elégszer, hogy a népművelői-szervező munka eredményessége teljesen személyfüggő! Az elmúlt években sokkal keservebb helyzetben vannak a művelődési intézmények munkatársai, mégis vannak köztük olyanok – a gyermekszínház mozgalom szerencsésére –, akik szorgalommal, leleménnyel, okossággal és nagyfokú ötletességgel úrrá tudnak lenni a nehézségeken, és szívügyüknek tekintve megszervezik a találkozókat. Nem is akárhogyan – ez a nap is ilyen, és ehhez partnerek Juli munkatársai is.

Az előadások témaválasztása, stílusa, a gyerekek és rendezők felkészültsége természetesen sokszínű.

Magyargéc-Ságújfalu gyermekszínházai Hegedűs Gergő matematikatanár irányításával *Hófehérke, no meg a nyolc törpe* című előadásával a felnőtt humor elemeit próbálták

felhasználni a mese sajátos interpretálásához, amely a szövegek megtanulásába fektetett munka ellenére megmaradt az iskolai klubdelutánok vidámkodó szintjén (bronz minősítés).

A darabválasztás, a szöveg minősége értéorientációt és mintát jelent a gyerekeknek, ezért fontos, hogy értékes, igényes szöveggel találkozzanak. A Játékkuckó csoport Magyarnándorból a *Kacor király* meséjét adta elő, csoportvezető rendező Györösiné Gyöngyösi Veronika. A történet a jó dramatizálásnak köszönhetően jól követhető volt, de a fontos fordulópontok eljátszása sajnos vázlatosra sikerült. Még mindig általános probléma, hogy a konfliktusok, a váltások, a lelki folyamatok csak szövegben jutnak kifejezésre. Az igényes csoportmunkát a gyerekek szép és kifejező beszéde tükrözte. Néhány ötletes jelmez-megoldással is megörvendeztettek, például a süni tuskéit ruhacsipeszekkel oldották meg. Példaértékűnek tartom, hogy a csoportban együtt dolgoznak 8 évestől 14 éves korig a gyerekek (ezüst minősítés).

A musical népszerűsége persze töretlen, és a szécsényi alapfokú művészeti iskolában az ének és a tánc kiemelt szerepet kap a képzésben, ezt bizonyította a *Twist Olivér* musicalből előadott rövid részlet (arany minősítés). Csoportvezető: Garamvölgyi Andrea.

Mátraházi Tamás rendező a bátonyterenyei gyerekekkel dolgozik hosszú évek óta, és mint azt egy más forrásból megtudtam, rendkívül nehéz körülmények között. Igazi misszió, amit ellát, mert a tanítványai többsége számára csak a gyermekszínház ad valódi sikerélményt. A három különböző életkorú csoportjával műfajilag is különböző formát választott: Zelk Zoltán verses meséjét (*A három nyúl*) közösen elmondták, kevés térformával – úgy, hogy csak a vers kínálta szerepeket szóltatták meg egyénileg. A *pórus járt* című kis jelenettel a népszínházvilágát idézték fel hangulatosan, két tüneményes szereplő – Pálinkás Zsaskin Dorina és Sárközi Kevin András – segítségével, akik aztán különdíjban is részesültek kiemelkedő színjátékukért. A Mátraházi Tamás által rendezett harmadik előadás a Lackfi János verseiből összeállított *Fiús-lányos* című szerkesztett játék volt, melyben a játékosok boldog örömmel, teljesen felszabadultan vettek részt. Tudták, hogy miről beszélnek, és személyiségükkel élővé tették a verseket, szép pillanatokat szereztek, bár a kísérő mozgások illusztrációk maradtak. A két előző előadás bronz, illetve ezüst minősítése után ez a produkció arany minősítést szerzett, melyet a rendező örömmel és meghatóttan vett tudomásul.

A FÉBÉ színpad Cs. Szerémy Andrea vezetésével (*Ki vagyok én?*) a kamaszkori énkeresés témáját választotta, érzékenyen, kerek egységbe szerkesztve a dalokat és a verseket. A megszólalásokból kirajzolódott a megszólaló szereplők egyénisége, átsütött személyes érintettségük. Szép pasztell, lírai oratórium volt az előadás, mely arany minősítést kapott.

A Pimasz Kamasz csoport Balassagyarmaton működik B. Nyiregyházi Ágnes vezetésével, évek óta fontos résztvevője a találkozóknak. Idén egy arab mese sajátos feldolgozásával jelentkeztek (*Szálem és a szög*). A történetet egy mesélőtől halljuk, a színpadra felállított emelvénnyel. A történetet eljátszó szereplők viszont nem szavakkal kommunikálnak, hanem a színpad hátsó részén elhelyezkedő

társaik effektekkel, hangicsáló eszközökkel kísérik, illusztrálják az eseményeket. (A játéknak ez a formája Várhidi Attila rendezései nyomán vált népszerűvé a gyermekszínházban.) A színjátékosok láthatóan nagy élvezettel vettek részt ebben a sajátos játékban, bár a térforma erősen behatárolta a játékot. Az ismétlések variálása, a monotonitás ellensúlyozása megoldásra várt. A jókedvű előadás arany minősítést kapott.

Az egész napra az öröm volt a jellemző. Azt éreztük, hogy boldogok a találkozó résztvevői a színpadon is, mikor játszottak, és a ház többi részében is, amikor – más-hogy – játszottak! Mert a szervezők sokféle kiegészítő programmal kedveskedtek a résztvevőknek! Volt gyöngyfüzés, „körmönfonás”, falmászás, célba dobás, verseny ugráló kötéllel, hulahopp karikával, volt papírsárkány készítés a művelődési központ munkatársainak vezetésével, Vagyin Eszterrel, Hegedűsné Jusztin Gizellával és Nagyházi Bélával. Ők is az ügy iránti elkötelezettséggel, szeretetből vállalták a programok vezetését. A ház valamennyi munkatársa beletette tudását, szakmaiságát a rendezvénybe. A műsorvezetést Patakiné Kerner Edit színművész vállalta idén is. A találkozót megtisztelte jelenlétével Máté Lászlóné Kaszás Mária, a Nemzeti Művelődési Intézet Nógrád megyei vezetője.

Jakus Juliék minden résztvevőt vendégül láttak, pizzát és üdítőitalt kapott a 140 résztvevő. És amin aztán teljesen elámultam: **valamennyi** szereplőnek egyéni, **névre szóló** emléklapot készített Jakus Juli (szerepelt rajta az illető neve, a rendezvény, a csoport neve, és annak az előadásnak a címe is, amelyben az illető részt vett). Előző éjjel készítette el a 140 emléklapot Juli! Azt hiszem, nincsen meggyőzőbb bizonyítéka annak, hogy mit jelent számára ez a találkozó! Amíg ilyen elhivatott népművelőkön múlik a Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozók sorsa, talán van remény...

Szakall Judit

Pest megyei találkozó

Vác, 2013. április 20., Inárcs, 2013. április 27.

A Pest megyei bemutatonak erős hagyományai vannak, és ezeknek a hagyományoknak a megőrzéséhez elengedhetetlenül szükséges Gaál Anna és Makra Borbála, a Pest Megyei Művelődési Intézet (most éppen Nemzeti Művelődési Intézet) munkatársainak gondoskodása. Itt jegyzem meg, hogy a nagy átalakulásokban, több helyen találkoztam az új intézmény munkatársaival, és eléggé vegyes képet mutat a Weöres fesztiválhoz való hozzáállásuk. Pest megyében még sikerült a hozzáértő, a területet szívügyükként kezelő munkatársaknál hagyni a szervezést.

Vác

A váci helyszín állandó, 20-án itt rendezték az első fordulót. A színházteremben gyülekeznek a csoportok, és ettől, hogy mindenki itt van, aki aznap bemutatkozik, kezd kialakulni az a hangulat, amiért tulajdonképpen mindenki dolgozik. Persze, a Pest megyei színjátékosok közössége fontos eseményként tartja számon ezt a bemutatót, és ezért még inkább érződik, hogy rangja van a találkozóknak. A rövid, ünnepélyes megnyitó után az inárcsi KB35 tagjai veszik át a szót, ők lesznek azok, akik az átállási idők alatt szórakoztatják a közönséget. Nincs könnyű dolguk: 150-

200 embert lekötöni, megmozgatni, játékba hívni frontálisan, a színpadról, ha valaki nem a zenebohóc attitűdből kíván dolgozni, akkor tényleg felkészültnek kell lennie! A KB35 tagjai drámás múltjuk és rutinjuk segítségével jó humorral és fesztelenül oldják meg a feladatot, a zsűrit is bevonva.

A két játszóhely lehetőséget ad a csoportvezetőknek a választásra, illetve segít a szervezésben is: színháztermi és kamaratermi blokk váltja egymást. Kedves, és a mai lehetőségekhez képest bőséges a vendéglátás, érte ez alatt, hogy meleg ebéddel várják a fesztivál résztvevőit. Fesztempót kell tartaniuk a csoportoknak, mert az estében már másik programnak ad helyet az intézmény. Mága Zoltán koncertje kiszorítja a színjátszókat a színházteremből, így az eredményhirdetést az aulában kell megejtenünk. A szakmai megbeszélés alatt közös szabadidős tevékenységre várják a gyerekeket.

Minden előadást hatalmas taps fogad, és azt hiszem, ez igazán jól is esik minden csoportnak. A Pest megyei színjátszóhely csoportjai gyakrabban nézik egymást, közösen táborozhatnak, és ez nagyon sokat ad a fesztiválhoz.

Inárcs

Ebben az évben Inárcs adott helyszínt a Pest megyei bemutató második napjának. A menetrend nagyon hasonló volt a vácihoz. Még a „közönségjátékok” is szinte ugyanúgy történtek. De itt nem volt olyan kényszer, hogy át kell adni a helyet valakinek... A Zrumeckzy Dezső Művelődési Ház és Könyvtár színházterme a felújítás során előnyére változott. Úgy alakították ki, hogy megkérdezték az inárcsi színjátszókat is, mire lenne szükségük, így azt hiszem, hogy irigylésre méltó a helyszín. Persze az, hogy ez a gesztus megtörtént, az az intézményvetőket is minősíti.

Nyári Arnold

Vas megyei bemutató

Szombathely, 2013. április 21.

Az idei szombathelyi találkozón a gyermekszínjátszás történetében lezárult egy „korszak”, hiszen a művelődési intézményeket érintő intézkedések „hatására” a MMIK megszűnt, és a Nemzeti Művelődési Intézet Vas megyei művelődési irodájaként működik tovább. Az idei találkozót már az „iroda” szervezte, még a régi munkatársakkal, akik – úgy, mint eddig minden esetben –, szívvel-lélekkel, nagy szeretettel, odafigyeléssel bonyolították a rendezvényt. *(Hogy jövőre lesz-e még olyan hely, színpad, ahol a színjátszó Vas megyei gyerekek bemutakozhatnak, és lesz-e még olyan lelkes ember, mint Bajó Éva, nem tudjuk.)*

A csoportok köszöntése, a konferálás most is ugyanolyan kedves, és magas színvonalú volt, mint ahogy azt már régebben megszokhattuk. Minden fontos dolgot megtudtunk az éppen fellépő csoportról, az előadásra kerülő darabról és a felkészülésről. A nézőtérben ülő gyerekek és felnőttek jókedvükkel, lelkesedésükkel, és sok-sok tapssal jutalmazták a színpadon szereplőket. Mivel kevés bemutatkozó csoport volt, maga a találkozó is kényelmesen, feszültségmentesen zajlott, volt idő megvárni egymást, a technikai felkészülést, és így a gyerekek megnézték egymás produkcióját. Volt idő, a „rácsodálkozásra”. A csoportok délelőtti szerepeltek, így a gyerekek a közös ebéd elköltése közben

– mint a régi ismerősök –, még felszabadultabban tudtak egymással viccelődni, beszélgetni.

Bizonyára ezek a színpadon kívül töltött percek is a gyerekek megőrzendő emlékei közé kerülnek majd. Minden esetre nekünk, felnőtteknek jó volt látni a jókedvű gyerekeket, hiszen valamennyien hasonló okból voltak itt: együtt létrehozni egy előadást, azt megmutatni másoknak és közben természetesen élvezni a közös játék örömét.

A három csoport részvételével megtartott találkozó rendkívül bensőséges, családias volt. A csoportok vezetői, tagjai évek óta ismerik egymást, és mindig őszinte lelkesedéssel figyelik a többiek bemutatkozását, és vannak lelkes kísérők, szülők, akik szintén kíváncsiak a másik csoport produkciójára is. A fellépő három társaság az elmúlt években mindig jó színvonalú, nézhető, szerethető előadásokkal ajándékozta meg a nézőket, noha mindegyik különböző színpadi stílust, más-más „iskolát” képvisel.

1. Soltis Színház Gyermekstúdiója, Celldömölk. Badacsonyi Angéla *A beszélő fa* című – eredetileg a szombathelyi Mesebölt Bábszínház részére íródott – mesejátékát adaptálták, „hangolták” színpadra. Ez egy „környezetvédős” darab, ami szerencsére nem szájbarágós, és alig didaktikus.

A fiatal rendezőtől (Marton Márió) már megszoktuk az igényes, mindenre kiterjedő előkészítő munkát, melynek során messzemenőig figyelembe veszi a játszóknak életkorát, képességeit. A színjátékot négy jó képességű lány játssza, hitelesen, az állat-szerepek megírt karakterének megfelelően léteznek a színpadon. Tisztán, érthetően beszélnek, ez azonban időnként eltér a természetestől, kevésbé életszerű. Mivel a darab az állatok közötti kapcsolatokra, beszélgetésekre épül, kevés lehetőség maradt a cselekvésre. Igazán ott mutatkozik meg a játszóknak tehetsége, amikor zenei bejátszásra („Rád várnak a superkukák...””) történik a nagy rendrakás, lomtalanítás, a fa környezetének rendbetétele.

A színpadi játékot még élvezetesebbé tette volna, ha a sok szöveget néhány mozgalmassal szituáció beépítésével színesítik vagy váltják fel. Talán kevésbé fáradnak el a játszóknak a sok beszéd miatt. Ennek ellenére így is élvezetes, nézhető előadásnak tapsolhattunk (ezüst minősítés).

2. Pöttyös Hagyományörző Gyermekcsoport, Csehimindszent. Csoportvezető: Horváth Barnabásné. A *Kungyorné a káposztásban* színpadi játék, „beavat” bennünket a káposztaszedés és a káposztával kapcsolatos egyéb foglalatosságok mikéntjébe. No és persze a munkát végző férfiak, asszonyok és a körülöttük sertepertelő gyerekek segítségével a régi paraszti világ mindennapjaiba. A munkavégzés és az evés a fő téma.

A rendezőtől és a csoporttól megszokott módon a történetet népdalok és népi játékok egészítik ki. Ezek egy idő után szinte automatikusan követik egymást, elhangzik néhány mondat, s már jön is rá egy dal, v. játék. (Például: „Milyen sok káposztát hagytak itt a gyerekek!” – *Kerek a káposzta...* dal; Kungyorné elvágta az ujját – *Elvágta az ujjam, jaj, de fáj...* dal) Ez persze nem baj, de egy idő után kicsit unalmassá válik, az előadás veszít a lendületből. A csoportba sok új kisgyermek került ebben a tanévben, ők most szerepeltek először színpadon, s valószínűleg a sok közös játék, dal jelentette számukra a színpadi

biztonságot. Ez magyarázhatja a csoportvezető-rendező szerkesztési megoldásait.

A díszletelemek, kellékek – létrák, eredeti fa- és fonott tárgyak, sámlik, tuskók – és a sok-sok káposzta időnként hátráltatták a játékot, a helyszínek „egymásba csúsztak”, sokszor került a játszó lába alá egy-egy otffelejett kellék, káposztafej. Gondosabb térszervezéssel, kevesebb tárggyal ez talán elkerülhető lett volna.

A játszó lendülete azonban magával ragadta a nézőket is, és mindenki nagy szeretettel figyelte a sok apróság első szereplését, akik tisztán, bátran énekeltek, mondókáztak. Példaértékű volt, ahogy az idősebb színjátékosok a játékon belül segítettek az újakat, átlendítve őket egy-egy bakin vagy sorrendbeli bizonytalanságon (ezüst minősítés).

3. Reményik Sulisínház, Szombathely. A színjátékos csoport tagjai Békés Pál *A Félőlény* című mesejátékának, erősen meghúzott, rövidített változatát mutatták be. A Reményik Sulisínház mindig törekszik a teljes színházi élmény nyújtására, Németh Gyöngyi csoportvezető-rendező színjátékozával együtt bátran kísérletezik. Színpadi szerepléseik során eddig elsősorban a mozgásos megoldások kaptak hangsúlyt, színjátékukat a szöveges megszólalás, és a nagyon erős mozgásszínházi elemek váltakozása tette egyedivé.

Meglepetés volt, hogy az idén egy erősen szöveg centrikus mesejáték adaptálására vállalkoztak. A kezdő jelenet komplex színházi hatást nyújt. A Kis-erdő lakóit látjuk, amint munkálkodnak, időnként fülsiketítő, ijesztő zajokat hallunk, ami a lakókat félelemben tartja. A világítás, a hangeffektek, a játszó – kezdetben néma – játéka rögtön atmoszférát teremt, ott vagyunk a játék terében. A kezdés olyan erős, figyelemfelkeltő, hogy később nehéz ezt a színvonalat tartani. És valóban, az előadás „hullámmó” színvonalon gördül előre. A szereplők egy része nagyon jó, hiteles – láthatólag a színjátékos és a megformálható karakter szerencsés találkozásáról van szó. Néhányan azonban küzdenek a szöveggel, beszédtechnikájuk kívánnivalót hagy maga után, néhol elvész a szöveg.

Dramaturgiai szerencsés lett volna a forgatókönyv párbeszédeit tovább nyesegetni (ezt a szakmai beszélgetésen egyeztetjük a rendezővel), hogy a beszédtechnikailag „gyengébb” szereplőket ne állítsák megoldhatatlan feladat elé. A Szörnyé válás három próbája nem elég hangsúlyos, talán megdöbbentőbb, hatásosabb lett volna, ha „csak” egy-egy erős képen villantják fel a szörnyé válás állomásait. Mindezek ellenére egy stílusában (díszlet, jelmez, fény- és hangtechnika) egységes előadást, többnyire jól kidolgozott szituációkat, szerepeikben hiteles színjátékosokat láthattunk *A Félőlény*-ben. Az előadást a nézők is őszinte elismeréssel, és igen nagy tapssal jutalmazták (arany minősítés).

A találkozó zárásaként (Bajó Éva „varázslásának” köszönhetően) a csoportok a minősítő oklevelek mellé könyveket, képzőművészeti alkotásokat is kaptak ajándékba.

Sz. Pintér Rozália

Fejér megyei találkozó

2013. április 25.

Székesfehérváron, a Fejér Megyei Művelődési Központban komolyan veszik a Weöres Sándor Országos Gyer-

mekszínjátékos Fesztivált. Ez tapasztalható volt a tavalyi évben is, amikor az intézmény vezetője, Juhász Zsófia hangot adott annak, hogy szívügyének tekinti a megyei csoportok bemutatkozási lehetőségét. De nemcsak a szakvak szintjén mutatkozott ez meg, hanem szakmai segítséget is kívántak nyújtani a csoportvezetőknek azzal, hogy gyermekszínjátékos rendezői (tovább)képzést is szerveztek az intézményben. Ezt a fajta elköteleződést újra megerősítette az igazgató a megyei forduló napján. Munkatársa, Pisch Anikó lelkes szervezőmunkája, pozitív gondoskodása az egész nap során érződött.

Szükség is volt erre, mert a csütörtöki nap nem feltétlenül engedi a csoportvezetőket, és így a csoportokat sem, hogy fesztelenül fesztiválozzanak. Mintha nagyon nagy elvárásnak kellene eleget tenni, így nincs idő ránézni a mások munkájára, néha még a sajátja sem! Ez ellen nehéz tenniük a szervezőknek, mint ahogy a zsűri is csak alkalmazkodni tud a helyzethez, de számomra a legnehezebb feladat egyikének bizonyult, amikor több csoportvezető is azzal a kéréssel fordult hozzánk az előadása után, hogy nekik azonnal vissza kell indulniuk az iskolájukba, így gyorsan, két átváltozás között értékeljem a látottakat. Szinte lehetetlen 3 és fél percen konstruktívan értékelni egy előadást. Mondhattuk volna, hogy nem, de azok a csoportvezetők akkor is elmentek volna. Főleg akkor nehéz ez, ha a csoportvezető mellett még a csoportja is ott áll.

A szervezők Székesfehérváron és a Magyar Drámapedagógiai Társaság is azon dolgozik, hogy a forduló elérje azt a célt, miszerint a csoportvezetők érdemleges párbeszéd részesei lehessenek. A fentiekkel együtt idén már egy kicsit többen maradtak a szakmaira, és remélem, hogy jövőre még többen lesznek! Nem a szervezőkön múlik, mert a Fejér Megyei Művelődési Központban jó helyen van a fesztivál.

Nyári Arnold

Zala megyei bemutató

Gellénháza, Dr. Papp Simon Általános Művelődési Központ, 2013. április 25-26.

Első nap

Gellénházán a vendéglátóknak fontos volt a fesztivál. Farkas Imréné polgármesterasszony mindkét nap nézett előadásokat, ahogy a kistérség ezerhatszáz lakosához mérten nagy művelődési ház és a színjátékosokat ebédre vendéglátó iskola vezetője, Horváth László igazgató úr is. A nagyteremben szűk nyílású (körülbelül 5x6-os) kisszínpad – körbejárható, de a díszletraktár melletti baloldali járás nem túl szerencsés, nehézkesen lehet színre kerülni. Az oldaltakarások is hiányosak, legtöbbször látjuk a színre lépőket. Összességében mégis szerencsésebb az efféle színpad, mint az óriási, több száz fős nézőterű, bejátszhatatlan előszínpados, reménytelenül széles és magas játékterek, amelyekben elveszik a gyerek. A technikusok két termikrofonnal nagyszerűen hangosították a játszókat, nem gerjelt, nem sípolt, jók voltak a hangarányok. A főszervező Török Károlyné Miszori Marianna volt.

Tizennégy csapat jelentkezett a Zala megyei találkozóra, és tizenhárom el is jött. Őket két napon, délután egytől kora estéig láthattuk, utána eredményhirdetés, majd szakmai beszélgetés. Ezzel volt a legnagyobb baj. Első nap

egy(!) csoportvezető várta meg! Második nap három! A hétből, hiszen hárman két előadást, egyikük pedig hármat rendezett. Tudom, hogy nehéz, nincs felügyelőtanár, aki közben vigyázna a gyerekekre, hogy macerás hazajutni. De ha egy órára nem tud igazi szakmai fórummá lenni a megye drámapedagógus-rendezőinek találkozása, ha munkájuknak nincs közege, ha nem kapnak visszajelzést kollégáiktól, a zsűritől – az bizony visszahat a terület gyerekszínházi életére.

A Zsibongók indították a fesztivált Ungár Mariann sokszor látott, életjátékokra emlékeztető darabjával, *A muskátlis kalap*-pal. Váltakoztak a megélt pillanatok, a személyes közlés, és a kilassított, szavalós, minden szót nyomatékosító, sztereotip gesztusokat használó játékmód. Jó úton van a csapat, hogy önmagát a színpadon vállaló, bátor és felszabadult játékosokká váljanak.

Előrébb tart ebben a lendvaiak kamaszcsapata, az Orange Juice, akiknek előadásában fel-felizzott az identitáskereső és fájdalmasan szép drámája. A játékenergia szabad áramlását akadályozzák a kicsit lassú és nehézkes képvtársok, a játékok töredezettsége.

Remek kamasz játékosokból áll a Portyázók. Nagyon együtt vannak, kinek-kinek módja van egy-egy mondatra megmutatni magát. Sajnos azonban a 15-17 szereplővel borzasztóan nehéz egy történetet mesélni, ehhez elkelt volna a dramaturgiai segítség. Nagyon hosszú és érdektelen az expozíció, nincs tétje, nem mutatja be a figurákat. Sajnálatos, hogy a csoportvezetői munkáját érzékelhetően kitűnően végző Bischofné Hesinger Katalin nem tudta megvárni a megbeszélést: lehet, hogy a továbblépést segítette volna az eszmecsere, mert mind a csoport, mind a történet sokat ígér.

Megmutatták magukat a korosztály táncosai is mint színjátékosok. A Tűzmadár csoportban fontosnak tartják a színjátékos, drámás készségeket, így válhatnak jobb táncosokká, jobb előadóvá. Meghatározhatatlan műfajú előadásukban rögzítették a népszerű Beugró műsor egy játéktípusának legjobb pillanatait.

Bischofné Hesinger Katalin tanárnő csapata a Csúcsfejek is. Ők a kisebbek. Velük Herczeg Ferenc *Bujdosó bábuk* című művét állította színre. Igényes vizualitás jellemezte a produkciót. Követhető volt a történet, sajnos több cselekménymozzanat (hóvihar, lovaglás a nyúl) nincs igazán kitalálva, inkább csak jelzik, nincs teátrális ereje – illusztráció marad.

Alsósok mutatták be a *Főzzünk kalamászt* című, gyakran játszott, népi játékokból összeálló szerkesztett játékot – sok színnel, jóféle energiával, humorral. Még gazdagabb lenne az előadás, ha gyakrabban felcsillannának a játékokban kis szituációk, figurák, érzetek, szándékok.

Végül essék szó az első nap arany minősítést nyert produkciójáról, a legkisebb lendvaiakról! A Csillagok csoport Hofi Géza és Koós János *Macskaduettjét* vitte színre. Giccsveszélyes vállalkozásnak tűnik, és mégsem az. Nagyszerű humorú, pazar lendületű kis zenés színház. Egy nekirugaszkodásra elmesélik dalban a vékonyka helyzetet (ez nem is történet). Nagyon izgalmasak, helyesek, eredetiek, felszabadultak. Játékörmük ellenállhatatlan.

Perényi Balázs

Második nap

Gellénháza igazán kitűnő házigazdának bizonyult a második napon is. Hat előadás szerepelt a műsortervben, de végül is csak öt bemutatót láthattunk. Sajnos a pölöskeiek, akiket pedig nagyon vártunk, bár elkészültek az előadásukkal, de betegség miatt nem tudtak eljönni.

Nagykanizsáról, a Piarista Iskolából érkeztek a *Basok*, akik ugyanezen a címmel mutattak be egy saját szövegekből és kamaszversekből összeállított montázst. A kiskamaszok előadása nem kevés öniróniával és humorral szólt saját életük kényes pillanatairól, arról, hogy hogyan is „van köztük egymáshoz”, szüleikhez, tanáraikhoz, az időhöz, amit együtt töltenek az iskolában és azon kívül. Az előadást jól tagolta egy labdajáték: akinek a labdát dobta, azé volt a következő jelenet. Itt csak akkor adódott ritmusprobléma, ha a gyerekek, még vagy már, szöveg közben dobta vagy kapták el a labdát. Nagy pedagógiai erénye az előadásnak, hogy az egészet valamiféle szabad játékoság hatja át. Köszönjük meg ezt a rendező pedagógusnak, Bali Juditnak, aki nagy empátiával és érzékenységgel juttatta el a Nagykanizsai Piarista Iskola tizenéveseit oda, hogy felszabadultan tudjanak létezni a színpadon. A csoport ezüst minősítést kapott.

Több alapmeséből (*Hófehérke*, *Hamupipőke*, *Jancsi és Juliska*, *Piroska és a farkas* stb.) összeállított szöveg alapján készítette a *Boszorkánysegéd* című előadását a Galambokról (Tátika Művészeti Iskola) érkezett Vadócok. Ebben az igényes, több síkon zajló, panorámaszerű zenés előadásban a meséről mesére vándorló vasorrú bábanak és gyerek-segédjének hányattatásait, a mai gyerekekkel való találkozásait követhettük nyomon. A mesék mai „átfordításai” találóak, és minden bizonnyal saját kútforrásból származnak. Az ötlet és a szövegek jó, tetszik, ahogy reflektálnak a mesék fordulataira. Egy-egy jelenet (pl. a számtanfoglalkozás játékos ki-befordítása) már-már filozofikus mélységű. Azért nem ártott volna kicsit húzni a szövegek könyvből, mert az előadást, a gyakori ráismétlések miatt is, hosszabbnak érezzük a kelleténél, és a gyerekek a vége felé már egyre nehezebben tudnak beleállni a jelenetekbe. A térbeli elhelyezés sem mindig szerencsés, (mindenki egy járást – jobb hátsó – használ, ezért sokszor egymásba ütköznek), és a „kommentárjaival” egyébként mindig jókor és jól közbeszólok, de ugyanitt elhelyezett dalnok csapat sem akadályozta volna a ki-be járást. A Vadócok bronz minősítést vehettek át.

„Utánzós” mesét dolgoztak fel a kerkabarabási Gyermekszínház játékosai. *Kolontos Palkó* meséje szinte kívánja a színpadra állítást, és a gyerekek érezhetően nagy kedvvel vettek részt a játékokban.

Kezdődik egy csínytevessel (Palkó kibabráll az öregasszonnyal), majd folytatódik a vénasszony átkával (a számára utánozni fogja minden szavát), forrpontra jut egy félreértéssel (nem hiszik el, hogy a számár beszél), és végül megoldódik a maga logikája szerint (a számár megszólal az ítélszék előtt). Az alaphelyzeteket azért is soroltam itt, mert akad itt néhány probléma a játékban is, a dramaturgiában is. A gyerekek gesztusai néha mintha a szövegtől függetlenül, illetve azt sablonosan illusztrálva, külön rugóra járnának (pl. a „félre” szövegeknél nem biztos, hogy az arc elé tett tenyér a legjobb gesztus). A rőzsét cipelő öregasszony fához kötözése sem történik meg, már-

pedig e nélkül mitől lenne dühös Palkóra. A számár miért nem utánozza Palkót akkor is, amikor a favágókkal összeakaszodik? Itt a szamarat minimum el kellett volna távolítani a színről, amíg ez a jelenet zajlik. Felesleges, hogy Palkó újra elmeséli a királynőnek azt, amit idáig láttunk. A kérdőjelek ellenére is a *Kolontos Palkó*-t értékes, jó alapozású, bronz minősítésre mindenképpen érdemes előadásnak látni a zsűri.

Becsvölgyéből érkeztek a felső tagozatos Szegek Színját-szoí, akik *Madárijesztő* címmel mutatták be a jól ismert Zseleznyikov-regényből (*Bocsáss meg, Madárijesztő!*) készült előadásukat. Az átiratban, melynek alapjául Németh Ervin adaptációja szolgált, igyekeztek a maguk mai világára szabni a regény legfontosabb jeleneteit, helyzetait. A diákcsíny és az érte járó büntetés (nem mehetnek el a budapesti kirándulásra), az osztályközösség válsága, a bűnbakkeresés és -találás (az új lány, Lenka személyében), a kiközösítés brutalitása, az ártatlanul kiközösített szenvedése, majd a tévedés közös beismerése mind kiváló drámai alapanyag a kiskamaszok számára. Jó csapatot láttunk, éreztük, mennyire fontos nekik, hogy egy közösség tévedéséről beszéljenek. A főszereplő, Lenkát játszó kislány jelenléte mindvégig igen erős és intenzív volt, pedig a maga törékeny alkatával és érzékeny lényével egy egész közösséggel szemben kellett helytállnia. Az előadásnak csak az a baja, hogy a történet nincs rendesen elmesélve, nem derül ki, hogy a gyerekek egy-egy jeleneten belül pontosan mit akarnak, és miért (először valami moziba szeretnének ellőgni, de közben mintha egy szőlinapi buli lenne a kihágás célja és helye), a tanárnő szándékai, reakciói is nehezen követhetőek. A végére aztán kicsit el is fárad a társulat, egyre több a szővegtévesztés, a játék-zavar. Az előadást végül bronz minősítésre érdemesítette a zsűri. A délután utolsó előadása a gutorfődei Recefice csoport remekbe szabott nyolcperces népi játéka, az arany minősítésre értékelt *A három pőse lány* volt. Biztos lehetne még munkálkodni a karakterek kidolgozásán – gondolok itt a három, eladó pőse lány pőseségének egyénítésén, vagy a gyanútlan kérő egyébként kitűnően alakító szereplő kikapadásának fokozatain. De mindez mit sem von le a játék értékeiből, melyek számosak: a minden gesztust, megszólalást jellemző természetesség, humor, a jól sikerült smink, jelmezek, a jól kézben tartott „pörgés”, egyáltalán az egész közeg sűrűsége, energiagazdagsága. Az előadás értékeinek felsorolásából nem maradhat ki a gyerekekkel kiváló munkát végző rendező-tanítónő, Borbélyné Kovács Erika autentikus éneke sem, mely méltó indítója és záróakkordja a Recefice csoport produkciójának.

Bár a korábbi évekhez képest kevesebb előadást neveztek Zala megyéből, szerencsére ez a színvonalon egyáltalán nem érződött.

Regős János

Borsod-Abaúj-Zemplén megyei találkozó

2013. április 26.

Néhány éven belül többször is volt lehetőségem Miskolcon zsűrizni, nemcsak a Weöres Sándor Országos Gyermekszínját-szó Fesztivál alkalmain, de az ODE szervezésében a diákszínját-szókhöz is eljutottam. A helyszín (egy kivételével) ugyanaz volt mindegyik alkalommal: a Miskol-

ci Kulturális Központ Nonprofit Kft. Ady Endre Művelődési Ház. Az épületet sikerült közben felújítani, ami rendkívül öröndetes, mert bár nem volt lehetőség szerkezeti változtatásokra, de így mégis kulturált helyiségek várták a fellépő csoportokat. A nagyterem szőnpada nem ad igazán sok lehetőséget, nem ideális tér. Korábban néhány csoportvezető kiharcolta, hogy a szőnpadon helyezték el a nézőteret is, de ez nagy energiabefektetést igényel a technikai munkatársaktól, továbbá blokkosítani kell a műsortertvet, én mégis úgy gondolom, hogy megéri, mert egészen érdekes kamarateret lehet varázsolni a szőnpadra. Ezt az országban több helyen is érdemes lenne átgondolni!

Ebben az évben új csapat vitte a szervezést. A Nemzeti Művelődési Intézet Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Módszertani Irodája Csáki Imréné módszertani referens vezetésével mindent megtett, hogy a korábbi évek színvonalát elérje a rendezvény. Nem lehetett könnyű feladat, mert egy ismeretlen intézményben, egy másik szervezet átalakulásának kellős közepén, nem teljesen ismerve a rendezvény előéletét, mindezt túl sok nehezítő tényezőnek vélem, de ennek ellenére zökkenőmentesen, szépen zajlott minden. Talán egy kicsit ünnepélyesebben, felnőttesebb stílusban alakult a rendezvény, de ez egyben azt jelzi, hogy a szervezők komolyan vették a feladatot. Szendvics-ebéd várta a csoportokat, kiadósabb a zsűrit. Sok helyütt kérdés, hogy mikor kellene szerét ejteni a szakmai beszélgetésnek. Nos, Miskolcon már az ebédszünetben elkezdődött, és ez egyre inkább kérés a csoportvezetőktől is: hogy ha lehet, minél hamarabb történjen meg az értékelés.

Más kísérletek is voltak már: volt olyan helyszín, hol nem történt meg nyilvánosan a minősítő oklevelek kiosztása, helyette a szakmai beszélgetés végén a csoportvezetők kapták meg azokat – cserébe így minden csoportvezető ott maradt a szakmai beszélgetésen!

Kérdés még, hogyan lehet elérni azt is, hogy a csoportok ne csak a saját előadásukkal foglalkozzanak, hanem legyenek kíváncsiak egymás munkájára. Az egyik látott módszer az volt, hogy a szervezők nem mondták meg előre, hány órákor kerül sorra egy-egy csoport, csak helyszínen tudták meg pontosabban a vezetők, és így volt közönség is. Nem gondolom azt, hogy ez így lenne helyes, csak arra utalok, hogy apró szervezői trükkök, figyelmességek vagy éppen figyelmetlenségek milyen nagy befolyással lehetnek a rendezvény egészére.

Miskolcon zökkenőmentesen ment minden.

További sok sikert nekik a megyei fordulókhoz!

Nyári Arnold

Győr-Moson-Sopron megyei találkozó

Győr, Bartók Béla Megyei Művelődési Központ, 2013. április 26.

Igazi gyerekfesztivál Győrben – bátran merem állítani, hogy ez a találkozó a gyerek-színját-szás ünnep volt. A kezdéskor zsűfólásig megtelt nézőtőren jókedvű, „sziszegő” gyerekek, kísérők, szőlők, tanárok foglaltak helyet. Tíz csoport (közel 150 gyerek) szőnpadi bemutatkozására vártunk. A találkozó alaphangulatát mindjárt az elején meghatározta – Frankó Kata (*aki az egyik fellépő csoport vezetője*) kedves „vezénylésével” – a közös, feszültségol-

dó éneklés, játék. A felszabadult légkör az egész nap folyamán megmaradt. Örömmel tapasztaltam, hogy a színpadra lépő csoportokat folyamatos figyelem kísérte, mindenki igyekezett látni a másik produkcióját. A találkozói ideje alatt szinte végig tele volt a nézőtér, ez nagyon jó hatással volt a színpadon lévő csoportokra.

A kamaraelőadások előtt (amikor a nézők is a színpadon foglaltak helyet) szinte „sakkozni” kellett a helyekkel, hogyan fér el az érdeklődő gyereksereg. Nagyon jó volt látni, az egymásért is izguló, feszülten figyelő, és igen fegyelmezett nézőként viselkedő színjátszókat. Egy-egy produkció végén nem maradt el az igazai jutalom, a taps, amelynek erősségéből és hosszából – értő közönségnél ez nem meglepő – pontosan lemérhető volt, mikor született a színpadon hiteles, élvezetes játék, mikor találkozott igazán az előadásra kerülő darab, a színjátszók egyénisége, képessége és a csoportvezető elképzelése. Szerencsére többnyire ilyen előadásokat láttunk.

A csoportok bemutatkozása közötti technikai szüneteket is játékosan, kedvesen, néha kamaszos beszélésekkel tarkítva töltötte ki a két diákszínjátszó konferanسیه lány. Tőlük sok érdekes, és fontos információt tudtunk meg a színpadra lépő csoportokról, sőt visszaemlékeztek egykori gyerekszínjátszós önmagukra is, a szereplés előtti izgalmukra, és bátorították a mostani színjátszókat.

A szervezők szinte láthatatlanul, nyugodtan, kedvesen végeztek a háttérmunkát, igyekeztek a csoportoknak minden feltételt biztosítani a sikeres fellépéshez, sőt arra is volt gondjuk, hogy a nap felénél „szendvics-ebéddel” kínálják meg a kiegészített gyereksereget.

A tíz színjátszó csoport bemutatkozása után – a zsűri „tanácskozása” idején – ismét Frankó Kata vezetésével folyt a játék a színházteremben. A színpadon felszabadultan együtt játszó több mint száz gyerek közé mi is szívesen beálltunk volna.

Azt hiszem, amire mi – a gyerekszínjátszást jó pár éve figyelők, segítők – mindig is vágytunk/vágyunk, az itt megvolt. Ez a találkozó valóban a gyerekek találkozója volt, és a közös ügyről, a színjátékról, az egymás munkáját, teljesítményét is elismerő együttlétről szólt.

Köszönet ezért a győri szervezőknek!

A találkozón a következő csoportok mutatkoztak be:

1. SzínÁsz – Grácia Alapfokú MI, Győr. Csoportvezető: Verebely Veronika
Fog,óóó! – játék – A Várhidi Attila által színpadra alkalmazott Lázár Ervin mesét a rendező-csoportvezető és maga a csoport „szabta” a nyolc lány szereplőre. A szövegcentrikus darabot csak itt-ott sikerült igazi játékkal színesíteni. Viszont a szerepek személyre szabottak, a lányok jól érezték magukat a különböző karakterű erdőlakók bőrében (bronz minősítés).

2. „Háromsrácok” – Újvárosi Művelődési Ház, Győr. Csoportvezető: Németh Ervin
Akarsz-e játszani? című előadásukban a korosztályt érintő témát, a gyerekkorból a kamaszkorba való átmenetet „boncolgatták”. Mikortól „ciki”, dedós, hogy valaki még szeret játszani a régi játékaival? A kamaratérben a három szereplő (egy lány, két fiú) mindvégig nagyon erősen, és hitelesen „jelen” volt. A szituációk és az elhangzó versrészletek, a csendek egymást erősítették. A „Háromsrác-

ok” emlékezetes előadással ajándékozták meg a nézőket (arany minősítés).

3. Lébényi Színjátszók – Lébényi Általános Iskola és AMI. Csoportvezető: Váradyné Márkus Éva

Az ördög kilenc kérdése című népmesét dolgozták fel, némi keretjáttékkal fűszerezve. Egy mai bulizós, tévénezős csapatnak „jelenik” meg a mese (talán filmen, ez nem derült ki). A főleg felső tagozatos gyerekekből alakult csoport a felnőtté válás, szülőtől való elszakadás, párválasztás gondolatát emelte ki az előadásban. A színpadon jó adottságokkal rendelkező színjátszókat láttunk, itt-ott felvillant egy-egy jó ötlet (pl. az ördög megjelenése árnyjátékban), de a szituációk elnagyoltak, a térhasználat bizonytalan, „egymásba csúsztak” a helyszínek. Dicsérendő viszont az élő zene, a helyszín- és hangulatváltásoknál a doromb és a citera megszólaltatása. Ez színesítette, segítette a színpadi játékot (bronz minősítés).

4. Szélkerék Színjátszó Kiscsoport – Szent István Király Általános Iskola, Böny. Csoportvezető: Hujber Istvánné
A kiskondás című mesét adták elő verses formában (Fodor Mihály alkotása). A színpadon egy osztálynyi vidám, együtt éneklő és a mese szövegét szinte mindvégig együtt „harsogó” gyerekcsapatot láttunk. A történetet illusztrálták: amit elmondtak, azt meg is mutatták, eljátszották. A csoportvezető célja a szép beszédre, szövegtanulásra, az egymásra figyelésre irányult. Némely szöveghúzás és több játéklehetőség még jobban kiemelte volna a gyerekek tehetségét (bronz minősítés).

5. Szín-Világ – Gárdonyi Géza Általános Iskola (KIMI), Győr. Csoportvezető: Frankó Kata

Valami Szentiván éj címmel azt a folyamatot próbálták bemutatni, ahogy egy színjátszó csoport, vagyis ők, Shakespeare *Szentivánéji álom* című darabjának bemutatójára készülnek, próbálják megérteni, értelmezni az olvasott szöveget, a szituációkat. Valljuk be, nem könnyű vállalkozás, de mindenképpen az igényes, kísérletező kedvű csoportvezetőt és csoportot dicséri. A színpadi játék – felvállaltan – a kísérletezés szintjén maradt, de nagyon érdekes és jó ötleteket villantott fel. Több jelenetben tárgyanimációt alkalmaztak, ez különösen a szerelmes jelenetekben segítette a kiskamaszokat. Shakespeare nyelvezetével viszont még küzdeniük kell (ezüst minősítés).

6. Arrabona Diákszínpad „Kis” Csoport – Gyermek Ház, Győr. Csoportvezetők: Bálint Bernadett, Balla Richárd.

A legszebb koszorú kerek e világon egy különleges mese, Balla Richárd saját alkotása. Ez a történet is a szülői háztól való elszakadást állítja középpontba, egy számunkra nem ismert mesei környezetben, de a meseszöveg szabályait követve. Végigkísérhetjük a vándorló fiút, amint haldokló/búcsúzó anyja kérésére a „legszebb koszorút” keresi. Útja során találkozik a mérhetetlen gazdagsággal, hatalommal, varázserővel, de amit keres, az nem ott van. Hazatérve döbben rá, hogy amit keres, az egy társ (a legszebb koszorú, a „lányok köre/koszorúja”), hogy édesanyja halála után ne maradjon egyedül. Sajnos a nagyszínpad nem volt megfelelő tér az előadáshoz, de ennek ellenére remek szereplőket, jó ötleteket, fordulatot, élvezhető előadást láthattunk (arany minősítés).

7. Arrabona Diákszínpad – Gyermek Ház, Győr. Csoportvezető: Fekete Anikó

Lófia címmel *A fehér ló fia* népmesét Balla Richárd dolgozta át, tette aktuális, a kamaszkor problémáit (versengés, ki a főnök?, az erő, a brutalitás szerepe) bemutató színpadi játékká. A kamaratérben bemutatott előadásban lírai és hétköznapi, verekedős képek váltották egymást. Az előadásban – pl. a sárkányok megjelenésénél – nagyon érdekes zenei hatásokat, saját szöveget, dalt és fuvolajátékot hallhattunk, ami a csoportvezető és két színjátszós lány érdeme. Maga az előadás kissé egyenetlen: további átgondolást igényel, de a bátor kísérletezés mindenképpen dicséretes. Nem kapunk választ pl. arra – a szerintem fontos kérdésre –, hogy *Lófia* különb-e (és ha igen, miben?), mint az általa erőszakkal legyőzött ellenfelek (ezüst minősítés).

8. GO-K-ART – Kazinczy Ferenc Gimnázium (KIMI), Győr. Csoportvezető: Zölei-Kocsis Blanka

ZACC című előadásuk Karinthy Frigyes írásából a csoportvezető átdolgozásában került színpadra. Felvállaltan helyzetgyakorlatokat, mozaikszerűen egymást követő szituációkat láttunk. Ennek ürügyén mutatta meg a csoport, hol tart most a színjátszásban. A csoport tagjaitól fegyelmezett, letisztult játékot láttunk, a kis etűdökben különböző minőségű emberi kapcsolatokat villantottak fel. Átgondoltabb térszervezéssel még feszesebbé lehetett volna tenni a színpadi játékot (ezüst minősítés).

9. Szélkerék Színjátszó Csoport – Szent István Király Általános Iskola Böny. Csoportvezető: Hujber Istvánné

A Volt egyszer egy ember című szerkesztett játékot felső tagozatos kis- és nagykorúak adták elő. Versek, mondókák váltogatták egymást, sajnos nem igazán erre a korosztályra szabottan. Amit mondtak, imitálták is, de többnyire járkáltak a térben. Egy-egy párbeszéd, csúfolódás formában megírt szöveg elmondásakor villant fel a gyerekek játszó kedve, a fiú-lány kapcsolat „buktatóit” bemutató szövegek előadásánál (bronz minősítés).

10. Maskara – Fertőtáj Általános Iskola, Hegykő. Csoportvezető: Zámboé Piacsek Erzsébet

A két Lotti színpadi játék a hasonló című, a csoportvezető által dramatizált regényből készült színpadi változat. A válás, a testvérek elszakítása egymástól sajnos napjainkban is aktuális probléma. A történetet leegyszerűsítve, az alsó tagozatos (3-4. osztályos) gyerekekre átalakítva láthattuk. A gyerekek nagy beleéléssel, kedvesen, a tőlük elvárható hitelességgel játszottak a színpadon, ahol papírdobozok segítségével alakították, változtatták a helyszíneket. Ezen kívül az előadásban csak néhány fontosabb tárgy jelent meg (pl. a két lány szerepcserejénél egy kalap), ezek kiemelték az adott jelenet fontosságát. A csoportvezető által választott Csajkovszkij és Liszt zenék nagyban támogatták a darabbeli érzelmi, hangulati váltásokat, segítették a gyerekeket a színpadi játékban (ezüst minősítés).

Sz. Pintér Rozália

Hajdú-Bihar megyei találkozó

Hajdúnánás, 2013. április 26-27.

A háttér

Az első megkeresések minőségéből is látszott, hogy jó kezdek van a szervezés: időben keresnek, barátságosan le-

verik rajtunk az adminisztrációs kötelezettségeket, a hangvételén érezhető, hogy nekik is ugyanolyan fontos, hogy minden jól menjen, mint nekünk. A szervező nem telepszik rá a zsűrire, pontosan tudja, hogy kinek mi a teendője.

A találkozóra előtt közel egy héttel új híreket kaptunk: a találkozóra huszonkét csoport jelentkezett, ennyi előadást kellene értőn nézni és elemezni egy nap alatt, reggeltől estig. Ezen a felálláson nem lehet változtatni, a színjátszónak is csak a szombati nap megfelelő. Kétségbeejtő. Néhány perces gondolkodás után úgy döntöttem, hogy fiatal vagyok még ehhez a halálhoz, ilyen körülmények között nem vállalom a zsűrizést.

Viszonylag gyorsan kiderült, hogy a korábbi hírekkel ellentétben mégis van hat csoport, akik tudják vállalni a pénteki szereplést, és elkezdhetjük a munkát egy nappal hamarabb.

Ez a döntés a találkozó egyik legfontosabb körülményévé vált; olyan kezdő színjátszó rendezők éltek ezzel a lehetőséggel, akik korábban mindig úgy élték meg a találkozót, hogy a „futottak még” kategóriában, említést alig érdemelve törpülnek el a nagyok mellett, és kapva kaptak az alkalmon, hogy egy olyan napon lehessenek ott, aminek ők lesznek a főszereplői. (Fontos megjegyezni, hogy volt olyan csoportvezető közöttük, aki odautazott másnap is, hogy megnézze a többi játékot.)

A munka legnehezebb része az, ami egyfelől a legértelmetlenebbnek és leghaszontalanabbnak is tűnik: az előadások minősítése.

Elemzőként a fő problémát abban látom, hogy a csoportvezetők egy részéből olyan sértődöttséget, sőt nem ritkán pánikot vált ki a vártnál alacsonyabb minősítés, hogy a díjkiosztó utáni szakmai beszélgetés – a felfokozott lelkiállapot miatt – teljesen értelmetlenné válik. Így pedig a minősítés ezekben az esetekben kontraproduktív, hiszen pont azt nem teszi lehetővé, hogy a csoportvezető együttműködő legyen; dühe és a csalódottsága megöli a kíváncsiságát. Érthető módon nem tudja befogadni, meghallani a konstruktív gondolatokat sem.

Emlékszem arra a szervezési megoldásra, amikor a beszélgetést követően adtuk át az okleveleket. Ez a sorrend valamelyest gyógyítaná/megelőzné ezt a bajt, de nem változtat azon a tényen, hogy a minősítés az iskolai osztályzás analógiája, csak még rosszabb, mert szűkebb mezsgyén kell egyensúlyozni, mint az 1-5-ig tartó (egyébként rossz skálán). Azért is lep meg újra és újra a rendszer fenntartása, mert a drámapedagógusok gondolkodásmódjával nagy valószínűséggel sokkal inkább összhangban lenne valamilyen alternatív, kevésbé általánosító értékelési módszer. Pedagógiával foglalkozó szakemberként mondhatnám azt is, hogy a háromszintes minősítés a drámapedagógia módszertanával, értékrendjével összeegyeztethetetlen.

Ismerve a zsűriként kiküldött szakembereket, biztosan állíthatom, hogy szívesen fordítanának rá energiát, hogy kreatív, személyre (illetve csoportra) szabott megnevezéseket találjanak, amit fel lehetne tüntetni az oklevélen. Mennyivel jobb lett volna például, ha Hajdúnánáson átadhatjuk az „asszociációs lánc” díját az egyik emléklap helyett, amivel komoly sebet okoztunk!

Az előadásokról

Az egyik legtöbbször tapasztalt probléma, hogy a rendezők nem tudnak mit kezdeni előadásuk egy-két szereplős jeleneteivel, ennek következtében nem kevés bizonytalan, a színpadon nem otthonosan mozgó színjátszót láthattunk. Tanárainknak a dramaturgiai gondolkodás fejlesztésében, illetve a közösségi színjátszás színpadi eszközeinek elsajátításában lenne szükségük fejlődésre. Az életkorilag telitalálatos téma- és történetválasztás mellett természetesen akadt néhány olyan színjáték, amiről nehéz lenne kitálatni, hogy miért esett rá a választás. Ez főként azokra a pedagógusokra jellemző, akik maguk is visszajelzik, hogy kedvtelésből vagy önszorgalomból foglalkoznak az iskolai színjátszással, de ezzel kapcsolatban nem volt alkalmuk képezni magukat.

A találkozók további általános tanulságának látom, hogy a csoportok és csoportvezetők többsége nemcsak tud, hanem akar is fejlődni. A most látott előadásokról zajló beszélgetés (és az egész éves munka!) során hivatkozási alapot jelentenek a korábbi évek visszajelzései, tehát szakmai vitára, a tartalmi visszajelzésekre szükség és igény van.

Jó néhány drámatanár van a megyében, akinek munkáján – a tehetségen túl – jól látszik a drámapedagógiai eszközök tudatos használata és a korábbi találkozók szerzett tapasztalat. Elkötelezettségük több száz gyereknek teszi tartalmasabbá az életét. Köszönet érte.

Lipták Ildikó

Békés megyei találkozó

Orosháza, 2013. április 27.

Orosháza szépen helyreállított belvárosának központjában álló, igényesen felújított Petőfi Művelődési Központ adott helyet a békés megyei találkozóknak. A nagyterem barátságos, akusztikája jó. Rafináltan világítani nemigen lehet a világos burkolatok által visszavert reflexfények miatt. Sajnos itt is, mint annyi más helyen, a függöny előtt 2-3 méter mély előszínpad terpeszkedik. Mögé készülnek, pakolnak be legtöbbször a csoportok, ezért aztán hátra is szorul minden játék, ráadásul a függöny mögé tették a nagy tér miatt nélkülözhetetlen termikrofonokat is. Ez a távolság elszigeteli a játékot, nehezen „jön” át a hatás. Enyhíti ezt, hogy a meredek nézőtér viszont közel engedi a nézőket. Orosháza mindent összevetve inkább jó, mint rossz helyszíne a találkozóknak, s ha lenne még egy kamaraterme, vagy egy-két produkció nézőtere felkerülhetne a színpadra, akár ideális is lehetne.

Békés megyében évek óta elkötelezett közművelődési szakemberek segítik a csoportvezetők munkáját. A megyei intézet munkatársai, többek között Savolt Zoltán eredményesen pályáznak, tréningeket, szakmai napokat, fesztiválokat, táborokat szerveznek. Az egyik leghatékonyabb forma az, hogy pedagógiai érzékenységgel bíró színházi szakemberek, például Kovács Edit színésznő, megnézik a készülő produkciókat, és velük akkor tudnak beszélni az egyes produkciók rendezői, amikor az még formálódik. Meg is látszik mindez a megye színjátszó életén. Az 2013-as megyei találkozón magas színvonalú, igényes tehetséges munkákat láthattunk, és nem csak egyet-kettőt.

A bronz minősítést kapott *Ludas Matyiban* (Színkópék, Vésztő, rendező Kovács Edit) is rengeteg érték volt, töb-

bek között a nagyszerű, az egész játéknak lendületet adó főszereplő. Remek pillanatai voltak a szintén bronzos Karinthy Frigyes-játéknak. Hat kitűnő, pompás formában lévő és fegyelmezett alsós birkózott a kicsit följük lőtt anyaggal (Orlai Gyermekszínpad, Mezőberény, *Az iskolában*, Szabóné Gecse Éva). Méltán kapott ezüst minősítést négy produkció is. Igényes szcenírozás, remek figurák tettek élvezetessé a Mezőkovácsházi Színjátszó Tehetség-gondozó Műhely *Legyünk jók, de hogyan?* című előadását (csoportvezetők Németh Gyuláné és Gyurikné Vass Angéla). Szellemesen könnyed közös történetmesélés, kreatívan átlényegülő stókból variálódó díszlet és felszabadult játék jellemezte a „Kicsik” (Orosháza) *Prücsök* előadását. Baranyainé Imre Julianna vegyes életkorú csoportjában megejtő érzékenységgel és lírával játszották el *A rút kis-kacsát* (Lángocskák, Szeghalom). Öröm volt látni, milyen szépen játszanak együtt kisebbek és nagyobbak. A csoportvezető-rendező másik munkája igazi felszabadult örömjáték, személyes hangvételi, könnyed húsz perc a Négyszögletű kerek erdő költői versenyéből. Bódis Júlia remek műhelyt visz Dévaványán. Idén három különböző korosztállyal készített jó előadást. Sístergő diákhumor működteti a Szini Minizek *Érzelmek nélkül* című játékát. Mély és igaz kamasz életjáték a Ványai Művészeti Csoport *Szigorúan barátok* című produkciója. Frenetikus energiájú a legkisebbek *Hófehérkéje*. Méltán kapott arany minősítést ez a két előadás, ezüstöt a harmadik. Pándiné Csajági Mária két előadásában is közreműködött egy fiatal író, akinek szövegei kétségtelen drámai tehetségről tanúskodnak. Izgalmas kis korosztályi drámákat írt. Most a *Fénytörő* című bemutató hatott erősebben – a legsúlyosabb életdrámákat tudták hitelesen megszólaltatni (arany minősítés), de emlékeztetéseket *A kanapé* című előadás múltidéző szituációi is (bronz minősítés).

Békés megyében jó kezekben vannak a gyermekszínját-szók. A több csoporttal is dolgozó drámapedagógus-ren-dezők korosztályra figyelve, tehetségesen és igényesen dolgoznak.

Perényi Balázs

Veszprém megyei bemutató

Pétfürdő, 2013. április 27. – Pápa, 2013. május 2.

A XXII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínját-szó Találkozó Veszprém megyei fordulóját két helyen, két kü-lönböző időpontban rendezték meg. Az első alkalomnak 2013. április 27-én Pétfürdő, a másodiknak pár nappal később, május 2-án Pápa adott otthont. A résztvevő csoport-otok vezetőinek elmondása szerint olyan anyagi terhet ró rájuk a nagy létszámú csoportok utaztatása, hogy ez a megoldás, a kétlakiság tűnt ésszerűnek. Zsűritagként mindkét eseményen volt alkalmam részt venni, így két le-gyet ütök egy csapásra, mindkét eseményről igyekszem objektív beszámolót nyújtani.

Pétfürdő

A korábbi eseményen, a Pétfürdői Községi Ház és Könyvtár színháztermében összesen 8 előadást tekinthet-t meg a szép számban megjelent publikum. A mezőny sokszínűségére jellemző, hogy a szülők által kezdeménye-zett, egy-egy település teljes gyermekközösségét megmoz-

gató előadás mellett a megszokott iskolai formációk, sőt, művészeti iskolás csoportok is képviseltették magukat a rendezvényen. Az előadások tematikája a mesefeldolgozástól (A kis hableány), a zenés filmadaptáción keresztül (Legyetek jók, ha tudtok), az életjátékorig (Örvény) terjedt.

A szervezők minden szempontból komoly figyelmet fordítottak a rendezvény körülményeinek lehető legmagasabb színvonalú biztosítására. Általán sokszor felnőtt rendezvényeken sem tapasztalt létszámú technikai személyzet (fény-, hangtechnikusok) állt rendelkezésére a csoportoknak, akik maximális odaadással szolgálták a csoportok igényeit. Köszönet a csapat összefogott munkájáért Angeli Katalin intézményvezető asszonynak.

Ahogy a technikai háttérre, úgy az étkezésre, s a kísérő programok színvonalára sem lehetett panasz. Az előadások szüneteiben, illetve a zsűri – a tervezettnél természetesen hosszabbra sikerült – értékelő összeülése közben a művelődési ház előtti füves terület várta a résztvevő kicsiket és nagyobbakat játéklehetőséggel, a közeli tavas, ligetes rész pedig egy jó sétára nyújtott módot.

Az előadások szakmai színvonaláról elmondható, hogy a sokszínűség itt bizony helyenként visszaütött. Lázár Péter kollégámmal együtt úgy éreztük, hogy bár az előadások átlagszínvonala elfogadható volt, egyik-másik csoport túlvállalta magát. Nehézség főleg a túlzott technikahasználatból, illetve a játékos adottságainak túlértékeléséből adódott. Nem szerencsés egy előadás ívét súlytalan videó-bejátszásokkal szétördelni, a játékosokat be nem próbált mikroportokkal, képességeiket egyelőre meghaladó dalbetétekkel terhelni.

A legfigyelemreméltóbb előadások hölgyek kezei alatt jöttek létre. Herczeg Diána és Fésüs Éva csoportjainál éreztük azt, hogy a játékos, a választott anyag és a belőle készült előadás a leginkább összhangba kerültek.

Pápa

A május 2-i rendezvény szintén 8 csoport számára nyújtott megmutatkozási lehetőséget. A pápai forduló színházszakmailag magasabb színvonalú előadásokat vonultatott fel. Ez a tény semmivel sem kisebbíti a fent már említett előadások értékét. A minőségi különbség egyik összetevője, hogy a helyi Jókai Mór Művelődési és Szabadidő Központ, illetve az intézmény megbízott vezetője, Baloghné Uracs Mariann hihetetlen elánnal és szakmai alázattal támogatja a helyi kezdeményezéseket. Tegyük mellé, hogy olyan szakemberek vesznek részt a Pápan és a környező településeken működő csoportok munkájában, mint Horváthné Árvai Mária, Komáromi Sándor vagy Tegyi Tibor, akik komoly szakmai megbecsülésnek örvendenek a hazai gyermek- és diákszínházban, drámapedagógiában, illetve a vidéki alternatív színházi életben. A pápai gyermekszínház műhely erejét mutatja, hogy a rendezvényen Szakall Judittal egyetértésben 3 arany minősítés odaítélését tartottuk indokoltnak.

A pétfürdőihez hasonlóan Pápan sem lehetett kifogás a szervezők munkájára. Az előadások flottul, pontos kezdéssel, magas színvonalú technikai segítséggel zajlottak. A holtidőket a felnőttek ez alkalommal szakmai beszélgetésekkel tölthették ki, míg a gyerekek számára a művelődési ház melletti park adott lehetőséget a lazításra, levegőzésre, közös játéokra.

Összegzőként annyit mindenképp érdemes leszögezni: amit itt tapasztaltam, egészen lenyűgöző. Veszprém megyében Pápa központtal forr a színjátszós élet. A település vezetői, a kulturális intézmények személyzete, a csoportvezetők, a szülők, a csoportokban igen nagy elszántsággal és alázattal dolgozó(!) gyerekek tudják, hogy mekkora jelentősége van a munkájuknak, annak, hogy a színpadi játékot, egyáltalán a játékot választották képességeik fejlesztésének eszközéül.

A példa önmagáért beszél, a kormányzati szerveknek fel kell ismerniük, hogy az ilyen, gyermekkortól erős közösséget teremtő, a személyiség fejlődését segítő tevékenységek legmagasabb szintű támogatása elsődleges nemzeti érdekünk.

Varju Nándor

A gyermekszínház és A Vértességi Agorája

Tatabánya, 2013. április 30.

Nagy szünet után visszakerült, s egy újjávarázsolt, új imázst építő épületben, A Vértességi Agorájában került megrendezésre a Komárom-Esztergom megyei Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó. A ház és remek munkatársai szeretettel és megkülönböztetett figyelemmel fogadták a gyerekeket és kísérőiket, még arra is jutott energia (s anyagi erő), hogy kis vendéglátást, apró ajándék-figyelmességet prezentáljanak a szereplőknek. (Ha jól tudom, torta volt!)

A szervezésről tehát csak pozitívumokat írhatok. Ráadásul megjelent a rendezvényen az alpolgármester is, Belezna Csaba, igaz, kissé részrehajló módon, sőt érintettként, hiszen az egyik csoportban szerepelt a gyermeke is. De kelle ennél meggyőzőbb érv a gyermekszínház mellett, mint ha egy politikus saját maga is érzékeli, hogy ez mennyire fontos a gyerekeknek? Hogy segít nekik kapcsolatokat teremteni, önmagukat megismerni, együtt dolgozni tanulni, hogy ugyanakkor remek multság, értelmes elfoglaltság, hogy jó, jó, jó dolog! Hogy ezek a művészeti tevékenységek megérintik, bevonják a szülőket is, vagyis a „holdudvaruk” közösség-fejlesztő szempontból sem elhanyagolható. Tatabánya tehát máris szerencsés. Nem csupán megújult művelődési centruma, de van „színházos apuka”-politikusa, aki megértő a tevékenységgel szemben. Itt kell elmondani azt is, hogy a színházszó találkozózt kísérő események között olyan értékes és érdekes feladatokkal találkozhattak a résztvevők, mint a 100 éve született Weöres Sándor „emlékkönyvének” gazdagítása, amiben az egyes óriás lapok – egy-egy vershez kapcsolódva – a gyermekek alkotásait, kreatív fantáziájának lenyomatát őrzik.

A rendezvényen 16 csoport bemutatóját láttuk. Ez a szám az előző évekhez képest eggyel több – a lehetőségekhez képest eggyel kevesebb, mert a bemutató előtt lemondta egy ázsári csoport a fellépést. A csoportok észrevehetően örömmel készültek és mutatták meg, hol tartanak. A játékok túlnyomó részében is a játék-öröm boldogságával találkozottunk, amit nagyon jól esett látni.

Üde színpaddal, nagyon jó felütéssel indult a nap – a Kőrösök 2.d. csapata kedves szerkesztett játékkal köszöntötte a nézőket, megadva rögtön a nagyszerű alaphangulatot – a gyerekek felszabadultak és vidámak voltak, spon-tán-izű játékaik jókedvre hangoló, remek ritmusú, térhasz-

nálatuk ügyes. Beszédállapotuk – különösen a lányoké – egészen jó. Nem véletlen, hogy a találkozó egyik arany minősítését a csoport kapta. (*Szösszenetek*. Rendezte: Kulcsár Nóra)

A másik „aranyos” csapat az ácsi Cipőcuppogás lett, akik klasszikus témához nyúltak, a görög mitológiát érintő Berg Judit-darabot rendezőjük, Szalókiné Polónyi Judit alkalmazta színpadra. A leleményes, működő előadás sok pontján volt érezhető a játéköröm; a maszkok és kellékek ügyes és kreatív használata segített a téma pontos megközelítésében.

A találkozó előadásai túlnyomórészt igen jó elgondolásokon alapuló, ötletes színrevitelek, nem véletlen a sok ezüst-minősítés, ám színházi szemmel nézve több kisebb-nagyobb buktatót rejtettek. Ennek dacára, figyelemreméltó, igényesen megfogalmazott a Ficseri csoport *Puli* című előadása (Bíró Ildikó rendezése), jó erővel indított és jól lezárt előadás a Petőfi Diákszínpadé (rendező Takács Edit). Remek elképzeléssel átfogalmazott Pyramus és Thisbe jelenetet kaptunk a Délibáb-Színházról (Mikolasek Zsófia rendezésében) és „felnőttös” játékot a Körbe Színpadtól (átdolgozó-rendező Kulcsár Nóra) – amely előadás, még ha nagy fának is bizonyult, felvillantotta a játékosok képességeit. Komoly kérdésekre kereste a választ az Ellopott Gondolatok csoport (Szalókiné Polónyi Judit vezetésével) –, hogy csak a leginspirálóbbakat emelem ki. Sok előadásról mondhatjuk, hogy már az is jó, nevelési szempontból mindenképpen, hogy a gyerekek elgondolkodtak a megjelenített problémákon.

Talán a színrevitelek hiányosságai ellenére is ígéretesnek látott játékok hatására fogalmazódott meg a szervezők részéről az igény, hogy szükség volna néhány műhelyfoglalkozásra, szakmai konzultációra, továbbképzésre, hogy letisztultabb és pontosabban elemzett előadásokat lássunk a megyében jövőre. Úgy tűnik, az inkubátor-házként is megjeleníthető A Vértes Agorája tenni kíván ezért, s reménybeli pályázati sikerrel támogatja majd a megye gyermekszínházának fejlesztését.

Tóth Zsuzsanna

Kárpátalja

Beregszász, 2013. május 11.

„A régi szép időkben”, ez a kilencvenes éveket jelenti, Kárpátalján még 15-20 gyermekszínházi csoport találkozott Munkácson, hogy „színházul” beszélhessenek egymással. Ez a kétezres évek elejére-közepére megszűnt, és nem történt helyette semmi.

Ahogy az lenni szokott, most is csak egy agilis ember kellett, Bagu Géza, akinek unszolására a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség újraindította ezt a hagyományt. Géza édesapja, Bagu Balázs útját tapossa, aki szovjet, majd ukrán környezetben tudott a kisebbségi magyarság szellemi gyarapodásáért tenni, helytörténetet írt, népszokásokat gyűjtött, színjátszott...

Egyszer majd tíz év után újra felgördült a függöny, és a Gátról, Bányából, Nagymuzsalyból, Aknaszlatináról, Váriból érkezett csoportok megnézhatték egymás munkáját. A helyszín is érdekes: Illyés Gyula Színház, Beregszász. Rit-

kán adatik meg egy gyermekszínháznak, hogy igazi színházi körülmények között játszhasson.

Ettől kezdve el is felejtettük, hogy határon kívül, avagy belül vagyunk, mert ugyanazt tapasztalhattuk, mint itthon: kevés átütő erejű előadást, és nagyon sok pedagógiai jó szándékot, ami nem minden esetben esett egybe a színházi átgondoltsággal.

Kétségtelen, hogy a Bagu Géza által rendezett és arany minősítést nyert Karinthy-játék, *A világ legbutább cirkusza* volt a nap fénypontja. Úgy varázsolta elének az előadás Karinthy gyermekkorának iskoláját, hogy egy pillanatra sem engedett el bennünket, profi módon húzta a rendező azokat a szövegeket, amelyek ma már érdektelenek, unalmasak lehetnek, és szervesen tudta beilleszteni a mai diákhumort a száz évvel ezelőtti iskola világába. Kovácsné Lapu Mária egyébként kiváló forgatókönyve csak kiindulópont volt, sikerült teljesen pontosan alkalmazni a Guriga Színpad társulatára.

Láthattunk még két *A rátóti csikótojást*: Gátról Zsoldos Anita és Bányából Bagu Géza rendezésében, Jakab Erika Nagymuzsalyból *A boldog herceget* vitte színpadra. Aknaszlatináról Mitruk Kornélia *Szarvasbika* című előadása iskolájuk névadójának, Bolyai Jánosnak az élettörténetét vitte színre, Váriból pedig Bíró Irma rendezésében a *Kőműves Kelemenné* története elevenedett meg.

Szép nap volt, sok-sok örömmel, egy igazi Karinthy – gyöngyszemmel, és rengeteg, a tarisznyába rakható tapasztalattal.

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség munkatársai vendégül látták a gyerekeket, a színpadon kiemelkedő teljesítményt nyújtókat pedig táborral jutalmazták. Mindent összegezve: nagyon szép napot tölthettünk Beregszászon.

Kis Tibor

A megyei találkozókat szervező munkatársaink és a rendezvények helyszínei

Bajó Éva (Vas megye, Szombathely)

Bukor Irén (Jász-Nagykun-Szolnok megye, Kisújszállás)

Csáki Imréné (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Miskolc)

Farkas Mária (Győr-Moson-Sopron megye, Győr)

Gaál Anna (Pest megye, Vác, Inárcs)

Gila Gabriella (Csongrád megye, Szeged)

Hermann Attila (Hajdú-Bihar megye, Hajdúnánás)

Jakus Julianna (Nógrád megye, Balassagyarmat)

Józsa Katalin és Zum Erika (Bács-Kiskun megye, Kecskemét)

Kovács Mónika (Veszprém megye, Pápa, II. játéknapp)

Pisch Anikó (Fejér megye, Székesfehérvár)

Sallai Ferenc (Budapest)

Savolt Zoltán (Békés megye, Orosháza)

Szabóné Rambala Gabriella és Farkas János (Tolna megye, Dombóvár)

Szalai Ádám (Baranya megye, Pécs)

Szalay Lilla (Somogy megye, Balatonboglár)

Számfira-Turupoli Nóra (Veszprém megye, Pétfürdő, I. játéknapp)

Tóth Erzsébet (Komárom-Esztergom megye, Tatabánya)

Török Károlyné Miszori Marianna (Zala megye, Gellénhaza)

Vona Éva (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Nyírbátor)

Regionális bemutatók

Dél-magyarországi Regionális Találkozó

Szeged, 2013. május 3.

2013. május 3-án volt Szegeden az egyetlen olyan regionális találkozó, amelyiken ebben az évben részt vettem. Több megyei forduló zsűrizése után ezzel az eseménnyel záródott az idei gyerekszínjátászó „szezonom”. A kiemelkedően magas színvonalú találkozó igazi feltöltődés volt számomra.

A színjátászó találkozó az új szegedi Agórán került megrendezésre. Ez a frissen átépített, felújított és új részekből is álló épületegyüttes nagyon jó benyomást tesz minden látogatójára. Szerintem a színjátászó gyerekekre is.

Az új színházteremben gördülékenyen peregtek le az előadások – majdnem mindig teli nézőtér előtt. Érdeklődő és egymásnak szeretettel „szorító” gyerekek, tanítók és szülők szép számmal vettek részt az eseményen. Egymást követték a jobbnál jobb előadások (a régió legjobbjai kerültek ide), a legkülönbözőbb műfajokban: életjáték, mesefeldolgozás, szerkesztett játék, népi csúfolódó... Néhány számomra kedves és emlékezetes előadást megemlítenék – a teljesség igénye nélkül: a szegedi *Banyaságok*, *A rátóti csikótozás* a dusnokiaktól; a szabadszállásaiak, a deszkiek és a dévaványaiak produkciója; a kecskeméti *Darálója*.

Az előadások közötti ún. átállási időben – ezek igazán nem voltak hosszúak – nem volt semmilyen közös program vagy játék: az éneklés, a verstanulás, a találós kérdések ezúttal elmaradtak. A házigazdák még anynyira frissen költöztek be az új épületbe, hogy a sikeres és pontos lebonyolításra koncentráltak minden erejükkel.

Az első emeleten van egy hatalmas játszóház, amit igénybe vehettek a színjátászók is, illetve egy nagyon gazdag gyerekkönyv-választékkal rendelkező könyvesbolt – a kedvünkre való böngészés lehetőségével.

Egyszóval a fesztivál-hangulatot maga az Agóra épülete biztosította.

A szakmai beszélgetések – melyeket Nyári Arnolddal közösen vezettünk – konstruktívak voltak, és remélhetőleg inspirálóak a tanító-tanár-rendező-csoportvezetők számára csakúgy, mint ahogy azok voltak számunkra.

Tóth Miklós

Jutalomjáték – budapesti regionális

Budapest, Marczibányi tér, 2013. május 4-5.

A regionális találkozók többnyire sok boldogságot adnak a nézőnek, hiszen ezeken már válogatottan jó előadásokkal találkozunk. Így történt ez most Budapesten is, a Weöres Sándor Országos Gyerekszínjátászó Találkozó május 4-5-i regionális fordulóján, megszokott színhelyen, a Marczibányi Téri Művelődési Központban (azt hiszem, most kicsit máshogy hívják), ahol, kicsit szokatlan módon, a legjobb budapesti gyerekszínjátászók mellett más megyei válogatókról bejutott csapatokat is láttunk.

A szervezés gondossága, a szokásos meleg fogadtatás idén sem szenvedett csorbát.

A kínálat igazán színes palettát mutatott, a gyerekszínjátászás majd valamennyi élő formájával találkoztunk. Láttunk többek között életjátékot, dramatizált mesét, szerkesztett játékot, népi játékokkal dúsított előadást, musical-félét – és szinte mindegyik igen szép munka volt. Természetesen az országos fesztiválra válogató szakmai vendég kénytelen olyan szemmel nézni az előadásokat, hogy a meghívási javaslaton túl véleményével segíteni tudjon az előadások pontosabb színrevitelében. Ám, ha létezik boldog megbízatás, a jókból válogatni azok közé tartozik. Öröm volt a szakmai beszélgetéseken való részvétel is, tényleg jóízű megbeszélésekké váltak.

Szakall Judit nevében is írhatom, hogy nem volt egyszerű a helyzet, a kevés lehetséges helyre sok előadást szívesen ajánlottunk volna. Sajnos, minden látott előadásról nehéz írni, csak arra vállalkozhatom, hogy tömör összefoglalást adjak. Összesen 14 csoport mutatkozott be, közülük – számomra – többük produktuma is kiemelkedőnek bizonyult. Elsőként kell említenem, bár ez nem jelent feltétlen rangsort, azt az előadást, ami a legnagyobb hatással volt rám. Az Országgh Kristóf Általános Iskola Bendegúzsok nevű csoportjának *A fagyos király* című produkciója, amelyet egy azonos című cigány ballada alapján készítettek, lenyűgöző volt. Gál Zoltán vezetésével a siroki színjátászók fegyelmezett, pontos, átgondolt előadást készítettek, szép és hatásos képekkel, érzelmileg is meggyőző átlényegülésekkel.

Egészen más hangvételű, de elementáris, játszókedvvel teli volt, amit a szintén siroki Paff Színpadtól láttunk. Rajnavölgyi Vilmos népmese alapján állította színpadra ösztönösen játsszó, felszabadult gyerekeivel a *Szent Antal szerencséje* című darabot, amiből végül fergeteges, jó humorú játék kerekedett. Mindkét siroki előadás őszinteséget és életismeretet sugárzott, s bizonyította, hogy odafigyeléssel, akarattal a leghátrányosabb helyzetű gyerekekkel is csodákat lehet teremteni. Legyen ez a pár sor kalapemelés a két rendező előtt.

A kalapemelés amúgy mindenkinek kijár, akinek az alkotásával itt találkoztunk. Mert nem különben nagyszerű munkát tükröz például a Fóti Figurások (Németh Kálmán Általános Iskola és AMI) *Semmi* című játéka. Kis Tibor csoportvezető-rendező a gyerekeket igencsak foglalkoztató kérdésről szól, hatásosan, kiforrott csapatmunkával a maguk képére formálva a népszerű regényt. Egészen más stílusban nyilvánulnak meg a kicsi Figurások. *Lent, hol a tölgyek* című előadásuk – minden nyitva maradt kérdés mellett – izgalmas pamflet arról, hogy hogyan ismétlődnek bizonyos tendenciák.

A fótiak a legsikeresebb Pest megyei színjátszósok közé tartoznak, nemcsak a már említettek, de a Fiókák (és Kisfiókák, meg Nagyönfiókák) is sok szép élménnyel ajándékoztak meg minket az évek során. Kovács Éva csoportjain mindig érződik a sok szeretet, amit a csoporttal közös munka ad mindenkinek, játszóknak, rendezőnek egyaránt. Most is remek munkát végzett a gyerekekkel. *A patkánysíp* legendája, amelyet a Nagyönfiókák készítettek, remek összjáték volt, karakterformálásai izgalmasak. A Fiókák által bemutatott *Vándorok* meglévő hibái ellenére költői pillanatokat adott az emberi kapzsiság és az együttérzés természetrajzáról.

Emlékezetes és továbbgondolásra alkalmas előadással állt elő a Dominó csoport (Marczibányi tér): *Emlékmás* címen, jó energiákkal mutatták be izgalmas élet-játékukat, Montvai Hanna és Nyári Arnold vezetésével, rendezésében.

Kiváló munkát láttunk a Don Bosco Általános Iskola csoportjától *Diótörő és Egérkirály* címen, amely ugyan nem a gyerekszínjátszás preferált műfaja, de gondos kiállításával, ügyes tánc- és énektudást felmutató játékaival figyelemreméltó előadás lett.

Szívmelengető volt a Fülemülék (Fodros Általános Iskola) *Felnőtt leszek?* című munkája, tiszta történetmesélést hozott a Galiba Színjátszókör (Babits Gimnázium) *Csalóka Pétere*, ügyes munka lett a Vajkosok (Vajk-sziget Általános Iskola) szerkesztett játéka, mint ahogy a megszokott jó színvonalat hozta a Pogácsa az Arénában Színkör (Holdvilág Kamaraszínház) *Ha én felnőtt volnék* című előadása is. A gyerekszínjátszás legjobb hagyományai közé tartozik, amit a Gubanc Színjátszó Csoport (Marczibányi tér) csinál (*Fullra a valóság!*), keserű kicsengése mellett játékörm és kreativitás jellemzi előadásukat, mint ahogy a Tűzmadarak (Fabriczius József Általános Iskola, Veresegyház) elemi magányokat megcsillantó szerkesztett játéka (*A négy ősi elem*) is fegyelmezett, figyelemreméltó munka.

Jó mulatság volt ez a két nap, ajándék, jutalomjáték. Bár még sok ilyet megélhetnénk!

Tóth Zsuzsanna

Nyugat-magyarországi Regionális Találkozó

Vasvár, 2013. május 9.

Vasvár sokszor igazolta már, hogy tud igazi (mesebeli?) színjátszó település lenni. A város határában ugyan nem ez van kiírva, hanem valami olyasmi, egy előző kulturális kurzus jelszavaiból, hogy a *kultúra magyar városa* (írhattuk volna nagy betűkkel, mert ez egy kitüntető cím volt: 2005-ben, még Bozóki András minisztersége idején kapta a város).

De ez nem tévesszen meg senkit, akkor is így van: Vasvár a színjátszás városa. Jelen esetben nem érdekes, hogy a kultúra más metszeteivel milyen viszonyban van ez a település: csak azt nézzük majd, hogy milyen házigazdája volt a nyugat-magyarországi regionális gyermekszínjátszó bemutatonak.

Már az is jó és erős gesztus volt, hogy a településre bevezető úton helyzetgyakorlatozó fiatal rendőrökkel találkoztunk, akik persze meg is állítottak. Aztán némi iratellenőrzés után nem piszkáltak tovább hatóság módjára (olyan kérdésekkel, mondjuk, hogy meddig tart a mentődobozban lévő kötszer szavatossága, ha esetleg maga a doboz még évekig az), hanem a maguk képességeihez mérten segítettek, eligazítottak, hogy merre is kell menni onnan, ahol vagyunk, oda, ahová akarunk menni. Aztán talán ezért sem találtunk oda olyan könnyen, rövid idő alatt kétszer körbejártuk az aprócska városközpontot...

A segítőkészség – ennél praktikusabb és célratörőbb formában – egyébként az egész napot fémjelezte. Nem a segítség túllihegett gesztusa, dehogy: akkor, ha kell, akkor ott vannak a házigazdák, és mondják, mutatják, csinálják.

És ehhez van egy használható és új épület.

Ami ezen kívül még kellett hozzá, azt megszerezték. Jutott arra, ami szükséges – szó nem volt itt arról, hogy ez valami *full version* vagy *all inclusive* kiszérlés lenne: de ami kell a működéshez, az ott volt. Példaként említhetjük, hogy a résztvevők ebédelhettek is. Fontos ez: minden országos sikerpropagandával szemben még mindig mélyen vagyunk a válságban, ki ne tudná, a kulturális és oktatási területek éppen hogy (ha éppen) túlélnek az elvonások, megszorítások durva sorozatát, és emiatt akkor is a szármalagos anyagiak játsszák a főszerepet, amikor már vagy még nem annak kéne. A csoport el sem jut egy rendezvényre, mert nincs pénz az autóbuszra. „Azt hittem, hogy a megyeire sem tudunk elmenni, de az még összejött. Ha továbbjutnánk a regionálisra, akkor azt már nem kérnénk, mert nincs miből.” Szervezzon így valaki felmenő rendszerű találkozó!

A szülő is spórol: nem visz a gyerek magával ennivalót, ez úgyis iskolai program, majd ott adnak neki. És ha nem adnak neki, akkor nem eszik. Vasváron adtak.

A rendezvény főszervezője, Gergye Rezső, mindent csinál: fogadja a vendégeket, ha kell akkor konferál, vagy éppen felkonferálja a bemondó és zsűrikísérő szerepébe egyaránt helyezett diákját. És ezen kívül tényleg mindent, ami kell egy sikeres rendezvényhez... (Rutinos szervező. Küldött egy e-mailt, és nem hagyta, hogy „elüljön” a levél, hanem másnap jött az újabb, miszerint választ vár. Nem lehetett lerázni, mert éppen más dolgom van, de még csak félretenni sem. A szervezői „rámenősség” teljes birtokában dolgozott, lévén szükség volt azokra az információkra, amiket kért, vagy annak a jelzésére, hogy tudomásul vettük az általa írtakat.)

A rendezvény maga, amennyire lehet, mellőzte a formalitásokat. Arról szolt, hogy a színjátszók be tudják mutatni a produkcióikat, és a lehetőségekhez mérten azoknak a legjobb kiszérlés adassék meg. És ez meg is történt.

És persze volt egy kis terem, ahol le lehetett ülni beszélgetni az előadások után. A csoportvezetők jelentős része ott maradt. Ma ez egyfajta pozitívum, mert vannak olyan megyék, ahol máshoz szoktak az ottaniak: a most éppen néven nem nevezett megyékben szolóban lehet beszélgetni egy-egy csoportvezetővel, esetleg csak a folyosón, a távozás csoportos műveletei közben, de közösség előtt már nem biztos. Így talán könnyebb elviselni a kritikát is, ha éppen van... De ha, mondjuk, csak jót mondanak az előadásról, akkor sem érdemes a többiek elé kitenni? A magam múltja nem mérvadó (mert magánügynek is tekinthető), de rendezőként gyakran éreztem úgy, hogy többet tanulok az elemzésekből, mások hibáiból, mint a sajátból, és gyorsabban is: hamarabb észreveszem azokat, lévén nincs hozzájuk érzelmileg olyan erősen közöm, hidegebben és élesebben látom, átlátom. Nincs olyasmi, ami rám tenné a szemellenzót... Van olyan csoportvezető a gyermekszínjátszó mezőnyben, aki évek óta folytatott gyakorlatával azt mondja, hogy a szakmai beszélgetéseknek nem látja értelmét. Mert az, hogy nem megy el ezekre, egyértelműen ezt jelenti. Idén is találkoztam ilyennel, igaz, nem a vasvári rendezvényen, hanem az országoson. Ráadásul nem tehetség nélküli emberről van szó, akinek bizony éppen jót is tehetne, ha mások véleményének tükrében vetne egy-két pillantást néhány napján a saját előadására. Sok érdekeset vehetne észre – többet és mást is, mintha egyedül teszi ezt, vagy csak szervilis, elfogult nézőkkel. Ez a fajta elzárkózás hamar és könnyen előhozhatja az önhiúságot, az elbizakodottságot, a farkasvakságot, a beszűkülést, az önisméltást, és ezek társait – vannak jó néhányan.

És ha már itt tartunk, akkor hadd írjam le ezt is: egészen szép fejlődéstörténetek is végbemennek egyes előadásoknál az országos találkozó különböző lépcsőinél, a felmenő rendszerben, és ezeknek bizony gyakran fontos részét képezik a szakmai beszélgetéseken elhangzó visszajelzések.

Akkor és ott, Vasváron, a színjátszás városában még nem tudhattuk, de utólag már igen: erről a találkozóról három csoport kapott meghívást az országos fesztiválra. És mindegyik előadás ott is a legjobbak közé tartozott.

KL

Közép-magyarországi Regionális Találkozó

Balassagyarmat, Mikszáth Művelődési Központ, 2013. május 11.

Sokadik alkalommal házigazdája megyei és regionális gyermekszínjátszó rendezvénynek a balassagyarmati művelődési központ, és azok, akikből az intézmény áll: annak rendre kitűnő munkát végző kollégái. (Többek között erről is ír lapunk 9-10. oldalán Szakall Judit a Nógrád megyei találkozó kapcsán.)

Az ismert kollégák mellett jelen volt a regionális bemutatón Nemzeti Művelődési Intézet munkatársa is. Nagy kérdés, hogy minek. A rendezvényt nem ők szervezték, nem az övék az intézmény (persze ezen bármi lehet „segíteni”, ezt láttuk az iskolák esetében is). Akkor egy illusztris személy, aki megtekint a rendezvényt? Kinek számítana eggyel több hivatalnok? A gyerekeken és a csoportvezetőkön biztos nem tör ki a

heves érdeklődés. Vagy ellenőrzi a rendezvényt? Azon mit is kéne? Ha egyiket sem teszi, akkor mégis mit?...

Mindenki tudja az igazi, vagyis a gyarmati házigazdáinkról, aki a színjátszás hazai eseményei iránt érdeklődik, vagy érdeklődött az utóbbi évtizedekben, hogy nem a gyermekszínház az intézmény fő tevékenysége (csak éppen örömmel vállalt, fontos feladatuk), hanem a felnőtt amatőr színjátszás, és azon belül is a kamaraműfajok. Régebben az „irodalmi színpadok” megjelölés szolgált annak a lefedésére, ami ide sorolható vagy sorolandó. Maga a kifejezés soha nem volt pontos, és ráadásul kompromittálódott, mert a XX. század második felében évtizeden keresztül államilag preferált volt: akkor ezt szerették, csak és kizárólag ezt, fentről – minden másnál jobban. Csak nem bírom kiverni a fejből a gondolatot, hogy vajon a ma preferáltjainak (mint például az álmitoszokra épülő, magyarkodósch rockoperáknak, és egyéb zenés félpalyback-játékoknak, zászlóval, lóval stb.) is valami ilyesmi lesz majd a sorsa? Lehet, hogy újabb átkezesztelések, fedőnevek jönnek majd, vagy csak működésbe lép valamiféle történelmi sülyesztő?

Attól függetlenül, hogy a felnőttek irodalmi színpadi műsorainak mi volt vagy mi az aktuális sorsa, a gyermekek színházában mindig is ott volt a szerkesztett játék, főként a lírai alapanyagúak (vagyis a versekből, zenéből és színpadi képekből építkezők). Nos, remek szerkesztett játékot a közép-magyarországi bemutatón is láthattunk: a tatabányai Körösisek játszották – végig nagy kedvvel – és lendülettel a *Szösszenetek* című, ismert gyerekversekből álló műsorukat. Jóval később, az országos fesztiválon is visszatérő kérdés volt ezen előadás kapcsán: miként tudja a pedagógus elérni, hogy a gyerekek nemcsak a létrehozás folyamatában, hanem attól jelentősen eltávolodva, az előadások során is nagy kedvvel vannak benne a közös munkában, sokadszor is látható örömmel mondják ugyanazokat a szövegeket. Kulcsár Nórának ezt sikerült elérnie a 2. osztályosaival.

Balassagyarmaton a színpad mindig is hiányzott az épületből. Van egy olyan tér, ami jelzése ennek – valóban csak jelzés, aki azt teljes értékű színházi térnek mondja, az lehet, hogy más ügyekben sem mond igazat. A színházi helyzet fokozódik: a nézőtér nem emelkedik, vagyis minden adott ahhoz, hogy minél nehezebben jusson el az üzenet a kedves nézőhöz, hogy véletlenül se legyen könnyű hatásosan játszani. Persze kérdés lehet, hogy melyik gyermekszínházso csoport dolgozik otthon jobb színházi terekben, és válasz is van: gyermekszínházsozok feltehetőleg nem, fizetős gyerekszínházi stúdiók esetleg igen. Mindezzel együtt: ha nem is az összes előadásra, de általában igaz, többnyire még ezzel a térrel is jobban jártunk, mintha 12 méteres színpadnyílású nagyszínházi térbe kerültek volna a résztvevők...

A gyarmati regionális találkozó résztvevőinek száma jóval kevesebb volt ahhoz képest, ahány csoportnak itt lett volna fellépése: többen mentek át másik hétvégére és másik helyszínre (kivételesen a budapesti találkozót választották a csoportok – erről Tóth Zsuzsanna is beszámolt a 20-21. oldalon). Oka részben szervezési volt: a lehetséges programütközések természetesen érintik a színjátszó csoportokat is, miért pont őket ne. Magánvélemény, nem támasztja alá vizsgálat, mérés: úgy vélem, hogy mindenhol ugyanazok a gyerekek vannak. Ők járnak színházsozra, ők mennek sportolni, és ők vannak ott a tanulmányi versenyeken is. Természetes, komoly feladat megoldani, hogy ott lehessenek egy felmenő rendszerű találkozó mindegyik fázisában. A másik ok pedig az lehet, hogy ha a budapesti helyszín közelebb van, akkor kevesebb az utazási költség – ez napjainkra gyakran mindent felülíró tényezővé vált.

Korrekt, jó érzéssel nézhető játékokat láthattunk ezen a napon. Nagyon rosszat nem. A másik véglethez (tudjuk, maximalista elvárás, de ez van) tartozót, vagyis nagyon jót, revelatív előadást egyet sem. Vannak ilyen évek. Azt, hogy éppen ránk törjön, vagy mikor törjön ránk a zsenialitás, nem lehet megrendelni.

A „nem leszünk gyarmati” rissz-rossz politikai jelszó lett az utóbbi időkben. De ezzel együtt vagy ettől függetlenül is: gyarmatiak szívesen lennének, mert csoporttagnak és/vagy vezetőnek lenni sokkal könnyebb ott, ahol így, é. ilyen szeretettel, műgonddal kezelik a színjátszást.

Befejezésül hasonlót kell írunk, mint amit a vasvári rendezvény kapcsán: a balassagyarmati regionális napján nyilván még nem tudhattuk, de utólag már igen: erről a találkozóról három csoport kapott meghívást az országos fesztiválra. És volt olyan előadás, amely ott is a legjobbak közé tartozott...

KL

Kelet-magyarországi Regionális Találkozó

Debreceni Művelődési Központ Csapókert Közösségi Háza, 2013. május 12.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy országos gyermekművészeti Találkozó. A Találkozó már huszonegyedik évében járt, mikor az öt fenntartók úgy határoztak, nem foglalkoznak vele többé, álljon meg a saját lábán, ha tud, vagy pusztuljon, ha pusztulnia kell. Csupán csekély alamizsnát nyomtak a markába. A Találkozó nem adta fel, küzdött, kereste a lehetőségeit, és rátalált egy nagylelkű szponzorra, Paks városára, aki

vállalta, hogy kibontakozásának terhein segít, így bár regionális terveit fel kellett adnia, de az országos fesztivált megvalósíthatta. A Találkozó a viszontagságok ellenére életben maradt. Naivan, mert bizakodóan tekintett a következő, a huszonkettedik esztendő elébe. Újabb forrásokat keresett fel, meghallgatta és megfogadta a forrásteremtőket közelebből ismerők tanácsait, de csalódnia kellett. Most is akadt tervei között olyan, melyhez sokáig úgy tűnt, hogy egyáltalán nem sikerül majd megteremteni a feltételeket. Ekkor jött valaki, egyike azoknak, akik rendeltetés szerint éppen tőle kapnának lehetőséget a kibontakozásra, és energiáit, értékeit nem sajnálva megsegíti. S bár a végső nagy tervének megvalósítására is szűkösen teremtdőtt meg a forrás ígérete, mégis megvalósította. S most újra reménykedik benne (naivan, persze), hogy nem lesz többé ilyen szűk, küzdelmes esztendő.

Debrecen, május 12. Debreceni Művelődési Központ Csapókert Közösségi Háza, XXII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó. Északkelet-magyarországi regionális bemutató

Támogatás jóformán csak annyi, hogy a művelődési házat ki tudják fizetni, azt is korlátozottan, hiszen el kell hagyni időben, mert a munkatársak túlóradíját már zsebből kell összedobni. Abakusz Színjátszó Kör, Debrecen, akik a megyei találkozón hosszú évek aranyai után idén mindkét előadásukkal ezüst minősítést értek el, s bár bizonyára csalódottak, hogy idén nem sikerült, de nem elfordulnak, hanem egy bensőséges hangulatú, családias légkörű, szenzációs bográcsgulyással megízestett találkozót hoznak össze – jóformán önerőből. Már két nappal előtte készítik a hozzávalókat, szerveznek milliméter pontosan, műsort, bejárást, szakmai beszélgetést, kísérő játékokat szerkesztenek, pucolják a zöldséget, krumplit, hogy minden együtt legyen, hogy a regionálisra érkező csoportok vendéglátásban részesülhessenek. A fő szervező, Nánási Sándor füstszagúan, kötenyben fogad bennünket, hiszen ő már reggel óta a kondér mellett áll a hátsó kertben, hogy délre asztalon lehessen az ebéd. Tanítványai fogadják, kísérik, pátyolgatják a csoportokat, intézik a technikát, a színpadbejárást, a konferálást, a kiszolgálást, a játékokat, programokat, táncházat, segítenek, ahol csak tudnak, pedig „csak” gyermek- és diákszínjátszók, „csak” a jelenlévők hálás mosolyát kapják jutalmul. A közönség is érzi a lelkesedést, a szeretetet, és ezt vissza is jelzi, hiszen nézik egymást a gyerekek, szurkolnak, tapsolnak egymás előadásának, reakciójukkal a látottak súlyát, hangulatát, hiányosságait nyomatékosítják, ünnepelnek, jól érzik magukat. Köszönet mindeztért! Példa értékű, de egyben roppant szomorú, hogy így kell történni – és közben újabb bizonyítékát kapjuk annak, hogy néhány „megszállott”, tiszta lelkű, meghatározó személyiségű csoportvezető és tanítványai mi mindent képesek elérni egy jó ügy szolgálatában.

És milyen jó lenne, ha a gyermekszínjátszás évről-évre nem „csupán” bő háromszáz csoport, ötszáz pedagógus, ötezer gyermek ügye lenne, nem is beszélve azokról, akik már a forráshiány miatt csak vágyódnak rá, de lehetőségük nincs az országos találkozóhoz való csatlakozásra, vagy ami még rosszabb, már az évközi munkára sem, legfeljebb csak szerelemből, akadályoztatva, vagy már úgy sem...

Egy kis ízelítő a találkozón látottakból

Kisfazekas Színjátszó Csoport (Debrecen), *A fülemüle*: Czipa Anna, dr. Rajnainé Nyiri Gabriella, Nagyné Vékony Ágnes alkotása nyitotta az előadások sorát. A feldolgozás nem hibátlan, de izgalmas pillanatokat sorakoztat, mikor a gyerekek saját mondanivalójával, saját élményeik, életük visszatükröződéseivel találkoznak. A színpadkép, a hatalmas bírói szék, amely folyamatosan a színpadon van, ám nincs sokrétűen kihasználva megköti a játékok lehetőségeit. A furulya-kar, a népies ruhába bújtatott gyerekek mint a falu két tábora, kétfelől, erőteljesen lerögzítve szintén gátolják a játékot. Látványuk elvonja a figyelmet a két család játszó gyerekek apró gesztusairól, amik igazán fontosak és izgalmasak lennének, hiszen a család gyerekei között kapcsolat bontakozik ki, alakul a szemünk előtt. Ez lenne a legfontosabb játék, ez mutatja meg a csoport és a velük dolgozó pedagógusok problémaérzékenységét. Bátrabban kell nyúlniuk ezekhez a témákhoz, dobni az eredeti történetet, és erről, az emberi, gyermeki kapcsolatrendszeréről játszani, hiszen már csírájában is látszik, ezt értik, ez érdekli őket, ezt valóban élni is tudnák. Van mondanivalójuk, nem szájbarágósan, nem túlbeszélve, hanem apró gesztusokkal, mozzanatokkal, tekintetváltásokkal mesélnek igazán komoly dolgokat.

A Pegazus csikók (Miskolc) *Kőműves Kelemen*-je és a Pegazus *Rómeó és Júlia?* című előadása Valaskáné Nagy Andrea irányításával két szívbemarkoló, a csoportot is mélyen érintő történet. A balladafeldolgozás ritmusjátékon alapuló, remek hangulatot keltő indítása, a napi szertartásokat, ezzel együtt a családok mármár kilátástalan helyzetét, viszonyrendszerét remekül érzékelteti, hangulatával feszültséget kelt, szorongató, csikorgó világot épít. A feloldás, a reménysugár egy koldusasszony képében érkezik történetükben, aki a nagy lehetőséget, a Déva várának építtetéséről szóló hirdetményt hozza. Elindulunk reménykedve, megtelve bizakodással: ismét ritmusjátékkal érzékeltetik az utazás izgalommal teli hangulatát. De ismét rosszra fordulnak a dolgok. A színpadon használt rengeteg székkel épülő vár folyton összedől, miközben az asszonyok

otthon tervezgetve várják haza férjeiket, fiaikat. S megint megjelenik a koldus-javasasszony, aki a véget jövendőli meg. Történetükben Kelemen feleségének vesztét a makacs hitetlensége okozza, amely a jóslat ellenére a férfiak után indítja, egyenest a végzet felé. Mindig nagy feladat a halál, főként valaki feláldozásának megjelenítése, ezzel ez az előadás is adós maradt kissé. És adós maradt a ballada egyik fő gondolatának tolmácsolásával, a szerető apa és férj, a siker érdekében feláldozza, elveszíti teljes családját, feleségét majd gyermekét, s ezért saját magán kívül nemigen okolhat senkit. A Pegazus előadásában ezt a felelősséget igyekeznek levenni róla és a végzetre hárítani, akit a koldus-banya testesít meg. Szükséges-e ez a feloldás? Vagy éppen a reménytelen helyzetben lévő családok sorsának veszélyeire hívná fel a figyelmet, ha a személyes felelősséget, a saját választás felelősségét erősítenék?

A *Rómeó és Júlia* történet egy a kamaszok talajvesztettségét, a „velem nem foglalkozik senki”, az „engem nem szeret senki”, az „így nem lehet élni” kilátástalan, kirekesztett, depresszív létezés, és legfőképpen mindennek a fel nem ismerését és következményeit feszegeti. Egy kamasz színjátszó csoport két főszereplője egymásra talál kétségbeesésében, és a főpróbán valóban mérget isznak, miközben szörnyű helyzetükről, vergődésükből a „csoport” és tanár semmit nem vesz észre. Megrázó történetük valóságos élményen alapul, kijátszva magukból a fájdalmat, a tehetetlenséget. Talán megúszósnak(?), szájbarágósnak(?) tűnik épp a Rómeó és Júlia történet mögé bújtatni mindezt ahelyett, hogy valóban kijátszanánk, de az előbb említett személyes érintettség, a saját családban átélt tragédia szükségessé teszi ezt a kapaszkodót. Ez az előadás is remekül példázza, milyen fontos mozzanatokról, milyen fontos problémákról lehet a művészetben keresztül értékesen, mélyen gondolkodni, kikiabálni a világ felé, kérdő- és felkiáltójeleket kitenni, avagy megoldásokat keresni. Fontos, hogy legyen, ahol megmutathatják, fontos, hogy legyen, aki meghallgatja...

Lenszirom (Nyírbátor), *Mese az éjjeli pávaszemről*: Vona Éva rendezésében ismét egy izgalmas formát láthattunk. A színpadon elhelyezett „zenekart” a csoport nagyobb tagjai alkotják, ők irányítják aláfestéseikkel az előadást, viszik tovább a jeleneteket, megteremtik a légkört, a helyszíneket, kézben tartják a ritmust. Az itt megjelenő hatalmas asztalok nem használtak a formának, elvonják a tér nagy részét, a figyelem rájuk, és nem a játzókra irányul. Szerencsésebb lett volna a rengeteg kellék ellenére a színpad oldalánál mindezt egy nagy lepelre kipakolni és oda ültetni a zenekart. A kisebbek jelenítik meg a kettős mesét. A gond épp a kettősséggel van, mikor már kezdünk elmélyedni az első történetben, akkor hirtelen kurta-furcsán vége szakad, és egy egészen másba kezdünk. Ez a játék az igazán izgalmas, láthatóan a csoportnak is. Itt jelenik meg a rendezőtől és a csoporttól megszokott mozgásos, finom mozzanatokra, gesztusokra, erőteljes kapcsolatabrázolásra épülő színpadi nyelv. Jól példázza ez az előadás azt, hogy a rendező és a csoport szabadsága eldönteni, hogy egy leírt meséből mennyit dolgoz fel, jelenít meg a színpadon, mi az, amivel kapcsolatban valóban van mondanivalója, amit valóban a magáénak érez. Ez átjön, ez tud élővé válni a gyerekek játékában.

Kincskeresők (Hajdúdorog), *Élet-játék*: Benczéné Mátyási Katalin nyolcadikosainak műsora bevallottan a búcsú az iskolától is, és ez érződik a szerkesztésen, az elmúlt generációk zenéiből válogatott betétdalokon. Az etüdökből építkező előadás a gyerekek-felnőttek, a fiúk-lányok viszonyrendszerét feszegetné, de csak a felületen marad. Nem ásnak a problémák mélyére, csak felvetik azokat, és már tovább is lépnek.

Alföld Gyermekszínpad (Debrecen), *Kisember*: Várhidi Attila csoportja ismét igen pontos, patikamérlegesen kiegyensúlyozott jelenetekre épülő játéka nem nélkülözi a festett paravánt, ami a várost idézi, és a hatalmas létrát. És ez a létra itt és most tényleg hatalmas, a rajta játszó gyerek zseniális ügyességgel használja ki a létra adta lehetőségeket, játékában a szereplő életének minden fájdalma, minden viszontagsága benn van. Az egyszerű történetet pontosan, lehangoló magabiztossággal és lendülettel játszó gyerekek egyetlen poént sem hagynak kijátszatlanul. Láthatóan nagyon értik, tudják ezt a színpadi nyelvet. Sallangok nélkül, ütősen.

Bolyai 2. a osztály (Debrecen), *A-ZS, avagy Ablakzsiráf zenés élő lexikon*: Bessenyei Zoltán előadása a szervező külön meghívására érkezett a találkozóra, hogy kísérletinek mondott színpadi munkáját minél szélesebb körben megmutathassa. Azonban a kísérleti színpadi forma nem más, mint az asszociációkra építő improvizáció. Minden csoportvezető eszköztárának alapeleme, amellyel a gyerekekből építkező, a csoportnak egy adott történethez, irodalmi alaphoz, a gyerekeket foglalkoztató gondolathoz, vagy nevelési feladathoz való saját viszonyának, saját mondanivalójának felkutatására használt munkaforma. Rendszerint az alkotó folyamat első részét, akár 70-80%-át teszi ki. Ezután jön az igazi rendezői munka, a színpadra alkalmazás. Enélkül érdekes játék ugyan, de nem több, amit a színpadon látunk, egy részben megkötött improvizáció-folyam, de semmiképpen sem kész színpadi alkotás. A megbeszélés nélkül maradt improvizációk, a lendület közben kibukott mondatok így akár veszélyesek is lehetnek, sérüléseket okozhatnak, kielemezetlen kérdéseket hagynak, nem adnak lehetőséget az elmélyülésre, az igazán fontos gondolatok kiemelésére, körüljárására. Az amúgy is érzelmileg, mentálisan labilis, viharos kamaszkorban mindez pedagógiaiilag is problémás, hamis értékrendet tanít, akár káros is lehet főként a játzók számára, hiszen a néző gyerekek a felületet poénokat ugyan vették, de az egészre értetlenséggel reagáltak, és hamar el is engedték a látottakat. Esztétikailag

azonban a bátornak tűnő fészületlen, kontrollálatlan odamondogatások, vagy tragárságok kifejezetten értékrombolóak.

Sárga rózsza (Sátoraljaújhely), *A fülemile*: Végsőné Fazekas Aranka egészen máshonnan indítja a történetet, mint a Kisfazekas. Lendületes kezdés, hosszan építik a családokat, a viszonyrendszert, nagyon helyesen, fontos, értékes mozzanatokkal, mondatokkal, gondolatokkal. Majd egy huszárvágással a templomba küldik a családokat, míg a két férfi fürdik a fülemile füttyében. A két fiú két különböző játékmódban nyilvánul meg, az egyikük befelé, másikuk felénk játszik, ez alaposan kilóg a többi közül. A már láthatóan jól összebékült asszonyok és gyerekek (bizonyára meggyőző volt a prédikáció) éppen a verekedésre érnek vissza. Az épp bimbózó békességnek, megértésnek annyi is, mintha a templomban semmi sem történt volna, és peregni kezd a klasszikus történet. A befejezést, a tanulságot a csoport dalban fogalmazza meg. A játékuk ott volt izgalmas, emelkedett, ahol az emberi viszonyokkal törődtek, arról akartak mesélni és csak ürügy volt számukra a fülemile históriája.

Arany Gyermekszínpad (Debrecen), *Másság*: Kis Klára vezetésével az elfogadásról, a meg nem értettségéről, a nyelveken, szokásokon túlnyúló, mélyebb gyökerekből kiinduló érzelmi egymásra hangolódásról, a sokféleség csodálatosságáról akarnak beszélni előadásukban. Igen fontos problémát feszegetnek. Az előadás indításában, a probléma felvetésénél olyan színpadi nyelvvel dolgoznak, amelyet láthatóan értenek, biztonsággal, igényesen, tisztán használnak. Behúzott függőnynél, az előszínpadra „szivárog fel” rengeteg gyerek, csomagokkal. Mind másfajta, viszonyok rajzolódnak ki köztük. Várakoznak. Majd egy igazán izgalmas vonatjelenetet látunk, hangokkal, egyszerű mozzanatokkal, félmondatokkal, odavetett szavakkal, pillantásokkal, vagy éppen figyelmen kívül hagyásokkal életek rajzolódnak ki az utazás alatt, és megismerkedünk a történet mozgatójával, egy kamasszal, akiben megfogalmazódik a probléma, az elfogadás, az elfogadottság igénye, miután többekről lepattan. „Befogadnának, ha én is olyan lennék, mint ők? Veszítsem el Ön magam?” De sajnos itt elfogy az ötlet(?), az energia(?), az idő(?), és a folytatás már csupán direkt felmutatása annak, amiről játszani lehetne, kellene. Didaktikussá, gépiessé, érdektelenné, súlytalanná válik az előadás. Végül propaganda mondatokkal zárul, miközben nem bontottuk ki, nem vizsgáltuk meg a valós problémát, nem kerestünk rá megoldási lehetőségeket, nem szembesültünk a megvalósítás nehézségeivel, akadályaival, csak felmutattak számunkra egy utópisztikus megoldásfélét(?).

Nyírbátori Diákszínpad (Nyírbátor), *Adrien Mole, avagy egy 13 és 3/4 éves srác kinszenvedései*: Márton Ildikó előadásában, melynek alapja egy saját élményű színjátszó tábori munka, a nehezen feldolgozható, alapvetően szövegszínházi alkotás tiszta, szépen felépített és végigvezetett megvalósítását láttuk. Szép példáját mutatták az indokolt, világos szerepalkotásnak, a figura- és viszonyteremtésnek. Életre keltették Adrien Mole világát, környezetét, bepillantást nyújtottak kamaszságába.

A napot a Kalocsai Attiláné vezette Spiritusz (Köröm) zárta az *Indul a bakterház*-zal, azaz annak a gyermekszínpadon már-már megszokott jelenetével. Jutalomjáték lehet néhány gyereknek a figúrateremtés. Itt is a megszokott képlet, a bevált, a filmből leszármazott figurák, néhány kötelező díszlet, ami rendre akadályozza a játékok kibontakozását, és a szöveg. Korrektül végigcsinálják, amit a szövegkönyv enged. Ám az előadásnak nagy kárára van, hogy a gyerekek nem beszélnek azon a szinten, ami ehhez a szövegcentrikus előadáshoz kellene.

Dolmány Mária

Dél-dunántúli Regionális Találkozó

Szekszárd, május 17.

A regionális találkozók sorát Szekszárdon, a Babits Mihály Művelődési Házban rendezett találkozó zárta, (nagyjából egy héttel később, mint a többi bemutató), május 17-én. Tizenöt előadás – ezen kívül vendéglátás, a gyerekeknek játék, koncert, szakmai beszélgetés és csodálatos, csoportokra szabott, egyéni, kézzel készült ajándékalbumok. Címzavakban így foglalható össze ez a maratoni programot hozó pünkösd előtti péntek.

Igazságtalanok lennénk, ha ennyiben hagynánk, hiszen jóval gondosabb, pazarabb, kalandosabb, színesebb, zűrösebb maratoni nap volt ez. A ház előtt már reggeltől épült a pünkösd sokadalom kirakodóvására, vurstlija, az ünnepi készülődés nyüzsgésével, a színes forgatag hangulatát előre vetítve. Ugyanez a nyüzsgő, jó értelemben vett feszültséggel teli sokaság fogadott bennünket az előadóteremben is, ahol a gyermekszínpad készült ünnepelni 15 csoport. Ezt emelte ki az igazán felemelő megnyitó is.

A művelődési ház (ahol valószínűleg utoljára volt a rendezvény, hiszen a remények szerint az elkészülő új Agóra adhat otthont a következő évek találkozóinak) épphogy megemelt színpada a gyerekekhez szabott lép-

tékü. De se függőnye, se technikája – és az, hogy takarás jóformán nincs, nem segíti a csoportvezetők munkáját. A nézőtér ezen a napon kicsinek bizonyult ahhoz, hogy befogadjon minden csoportot, és mivel nem emelkedik, így a harmadik sortól már vajmi keveset lehet látni. Ennek tulajdonítható talán, hogy néhány előadást követően az első sor előtti „dühöngő” telt meg érdeklődő gyerekekkel, míg a széksorok jelentős része üresen maradt. A fellépő csoportok a nézőtér soraiból, vagy esetleg a nagyterem előteréből keveredtek a színpadra, jóformán beállítás nélkül, s már játszottak is.

A program (a fellépő csoportok között a rendezvénynek otthont adó megye három ezüstösével) reggel kilenctől pörgött, ahogy bírtuk szusszal. A bemutatók után a szakmai beszélgetés idejére játék, ének várta a gyerekeket. Ám a házban az élet nem állhat meg egy országos találkozósorozat regionális rendezvénye miatt, így a nagytermet és a szakmaizásra szánt termet is hamarosan el kellett hagynunk. A kapkodás, a csoportok „utcára kerülése” nem tett jót a beszélgetésnek, és a szervezők lelkének sem: ők érezték magukat kényelmetlenül, pedig hát tudjuk, nem rajtuk múlik mindez. Örülünk kell, hogy befogadták a rendezvényt, és addig, ameddig, de rendelkezésünkre bocsátották a helyiségeket. Így a beszélgetés kurtára, furcsára sikeredett, és végül az emeleti teraszon fejeződött be. Tóth Zsuzsannával, zsűritársammal nagyon igyekeztünk, de csak remélni tudom, hogy senkiben nem maradt megválaszolatlan kérdés, hiányérzet.

Mindezt a feszültséget a gyerekek nemigen érezték. A valóban különleges ajándék pedig lehetőséget teremt számukra, hogy örök emléke legyen ennek a napnak, köszönet érte a szervezőknek és támogatóknak.

Az előadások sorát a hazai Garay Napsugár (Szekszárd) kezdte, *Mi így emlékszünk...* című előadásukat a Találkozó fő szervezője, Csizmazia Ferencné, Mónika rendezte. A Lúdas Matyi-feldolgozás a libák szemzőgéből nem nélkülözötte most sem a narancs zoknit. Az igen fiatal, 7-9 éves játékosok gondosan megszerkesztett, sok esetben izgalmas helyzeteket teremtő játéka viszont többször is nélkülözötte a valódi jelenléte, pontosan megmutatva azokat a helyeket az előadásban, amikről érdemes lett volna még játszani. Tökéletes példáját láttuk ismét, hogy ahol csak kiindulásként, alapanyagként használta a csoportvezető a Dirib-darab drámatékáról letölthető László Tibor-forgatókönyvet, ott valóban élő, izgalmas, a gyerekek számára is fontos játékok születtek, ám ahol ezt nem tették meg, ott a jelenléte minősége is a „szépen megcsinálom a tanító néni kedvéért” szintre esett vissza. A csoport fantáziadús, tartalmas játékokra képes, remek figurákat alakító, a színpadon nagyrészt jól beszélő gyerekekkel, az egyszerű, jelzés szintű kellékeket, a mellénycserét mint szerepátadást hétköznapi természetességgel kezelő, minden pillanatban tudatos, egymásra is figyelni tudó közösség.

A Picurkák (Szekszárd) *Esik eső, süt a nap* című szerkesztett játéka valóban ennek a korosztálynak való feladat. Színes esernyőkkel dolgoznak, hol kellékként, hol díszletként, hol „jelmezként” (a csiga háza) pontosan, magabiztosan használva a nem egyszerűen kezelhető eszközt. Olyannyira ügyesek, hogy azt sajnálja az ember, nem engedte el őket, nem terhelte még jobban a csoportvezető, Vadóc Eszter. Olyan könnyednek tűnt minden mozdulatuk, hogy azt éreztette, ennél jóval többet is elbírnának. Persze ezt nézőként nagyon nehéz megítélni. Mindig a csoport vezetőjének van lehetősége érezni, mennyi biztonságot kell adnia a gyerekeknek, mennyire szabad följük tenni a léce, hogy azt meg tudják ugrani. A Picurkáknak ez maradéktalanul sikerült. Nemcsak a kellékekkel, de a versekkel, mondókákkal, dalokkal is jól bánnak. Jöhet egy nagyobb falat a jövő évben.

Bagossy László csapata, a Tinitanoda (Pécs) kiskamaszai *De szeretnék gazdag lenni* című szerkesztett játéka annak remek példája, hogyan lehet ezt a műfajt nagybacsáknál is alkalmazni. A versekből, dalokból szerkesztett mondanivalót csodálatos színpadi képekkel tették hangsúlyossá, vagy éppen egészítették ki saját gondolataikkal, érzéseikkel. Lenyűgözően használtak egy hatalmas kör alakú leplet, játszottak a térrel, építkeztek, és nemcsak a színpad síkjában, hanem felfelé is. A hófehér lepel egyik pillanatról vált a nyugalmat sugárzó puha lepelből a félelmet, a szorongást jelképező alakzattá, fává, ahogy épp az asszociációik kívánták.

A Sióagárdi színjátszók *Fájós fogú oroszlánja* Menyhei-Kovács Erzsébet rendezése. A díszletként használt fák már-már képzőművészeti alkotások. Kár, hogy a játékokban nem használják, így a játékot színesítő eszköz helyett funkciótlan díszletté válnak. Mindig nehéz a Kerek Erdő lakóinak történeteit színpadra állítani, hiszen a szövegre épülő mesékben alig akad játszható, játékot kívánó helyzet. A kulcs a figurák megtalálása, az egyénenkénti kidolgozása és a mese élettel való feltöltése lehet. A sióagárdiaknál nem minden figura volt egyformán erős, illetve nem azok a figurák voltak erősek, akikre ebben a mesében a legnagyobb figyelem irányul. Jó néhány helyzetben egy-egy figura saját cselekvése, saját élete alaposan kidolgozott volt, nagy figyelemmel néztük az érdekes mikrotörténeteket. Fontos azonban, hogy a rendező jól bánjon ezekkel az energiákkal, játékokkal, fontos, hogy ezek ne az épp zajló jelenettől vonják el a néző figyelmét, hanem azt

erősítsék, és ezt nem minden esetben sikerült megtartani. De ahol igen, ott valóban emberi pillanatok megjelenítésének tanúi lehettünk.

Csintalan kölykök (Dombóvár) csapatának *A csudatarisznya* című előadása mesejáték: egy furcsa, kurtán véget érő történet. Szalainé Balogh Erika tanítványai szépen dolgoznak együtt. Kár, hogy nem kapnak elég játéklehetőséget. A rendező sem azt nem döntötte el, hogy milyen színpadi nyelven szeretne fogalmazni, sem azt, hogy a díszleteket, kellékeket hogyan használja. Ez a többféle rendszer teszi bizonytalanná a gyerekek színpadi létét is.

Vadóc Eszter és Palla Erika *Egyszer egy királyfi* című történetét játszották a Mazsolák (Szekszárd). A színpadon ünneplőbe öltözött kikiáltó, mesélő, népi játékok, dalok, táncok, furulyázó gyerekek, szép pillanatok. Mindez a csoport és a rendezők sokszínűségét mutatja, a játék mégis erőtlen marad. Talán éppen a pontos szerkesztettség miatt hiányzik belőle az átütő erejű játék, pedig a gyerekekben és a csoportvezetőkben is benne van, látjuk is néhány pillanatban, csak bátran szabadjára kell engedni a játékoságukat.

A Nánai Garabonciások *A mesék meséje, ahogyan mi látjuk* története most is a megszokott színvonalon, a két csoportvezetőtől – Kollárné Kurris Piroska, Orcskai Marianna – már sokszor látott igényességgel jelenik meg a színpadon. A gyerekek gyönyörűen beszélnek, egyben van az egész. Játsszanak. Gyönyörű énekhang a színpadon, egyszerű, világos jelek, térformák, a jó, a szép küzdelme a gépies, elidegenedett világ ellenében. Valódi érzések, indulatok jelennek meg a színpadon. Nem engednek el egy pillanatra sem, húznak magukkal, együtt tudunk menni velük, és együtt nyugodhatunk meg a szépség szükségszerű újjászületésén.

Balogh Borbála és Mucska Melinda igen nagy fába vágta a fejszét, mikor az *Indul a bakterház* egy szeletét gondolták színpadra. Ugyanúgy, mint a *Négyszögletű Kerek Erdőnél*, a szöveg itt is nagyon erős, de nemigen van játszható valódi helyzet. A figurákon van a hangsúly. A Mórágai Színlelők *Szépreményű Bende-gúzá*-ban sikerült remek figurákat találni, főként Bende-gúz és a Nyanya szerepére. Kettejük játéka elviszi a jeleneteket, az egész csoport azonban csak a végére, az utolsó jelenetre indulna be igazán, abban érzik otthon magukat, ott tudják pontosan, ki miért van ott, mi dolga, mit akar, mit gondol. Ez átvon – kár, hogy előtte ezt csak a két említett figura esetében érezhettük.

Takács Tünde Turbó Csigái (Siófok) ismét felturbózott energiával, lendülettel, játékkedvvel ugrottak neki egy itáliai mesének, *Liombruno* történetének. A klasszikus gyermekszínjátékos formanyelvet remekül használó előadást látunk: a mese díszletek nélküli, csupán a szereplők játékára, a csoportalakzatokra épülő térképzést, néhány egyszerű kellék, lepel használatával való helyszínteremtést, illetve figuraalkotást. A gyerekek ritmushangszerekkel festik alá, színezik a jeleneteket. A csoportvezető gitárkísérete remekül tagol, irányít: megszabja a tempót, a váltásokat, egyben támaszt, biztonságérzetet ad a gyerekeknek. A játék minden pillanatában pontosan tudják, hogy mit akarnak és miért, azt is, hogy mindezt miként kívánják a tudomásunkra hozni, és ezt meg is teszik. Nem engednek el minket egy pillanatra sem, nem kalandozhatunk el a színpadon, folyamatosan és pontosan fókuszálják figyelmünket az általuk fontosnak gondolt pillanatokra, személyekre, helyzetekre.

Mákvirágok (Sárszentmihály) *Az árgyelusát!* meséje remek szöveggönyv alapján született. Bozai Éva alkotása nem akar több lenni, mint egy mese. Ezt tisztán, világosan, pontosan teszi. Egyszerű kellékekkel, formákkal, jelzésekkel dolgozik, ötletesen használva a mondanivaló kiemelésére. A történetet a mesélők görgetik előre. A rendező azt a megoldást választotta nagyon helyesen, hogy a mesélő szerepét nem egy gyerekre osztotta, hanem sokan mesélnek, sokan kapnak így szerepet, megszólalási lehetőséget, egy-egy gondolattal mindig előrébb víve a történetet. Játékuk nem nélkülözi a humort és az öniróniát sem.

Vendégszereplő volt a találkozón a „Háromsrácok” (Győr). Németh Ervin *Akarsz-e játszani?* című előadását két fiú és egy lány játssza (a név még abból az időből maradt, amikor három fiú volt). A versösszeállítás a gyerekkor elmúltáról, a gyerekes játékok kinövéséről szól. Azt feszegeti, hogy milyen kettősség, milyen feszültség munkál egy kiskamaszban, mikor a kedvenc játéka a közösség előtt már ciki, miközben belül még vágyik rájuk, titokban még játszik velük. Mind kínlódnak, ugyanattól, de nem tudják, nem merik megbeszélni. Színlelnek, mert azt gondolják, a többiek már felnőttek, és szégyellni való, hogy ők még nem teljesen. Azt éreztem, hogy a versekkel való fogalmazás elidegeníti a témát a gyerekektől, nem vált őszintévé, hiába voltak a saját mondatok, a felkészülési idő alatt nyilvánvalóan végigjátszott rengeteg helyzetet a költői szöveg nem tudott átjönni.

A Tényi János vezette Majsi iskolások *Mindent a vevőért* című jelenete vidám szösszenet arról, hogyan is zajlik a cím megvalósítása, miféle visszasságokat, túlzásokat rejt ez a téma. A kamaszok zavara direkt jót tesz a játéknak. Ám többféle színpadi jelenlétet valósítanak meg, egyikük direkt bohózatként, felénk deklamálva, összekacsintva játszik, míg másikuk komolyan véve saját magát, a maga által megformált figurát és annak minden baját, befelé, realistán. A két játék folyamatosan agyonüti egymást.

KöBö. Csoport (Pécs), *Vélemény*: Szalai Ádám egy elsöre furcsa, de felettébb érdekes módját választotta annak, hogy tanítványai saját gondolataikról, a világhoz való viszonyaikról meséljenek. A gyerekek először saját szavaikkal kezdik elmondani bajukat, mindenki szóhoz jut, majd élő zongorajátékkal elválasztott mesékben kezdenek fogalmazni. Előkerül Piroska, A köleves, Jancsi és Juliska, A farkas és a három kismalac, de egyiket sem fejezzük be, csak belekapunk, egymás szájából kapjuk ki a szavakat, mindenki véleményét akar mondani. Mivel a mesék kommentár nélkül maradnak, nagyon óvatosan kell bánni velük. Az egyes meséknek pontos mondanivalója, tanulsága van, a szereplők beazonosíthatók a társadalom figuráival, fontos tudni, ki kivel, hogy biztosan, jól használhassuk a történeteket, hogy azt mondják, amit mi akarunk általuk közölni.

Még veszélyesebb vállalat a Vörösmarty Diákszínpad (Kápolnásnyék) *A Legyek ura* feldolgozása: dr. Katonáné Kutai Erika diákjai fegyelmelmeztet, pontosan valósítják meg a játékot, azonban maga a feldolgozás sok helyütt komoly hiányokkal küzd. A regényben igen sok súlyos esemény, hosszú idő, elmérgesedett, kétségbeesett helyzet vezet oda, hogy megtörténjen az első gyilkosság. Onnan aztán, mint a lavina, peregnek az események. Amennyiben ezt a pillanatot nem készítjük elő, úgy csak egy képeskönyv marad, ráadásul, ha mindezt a nyílt színen imitálva tesszük, még csak a súlya sem lesz meg. A nézőt elborzasztja csupán a történet, de nem rendíti meg, igazából nem gondolkodtatja el, vagyis a mű nem valósítja meg rendeltetését.

Az előadások sorát Hodován Péternek a Kincskeresőkkel (Dusnok) színpadra állított, és saját zenei kíséretével segített *A rátóti csikótójtás*-feldolgozása zárta. Egy aprócska tők, felmutatva, a színpad közepén, asszociációs játékok, triplázott mesélő, szórakoztató játék. Majd a dusnokiak főpoénjaként előkerül ennek a mesének a legfontosabb kelléke: a TÖK. Egy valóban óriási, több gyerek által a terem végéből előre görgetett óriástök. Megteremti a játék alapját, a probléma maga ott van előttünk, megkerülhetetlenül. Remek ötlet a pletykás asszonyokkal erősíteni a történés hihetetlen bugyutaságát. A varázslat a végéről hiányzott ezen a helyszínen, hiszen a töknek a végén el kellene tűnni, hogy valódi legyen a meglepődés. A gyerekek élvezték, értették a játékot, a humort komolyan véve fogalmazták meg, így még erőteljesebbek lettek a történet és a szöveg poénjai.

Dolmány Mária

A regionális találkozók szervező munkatársaink, és a rendezvények helyszínei

Csizmazia Ferencné (Dél-dunántúli Regionális Találkozó, Szekszárd)

Gergye Rezső (Észak-dunántúli Regionális Találkozó, Vasvár)

Gila Gabriella (Délkelet-magyarországi Regionális Találkozó, Szeged)

Jakus Julianna (Közép-magyarországi Regionális Találkozó, Balassagyarmat)

Nánási Sándor (Északkelet-magyarországi Regionális Találkozó, Debrecen)

Sallai Ferenc (Budapest)

Az országosról

Országos Gyermekszíni Fesztivál

Debrecen, 2013. június 7-8.

Hatodik alkalommal Debrecenben. A város most is jelentős összeget szánt az országosra – nagy öröm, és jelentős könnyebbség a mi szervezőinknek. A város pénzt ad a rendezvényhez. A mindenkori (esetenként jelentős) változások ellenére egy sor elemében bejáratottnak mondható az ügymenet. Ha Debrecen vállalta a fesztivált, akkor az lesz. Ettől persze a halálfélelem ül ki időnként az arcokra, de elsősorban nem a rendezvény debreceni része-vállalásai miatt, hanem főként azért, hogy megkapjuk-e, meg tudjuk-e szerezni azt, amit az MDPT-nek kellene hozzátennie. A halálfélelmet említettük már. Enyhébb „tünetek”, amelyek együtt járnak a gyermekszíni játszás hazai csúcsműhelyének szervezésével: hajszálak csomóban hullása, vagy másoknál az ősz hajszálak rohamos gyarapodása, tökéletes kiszolgáltatottság a hivatalok packázásának és hivatalnokok pillanatnyi hangulatának. És a bevezethető fegyverek: sokak kapcsolatrendszerének mozgósítása (van-e még valaki, aki ismer olyant, aki mostanában valakinek számít azoknál, akik éppen a pénzt osztják), úri és úriasszonyi praktikák teljes tárházának bevetése, a rugalmasság már egészségtelen fokozatai, a legteljesebb készenlét a mindenkori átszervezésre – és nem soroljuk tovább, bár lenne mit, „van másik”...

Amit sikerült tető alá hozni: 24 hazai és 4 határon túli magyar csoport előadása. Többségében felsősök a résztvevők. Ez jó is, meg nem is. Jó azért, mert vannak felsős csoportok, vagyis ebben az életkorban nem viszi el még őket minden más hatás, és rossz azért, mert ha nincs elég sok jó alsós csoport, akkor pedig mi lesz az utánpótlással. Idén viszonylag kevés az új csoport, új rendező (van azért!). A fesztivál állandó szereplői, vagyis a minden évben az ország legjobbjai között teljesítő alkotók csoportjai mellett most feltűntek olyanok, akik már voltak országosan, csak éppen nem biztos, hogy az utóbbi egy-két évben. „Kultúrpolitika” nincs benne – így jött ki a lépés: nem mindenki képes minden esztendőben olyant hozni, aminek az ország legjobbjai között a helye. Lehet, hogy maguknál az alkotóknál is működik valamiféle személyes, belső „súlyozás”: nem biztos, hogy az előadás mint olyan, a kifelé szóló munka a fontos minden esztendőben. És az is lehet, hogy a sok irányban foglalkoztatott gyerekek és pedagógusai esetében nem minden esztendőben lesz ugyanaz a művészeti ág a legfontosabb. Az is lehet, hogy a személyes muníció, a puskaapor nem elég minden évre: de két-háromévente már összejön a közlési vágy, a mondandó, találatik hozzá forma stb. Mindez együtt hozzájárulhat ahhoz, hogy az egyes esztendőkben kiválóan teljesítő csoportok aztán eltűnnek pár évre. És ez ad némi „rotációt” a gyermekszínház felmenő rendszerű országos találkozója záró eseményének, a fesztiválnak. (Mindez persze távolról sem jelenti azt, hogy ritkábban kellene kiírni a fesztivált, mert az nagy kitolás lenne egyes korcsoportokkal: „te, fiam, ne mehetsz színházba, mert rosszkor születted, tessék máskor jobban időzíteni”!

Idén fordult elő első alkalommal, hogy az országos fesztiválon részt vevő előadások kb. 60%-a esetében a rendezők azt kérték, hogy a felkínált lehetőségek közül a (sokkal) kisebb térben, a debreceni színház stúdiószínpadán játszhassanak.

Nagy dolog ez. És hosszú fejlődéstörténet van e mögött.

Többen és régtől fogva mondjuk azt, hogy van akkora tér, amit át tudnak lelkesíteni a gyerekek, olyan méret és távolság, aminél a színpadi kommunikációból megkezdett-megtanult alapelemek engedik eljutni őket a nézőkhöz, ahol működik „személyiségük kisugárzása”. És van olyan, ahol már nem hatnak, ahol nem megy át az, amit közvetíteni akarnak. Logikus: belül kellene maradni a hatótávolságon.

A gyerekek számára megszokott, belakott tér – a hétköznapi gyakorlatnak megfelelően – a családi otthon és az osztályterem méretével egyezik meg. Jó esetben ez utóbbit is be tudják mozogni, illetve beszélni. A nagyszínpadokat és a több száz fős nézőtereket pedig nem, vagy csak nagyon ritkán. A fentiek alapján nem is kelletne, hogy azt kapja feladatul egy gyermekszínház, hogy hasson 30 méterre. Erre egyébként a valóságban – az esetek nagy többségében – nincs is szükség, hiszen nem kell 30 méterre beszélnünk fontos kérdésekről, mélyen átélve... Nos, akkor ültessük már közelebb azt a nézőt! És ha nem fér be mindenki az adott előadásra, akkor az, aki nem, legyen megértő! Várja ki az ismétlést, vagy egy másik előadást!

Márpedig nem fog beférni. És ez az eddigiekhez képest egészen másféle fesztiválszervezési eljárásokat igényel. Kell-e, szabad-e odavinni – a felmenő rendszerű találkozót záró országos fesztivál esetében ez a helyzet – 500 gyereket, amikor egymás ölében ülve is legfeljebb 100 fő zsúfolható be egy kis térbe? Lehet, hogy akkor kettő előadást kellene tartani ezekben a kisebb terekben? Vagy két kisebb térben egyet-egyét? Még onnan is sokan kiszorulnának... Akkor ők mit csináljanak addig?...

Ezzel együtt persze felvethetők más kérdések is, köztük hangsúlyosan a következő: biztos az, hogy az előadásokon kívül valóban csak (a dramatikus elemeket is tartalmazó) tömegprogramok szervezhetők a gyerekeknek egy színházi fesztiválon? Nem egy fesztivál dolga valamiféle színházképzés megoldása, de talán lehetne valamivel szorosabban a „szakmához” tartozó programokat is beépíteni. Ha csak annak a tudásnak adnánk teret, amit a csoportok vezetői magukban és magukkal hoznak, már az is izgalmas találkozásokat teremthetne.

De az is lehet, hogy felnőtteken „túlaggódjunk” ezt a helyzetet: a gyerekek nem szokták ellenezni azt, ha van egy kis pihenő két előadás között. De amikor egymást követően a harmadik vagy negyedik előadásra nem jutnak be, akkor előbb-utóbb megkérdezik maguktól és a szervezőktől is (és a szervezők amúgy is megkérdezik ezt maguktól), hogy miért is vannak itt, és miért ilyen sokan. Mert úgy érzik majd, hogy nem készültek rájuk.

A felnőttek meg tudták oldani idén, Debrecenben ezt a helyzetet: a színházi ügyelő felszólítására működött egyfajta rotáció, „cserélődünk”: aki már bent volt egy vagy két stúdióelőadáson (emberséges és ismételt felszólítások után), az cserélt azokkal, akik kint maradtak. Így természetesen esetleges (nem tervezhető) az, hogy ki mit fog látni... (A kivetítés nem megoldás, ezt tudjuk.)

A fent említett változat, az előadások duplázása (kétszer játszani, amit lehet) nem biztos, hogy minden csoportnál megoldható, bár számolni lehet ezzel a szervezési variánssal is. De valamit segítené azon, hogy ne

legyenek olyan előadások, amelyeket lát 60 fő, és mint a fesztivál nagy (szakmai) sikerét viszi magával (ugye, már aki látta), miközben a döntő többség nem is találkozhatott azzal.

A debreceni országoson csak a zsűri látott mindent...

Mintha az előző esztendőben nem lett volna olyan nagy sikere annak, hogy a kőszínházi világból hívtunk – egyébiránt rangos, köztisztviselőnek örvendő és sokunk számára rokonszenves – kollégákat. Ebben az évben egyesületünk terveiben ettől még ugyanez szerepelt, csak más nevekkal. De amilyen későn dőlt el, hogy lesz valamennyi pénz az országos fesztivál megszervezésére, amilyen későn húzták fel a sorompót, már mindenki máshol volt: rendezett, forgatott, „posztolt” stb. A helyzetet mentendő a Kerekasztal felajánlását fogadta el az elnökség: a színházi nevelési központ vállalta, hogy a szakmai beszélgetések házigazdája lesz. A Kerekasztal alapítója (e sorok írója) mellett a jelenlegi vezetők közül ketten, Lipták Ildikó és Hajós Zsuzsa vett részt a munkában: nézte végig az összes előadást, és készítette elő a szakmai beszélgetés programját. Az biztosra vehető volt, hogy ez a szakmai más lesz, mint az összes előző, hogy jelentős mértékben el fog térni a hagyományoktól (amelyeket persze ezzel a gesztussal senki nem akar minősíteni). És más is lett a szakmai: szó volt minden előadásról, de szó nem volt arról, hogy három ember (bocsánat a zsargonért, azért, ami most jön:) *osztja az ést*. Vagyis szó nem volt arról, hogy három ember mindent tud, a többiek pedig nem, de egyben ők olyanok, akiknek itt mindent meg kell vagy lehet mondani. Ami ehelyett történt: közösségi gyűjtögetés, kisebb csoportok írták össze az egyes előadások kapcsán a kérdéseiket. Ezeket a listákat megkapták a csoportvezetők, és ezekre kértük-vártuk a válaszaikat.

Mindez nem lehetne az egész fesztiválrendszeren való gondolkodástól független. A teljes pénztelenség lassan oda juttatja a magyar gyermekszínházt, hogy csak a csoportok száma felől indulva is kötelezve vagyunk arra, hogy új szerkezeteket hozzunk létre.

De ezt tesszük huszonnégy éve: mindig és egyszerre keressük a megtartás és a megújulás lehetőségeit. Soha nem volt két egyforma országos... Van rá közel fél évünk, a következő kiírás megjelenése előtt, hogy kitaláljuk a pillanatnyilag legjobbat.

Kaposi László

Mire is ez az egész?

Bár nincsenek ebben egyedül, a gyermekszínházzal foglalkozók felől igen nagy volt a csodálkozás és az értetlenség amiatt, hogy a terület kormányzati és pályázati támogatása feltűnően nagyot esett. A találkozók megrendezése sokáig kétséges volt. Informális beszélgetések során magam is találkoztam olyan (színházi) ember megjegyzésével, ami azt magyarázta, hogy miért is nincs szükség a Weöreshez hasonló rendezvényekre: „...butaság kisgyerekekkel színházat csinálni, hiszen az egészből úgysem értenek semmit, ahhoz végképp nem értenek, hogy hogyan kell csinálni. Ráadásul még versenyeztetni is őket abban, amit más kitalált...” (Most néhányan azt hiszik, hogy ezt csak kitaláltam, mert valahogy el kell kezdeni az írást, és ilyen nincs is, de van.)

Lehet, hogy ilyen egyszerű a képlet. Talán így gondolkodnak azok is, akik döntéshozói szerepben vannak: azt hiszik, hogy a gyermekszínház olyan, mint a rossz kőszínház, csak kicsiben.

Az országos találkozón az egyik cél, amit magam elé kitűztem, az volt, hogy próbáljam megérteni, felfedezni az egyes előadások mögött megbúvó, nem hivalkodó, pedagógiai értékeket. Az érdekelt igazán, hogy mi lehet a cél, amit játsszó gyerek és drámatanár külön és együtt kitűzött maga elé, és milyen úton halad felé.

Izgattak ezen kívül a tendenciák: melyek azok a jellemző színpadi megoldások, amelyek rendre visszatérnek az előadásokban, mi most a „divat”.

- Csoportos narráció: Jellemzően nagy arányban van jelen az előadásokban a kar, a narrációnak és a reflexiónak nagyszerű eszközeként. E formából egészen kiváló megoldásokat láthattunk vagy tíz előadásban is. A megyei találkozókra több olyan előadás is volt, amelyiknél úgy láttam, hogy a játék leggyengébb pontját jelenti a csoport mint közösség lehetőségeinek kiaknázatlansága, a gyerekek egyéni, kiemelt feladatokkal történő traktálása, melyek a legtöbb esetben túl nagy falatnak bizonyultak a színháziaknak. A csoportos narráció a közösségi színházi kézenfekvő formája.
- Életjátékok: Szerencsére elég sok életjátékot láttam az országos találkozón. Egy ilyen előadás létrehozásához a csoportvezető-rendezőnek igen komplex képességrendszer birtokában kell lennie (szerkesztési ismeretek és gyakorlat, pszichológiai tudás és képességek, dramaturgiai érzék stb.), de az önkifejezésnek olyan fontos eszközt kapják általa a gyerekek, melyet akár terápiásnak is tekinthetünk. Nem könnyen másolható, ugyanis, ha valaki nem elég felkészült, könnyen belecsúszhat, hogy a gyerekek ösztönösen,

üres frázisokat lödöznek, illetve a játékon az látszik, hogy valójában nem a gyerekeké, hanem arról szól, ahogyan a felnőtt elképzei, hogy a gyerekek milyennek látják a világot. (Ezek az előadások az országosra általában nem jutnak el.)

- Hibrdek: Az írott anyagból való kiindulás, de annak az életjátékok elemeivel való tarkítása. Vannak olyan színházi emberek, akik ezt bűnnek tartják, mert szerintük a színdarabok szent és sérthetetlen művek. Szerintem Shakespeare örült volna, ha tudja, hogy a XXI. században egy csapatnyi kamasz gyerek megtanulhat és megfogalmazhat magáról egy csomó mindent a Sok hűhó kapcsán.
- A Semmi: A Semmi önmagában tendencia. Janne Teller regénye nemcsak a magyarországi irodalmi életet bolygatta meg, hanem a színházi világot is. Gyerek- és diákszínházak, báb- és ifjúsági színházak tartották fontosnak az előző évadban, hogy ehhez a regényhez nyúljanak.

Nagyon érdekes továbbá egy fesztiválon az embereket megfigyelni. Hogy mely csoportok azok, akik azt hiszik, hogy versenyre jöttek. Hogyan ünnepeik magukat és egymást a gyerekek.

És persze a rendezők... A Weöresnek nagy értéke van a szakmában – sok kezdő és tapasztalt rendező is nagyon fontosnak tartja, hogy előadásukat meghívják ide. Nyilván nem ezért csinálják, de több játék pályafutásában igen fontos állomás a megyei, majd a regionális, és esetleg az országos találkozók. Érthető, hiszen nehéz partnert találni, akivel érdemben lehet beszélgetni egy munkadarabról. Örök dilemma, hogy az értékelésnek, megbeszélésnek mi a legjobb módja, mi a leghasznosabb, és a leginkább elviselhető a csoportvezetőknek. Mi (Hajós Zsuzsa, Kaposi László, Lipták Ildikó) ezúttal azt a módját választottuk a szakmai beszélgetésnek, hogy a rendezőket kértük meg arra, hogy kisebb csoportokban tegyenek fel kérdéseket egy-egy előadáshoz kapcsolódóan, majd a válaszokat tájrák az egész csoport elé. Persze, az idő – mint mindig – kevés volt. Különböző rendezőtípusokkal találkozhattunk – néhányat említünk ezek közül:

1. Bár tudja, hogy még nem tart ott sem a csoport, sem ő maga, hogy feltétlenül meg kellene mutatnia az eredményeiket, jelentkezik a találkozóra, mert az intézménye rászorítja erre. A bronz minősítésnek is nagyon örülnek, odahaza úgyis azt hiszik, hogy harmadikok lettek. (Hallottam iskolaigazgató által tartott tanévzáró beszédben így interpretálni a bronz oklevelet, és tulajdonképpen számomra ez a minősítések mellett szól – becsülete van.) Több olyan drámapedagógussal találkoztam e kategóriában, akik nagyon nyitottak mások véleményére, és egyik évről a másikra be is építik a javaslatokat a munkájukba.
2. Nagy szüksége van a visszajelzésre, és a különböző színű okleveleket annak mérésére használják, hogy mennyit tudtak fejlődni egyik évről a másikra. A cél az arany...
3. Látszólag érdekli a zsűri véleménye, de csak akkor, ha az pozitív (ezt a Hajdú-Bihar megyei találkozóról szóló beszámolómban részleteztem – lásd lapunk 16-17. oldalát!).
4. Az országos találkozó örök meghívottjai. Akik miatt sok kritika éri a találkozó szervezőit, és főként a mindenkor zsűrit, hogy előadásaikat akkor is előnyben részesítik, ha a megyei találkozóon még nem volt elég jó a játéuk. Azok a nagy szakmai múlttal, tapasztalattal és presztízzsel rendelkező gyermekszínház rendezők, akiknél jelentős az esély arra, hogy június elejére összeáll, beérik a játéuk. És ez így is van az esetek többségében, de nem mindig.
5. És a számomra legkevésbé érthető típus: évről évre jelentkezik a „Weöresre”, ha kap, akkor elfogadja a meghívást az országosra találkozóra, de nem érdekli a visszajelzés, a szakmai beszélgetéseken nem vesz részt.

Az utóbbi, és sok más (már korábban visszajelzett) tapasztalat miatt is érdemes évről évre újfogalmazni az Országos Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó célját. Köszönöm, hogy részt vehettem a rendezvényen, a megvalósításhoz gratulálok a szervezőknek!

Lipták Ildikó

A csoportvezetők és a szervezők felelőssége

Bárkinek, aki ma gyerekekkel foglalkozik, tisztában kell lennie azzal, hogy annak a generációnak mutat utakat, mely az ő idős korában törvényeket hoz majd, vállalatokat vezet, célokat tűz ki – nemcsak maga és szűkebb környezete, de talán az egész társadalom elé. Minden fiatal lehetőség a jövőre nézve, ennek tudatában érdemes meggondolni, hogy mit és hogyan igyekszünk velük közösen megérteni a világból.

A színház eleve kitűnő választásnak tűnik, hiszen a felfedezéshez és a megtalált kérdések vagy válaszok megosztásához egyaránt remek eszköztárat kínál, olyat, melynek legtöbb eleme hétköznapi, könnyen elsajátítható, természetes. Személyességre, szubjektivitásra pedig leginkább részleteiben kínál lehetőséget. Számos különböző munkamódszerrel, stílusban vagy ízlésben dolgozunk színházszókkal, azonban valamennyien

közösségi nevelési és alkotási folyamatban veszünk részt a próbák, foglalkozások során. A gyermekszínját-
szók 99%-a nem lesz színművész, így teljesen jogosnak tűnik, hogy ebben a műfajban a produkciókról való
beszélgetésekben elengedhetetlen, sőt, talán a legnagyobb prioritást élvező szempont legyen az, hogy mi
történik a fiatalokkal a próbafolyamat és az előadás során. Milyen témában és mennyire mélyültek el, meglá-
tásaikat, felfedezéseiket milyen energiával, őszinteséggel, lelkesedéssel adják át nézőiknek?

Az idei országos gyermekszínjátzó gála a leginkább sokszínű volt az általam látottak közül műfajban, hoz-
záállásban, módszerekben és ízlésben egyaránt. Számos inspiráló kérdést vetett fel, melyek közül a legtöbb
egy irányba mutat: mi a felelősségünk nekünk, csoportvezetőknek a közösségi alkotómunkában? Hogyan
tehetjük a teljesen nyilvánvaló, járulékos hasznainál (kommunikáció, önismeret, csoportban létezés stb.)
többet elérővé, valódi nevelési folyamattá az előadások létrehozását? Egyáltalán szükség van-e ilyen célokra
minden esetben? A próbafolyamat hasznossága és a produktum minősége között van-e szabályszerű össze-
függés?

Sokszor halljuk egy-egy előadástól való beszélgetésen, hogy azért így lett valami, mert a gyerekek ezt akar-
ták, ez tetszett nekik, beleszerettek. Elsőre úgy tűnhet, hogy nincs mit válaszolni az ilyenfajta érvelésre. Fel-
teszem mégis a kérdést, hogy vajon nem dolgozunk-e folytonosan megkérdőjelezni magunkat és egymást, hogy
minél több szempontból és mélyebben vizsgálhassuk a felmerült témákat? Hogy nem szükséges-e mindig
önreflektivitásra inspirálni tanítványainkat? Dolgunk-e a világ olyan szegmenseit is megismertetni velük,
melyek nem adódnak az értékrendjükből?

El tudok képzelni olyan helyzeteket, amikor az utóbbi kérdésekre nem lehet egyértelműen igennel válaszol-
ni. Van, amikor más nevelési szempontok kell, hogy előtérbe kerüljenek a munkában. Ismerünk például
olyan körülmények között élő fiatalokat, akiknek talán egyetlen esélyük, ha tehetségük révén próbálnak bol-
dogulni. Ilyenkor nyilvánvalóan erre koncentrálnunk. Nem ismeretlen az a helyzet sem, amikor egy-egy cso-
port életében eljön a pillanat, hogy a szöveg vagy történet tiszteletben tartása, a szerepek minél hitelesebb
vagy éppen játékosabb megformálása válik a fejlődés irányává, hátrább sorolva a fent említett nevelési célo-
kat. Persze semmiképpen sem felülírva őket. Azzal azonban tisztában kell lennünk, hogy ezeket a döntéseket
a körülmények alapos mérlegelése után a csoportvezetőnek kell meghoznia, s azokért felelősséget kell vál-
lalnia.

Debrecenben vállalható előadásokat láttunk. Minden kritikai észrevételt, hozzászólást ehhez képest lehet és
kell értelmezni. Diák- és gyermekszínjátzó találkozók szervezésében és strukturális újragondolásában szer-
zett többéves tapasztalatom azonban azt a felelősséget rója rám, hogy feltegyek néhány – talán lényegbe vá-
gó – kérdést a 2013-as Országos Weöres Sándor Gyermekszínjátzó Találkozó gálája kapcsán:

- Kifelé szóló, a gyermekszínjátzást a kívülállók számára népszerűsítő vagy belső erősödést, a szakmai-
ság növelését szolgáló rendezvény-e a gála?
- Esetleg a kettőnek elege?
- Mit szolgál a szakmai beszélgetés ezeken az alkalmakon?
- Hogyan lehet a szakmai párbeszédet segíteni?
- Erre van-e szükség egyáltalán?
- Minőségi alapon történik-e a válogatás szándék szerint, vagy felmerülnek más szempontok is?

Én megyei zsűriként igyekeztem az érdekesen kísérletező, szegmenseiben újításra törekvő előadásokat to-
vábbjuttatni a regionális találkozókra. A gálán látottak alapján azt gondolom, hogy Debrecenbe leginkább a
stabil, egészében működő produkciók kerültek. Lehetséges, hogy a cél éppen ez, a hiányérzetem azzal kap-
csolatos, hogy nem látszik, van-e e mögött tudatosság.

Úgy gondolom, ezeket a kérdéseket (és nyilván számtalan másikat is) érdemes volna a szervezőknek végig-
gondolni ahhoz, hogy a találkozó és a gyermekszínjátzás fejlődési iránya egyértelművé váljon a résztve-
vőknek, a válogatóknak és a külső szemeknek egyaránt.

Hajós Zsuzsa

A zsűrizés kapcsán...

Szakmai vélemény

Nem teljesen értelmetlen, nem teljesen szakmai haszon nélküli a zsűrizés... Amiről itt szó lesz, arról nem
állítom, hogy *teljes mértékben* visszaadja a Weöres megyei és regionális találkozói után megtartott szakmai
megbeszélésekbe, azok szükségességébe vetett hitet, de azért elgondolkodtat.

Van olyan, hogy – arra alkalmas partnerre találva – az derül ki, hogy a szakmai beszélgetéseken elhang-
zottaknak igen is lehet pozitív hatása. Hogy a *zsűrivélemény* feldolgozása, és esetleg egyes elemek meg-

fontolása, netalántán elfogadása a következő fordulóra pozitív változást hozhat. Mondjuk, jó esetben, javul a játék.

Persze, ehhez – immanens módon, egy apró kitétel – nagyon erős feltételt szabtunk az előző mondatokban: olyan ember kell hozzá, aki nem tekinti eleve ellenségnek azt, aki megnézi az előadását, és véleményt alkot róla. Olyan ember, aki a mindenkori zsűrit nem gonosztevők, ártó-rontó emberek gyülekezetének véli. Ez valóban rettenetesen nehéz, hiszen eleve rossz az alaphelyzet: hogy jön ő, idegen, ahhoz, hogy véleményt formáljon arról, ami nekem nagyon fontos, ami a *mi* közös munkánk gyümölcse... Ráadásul úgy, hogy nincs benne az alkotó folyamatban, vagyis kívülről nézi az egészet, egyetlen fáziskép alapján, nem látva a fejlődést (a történetét, az előadását, a gyereket, az enyémet), a változást, magát. És esetleg nem teljesen habzó örömmel teszi ezt.

A pozitív példa kapcsán mondhatnánk, hogy egyszeri esetről van szó, éppen emiatt nem szabad ezt a sikeres fejlődéstörténetet általánosítható tapasztalatnak gondolnunk, de – csupán logikai alapon – még ez sincs kizárva.

Így jártunk egy előadással idén, ami az országos fesztivál vége felé, az addigra már kellően megdolgozott (lelkileg felajzott, fizikailag teljesen elfárasztott, vagyis rendesen beavatott) fesztiválközönség előtt, bezúfolva egy füledt és meleg kamaraterembe, mindenek ellenére igen nagyon szólt: siker volt! A közönség végig, nagyjából az első pillanattól kezdve ment az előadással, és az előadás maga sem próbált leválni a nézőkről. A színjátszók csak olyanokat mondtak és tettek, amelyek eleve érdekelték a nézőket, és amelyek nem váltak érthetlenné, vagy éppen kellemetlenné a közönség számára.

Ez egy térszervezési fejlődéstörténet.

Az előző fordulóknál sem a darab tartalmi elemeivel volt itt gondja akárkinek is, hanem a formaiakkal. A megyeiről eleve csak ezüst minősítéssel ment tovább az előadás. Ez kis szakma: terjednek a hírek, hallottuk előre, gond van az előadással. Nos, a regionálison is bizalomjáték volt a zsűri részéről: a csoport és vezetője által kitermelt anyaggal továbbra sincs gond, hiszen az értékes és érdekes, de a rendezéstechnikai megoldatlanságok visszajelzése meglehetősen egyértelmű volt. Éppen hogy befért az előadás az országos fesztivál mezőnyébe, és mint utólag kiderült, a meghívás maga remek döntés volt.

Van ilyen...

Sajnos a fordítottja is *van*. Van olyan, amikor az országos fesztiválon bujdosik az ember fia-lánya, hogy a szakmabeliek véletlenül se kérdezhessenek rá, ki hívta meg az adott előadást. Tudjuk mindannyian, hogy a gyermekszínházi előadások minősége nagyon nehezen löhető be, ha egyáltalán... Itt sokkal nagyobb a formaindóztatás, mint más területeken. De amikor óvatosan jönnek a „Mit láttál ebben értéknek, hogy javasoltad a meghívását?”, vagy hasonló jellegű kérdések, akkor már semmi nem úszható meg... (És a néző nem felejt, a szakmabeli néző biztosan nem. Ha nem rögtön teszi fel a kérdést, akkor pár óra elteltével, másnap stb. Olyan is előfordult már, hogy kb. egy év múlva, mert akkor találkoztunk újra.)

Az apropót jelentő előadás (adatai a fentiekben) egyébként most sincs a fejlődéstörténet végén: rendezője a szakmai megbeszélésen most is térhasználatról és az egyes díszletelemek alkalmazásával kapcsolatos kérdéseket kapott.

Színházi nyelv

Nem feszegettük a határait...

Mintha valami egyezményes rendszer lenne ebben, ami már helyből nem jó: mintha kialakult volna valami olyan, amit sokan ismernek, sokan beszélnek (persze, különböző szinteken). Amin biztonsággal és artikuláltan lehet megszólalni – és mondani fontos dolgokat. Jó esetben a gyerekeknek is fontosakat. Valami olyasmi alakult ki, ami mintha kötelező is lenne. Azon és úgy kell beszélni...

A színházi nyelvet minden alkalommal el kell felejteni és újra kell alkotni. Minden nap meg kell újíteni. Ehhez sokkal bátrabb kísérletezésre lenne szükség, mint amit idén láthattunk: lehet, hogy mindez részben visszacsatolható ahhoz, amit Hajós Zsuzsa is említ a 32-33. oldalon. Átszövegezve, de nem ártéltelmezve ez így hangzik: fontos és megválaszolendő kérdés, hogy mi a dolga az országos fesztiválnak, a kísérletező, újat kereső alkotó és csoportok bemutatása, vagy a kiforrott, „biztonságos” előadások felsorakoztatása megerősítése, egyben „kitüntetése”? Persze, az ilyen kérdésekre lehet más gondolati sémák mentén érvényes, vagy annak tűnő, egyébiránt kitérő válaszokat adni: az értékes pedagógiai munkát sejtető és színházilag érvényes előadások bemutatásával is megjelölhető az országos találkozó célja. (És ezt itt abba is hagyhatjuk: nem megyünk bele a fogalmak értelmezésébe, nem foglalkozunk például azzal, hogy mi számít színházilag érvényesnek...)

A kisepikához tartozó alkotások színre vitele a csoportos dramatizáláshoz sorolható eljárások valamelyikével, a kórus gyakori alkalmazása, szegény színházi beütésekkel (Jerzy Grotowski után szabadon), a játzók

csoportjára építve, minimális díszlettel és külső effekttel. Gyors (néha követhetetlen vagy éppen indokolatlan) szerep- és nyílt színi jelenetváltások. Lineáris idő- és történetkezelés...

A szerkesztett játék sztenderdjei mintha még régebbiek lennének: egyik évről a másikra jobbra csak azzal találkozunk, hogy egy rögzült (színházilag amint rögzül, máris halott) nyelven mások mondják el ugyanazokat az alkotásokat, avagy a nézőként alig-alig szerencsésebb esetben a már ismert nyelven mások más alkotásokat szövegezik meg. Más alkotásokat, de ugyanúgy.

Az életjátékok mintha jobban kínálnák a színháznyelvi kísérletezést vagy eleve kényszerítenék arra a gyermekszínház területén alkotókat, hogy megkeressék az adott mondandót leginkább szolgáló színházi megoldásokat: és ott mintha nagyobb lenne a formai változatosság.

De az általános kép ettől még az, hogy valami hasonlót láthattunk tavaly is. És előtte is.

Annak a hatása, amit a vizualitás, a mozgás, a zene adhat, vagy amit az előbb említettekhez hasonlóan természetesnek tekinthetően az animált tárgy, a báb vagy a maszk használata jelenthet – nos, ezek sem jelennek meg elég erőteljesen, bár ösztönző erőként tagadhatatlanul ott van körülöttünk, benne a kultúránkban, épp úgy, mint a film.

A média hatása tagadhatatlanul jelen van a gyermekszínházaink produktumaiban: gyakran ad témát, illetve formai megoldásokat is vetít. Ha improvizációkból építkezik egy előadás, akkor a média nagy valószínűséggel „bejön” a gyerekek rögtönzései kapcsán, és a szerkesztési megoldásokban is érezteti hatását egyfajta (vagy éppen sokfajta) „tévés kultúra”.

És ami ma ennél sokkal erősebben van ott, mindkét fenti megközelítésben: az az internet világa, abból is főként a közösségi oldalak sajátos kultúrája, és kisebb részt az online számítógépes játékok világa. A „fészbukos” témamérés rendkívül erősen hívja fel a figyelmünket arra, hogy milyen szorosan a pillanathoz kötött a gyermekszínház, ha abban a gyerek élete is megjelenhet (és nem csak a klasszikus kultúra kiválasztott alkotásainak reprodukálására kényszerítjük a gyerekeinket). Amennyire – a visszajelzések alapján – nem igazán élvezhetők (felvételtől) a gyermekszínház klasszikus alkotásai, kb. 20 év elteltével, a mai néző számára, hasonlóképpen nem értene semmit egyes előadásokból az, akinek mondjuk kimaradt az utóbbi 2-3 év számítógépes kultúrája, vagy abból csak a közösségi oldalak működése mint részterület.

(KL)

Az országos fesztiválra meghívott csoportok jegyzéke (a debreceni fellépésük sorrendjében):

PAFFF SZÍNPAD

Országgh Kristóf Általános Iskola, Sirok
Szent Antal szerencséje
népmese alapján
csoportvezető-rendező: Rajnavölgyi Vilmos

PEGAZUS CSIKÓK

Avastetői Művészeti Iskola, Miskolc
Kőműves Kelemen
népballada nyomán
csoportvezető-rendező: Valaskáné Nagy Andrea

KŐRÖSISEK

Kertvárosi ÁMK Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola, Tatabánya
„Szösszenetek”
verses szerkesztett játék
csoportvezető-rendező: Kulcsár Nóra

II SZKOS12 GYERMEKSZÍNHÁZ CSOPORT

Arany János Általános Iskola, Kecskemét
Az ördög darálója
Parti Nagy Lajos azonos című műve nyomán
csoportvezető-rendező: Tóth Orsolya

PEMETEFŰ

Jerney János Általános Iskola, Szeged
Banyaságok
versválogatás
csoportvezető-rendező: Lovai Ágota

WEÖRES EGYES

Weöres Sándor Általános Iskola, Pápa, Magyarpolányi Művészeti Iskola
Tartunk hová
csoportvezető-rendező: Komáromi Sándor

CSILLAGOK

1. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola és Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Muravidék
Macskák
Hofi Géza és Koós János Macskaduett című műve alapján
csoportvezető-rendező: Koter Gizella

LAJTORJA CSOPORT

József Attila Községi Ház, Szabadszállás
20 perc
saját szövegek, a Bélga együttes dalszövegei és Erdős Virág versének felhasználásával
csoportvezető-rendező: Török László

BENDEGÚZOK

Országgh Kristóf Általános Iskola, Sirok
A fagyos király
az azonos című ballada nyomán
csoportvezető-rendező: Gál Zoltán

KINCSKERESŐ KÖLYKÖK

Kincskereső Dráma és Kézműves Műhely, Dusnok
A rátóti csikótojás
népmese nyomán
csoportvezető-rendező: Hodován Péter

FÓTI FIGURÁSOK

Németh Kálmán Általános Iskola és AMI, Fót
Semmi
Janne Teller azonos című műve alapján
átdolgozó: Kis Tibor és Majsai László
zene, mozgás: Jobbágy Kata
dal: Váczi Virág
csoportvezető-rendező: Kis Tibor

GURIGA SZÍNPAD

Bátyúi Művelődési Ház, Kárpátalja
A világ legbutább cirkusza
Karinthy Frigyes Tanár úr kérem című művéből
szerkesztette Kovácsné Lapu Mária
csoportvezető-rendező: Bagu Géza

ÖRDÖGFIÓKÁK

Fekete-Vörösmarty Általános Iskola és Gimnázium, Ajka, Magyarországi Művészeti Iskola
Ő és én
csoportvezető-rendező: Komáromi Sándor

DOMINÓ SZÍNJÁTSZÓ CSOPORT

Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest
Emlék-más
csoportvezető-rendező: Montvai Hanna és Nyári Arnold

INÁRCSI SZÍNJÁTSZÓK

Múzsák AMI, Inárcs
Az emlékek őre
Lois Lowry műve alapján
zene: Illés Csaba
csoportvezető-rendező: Kovácsné Lapu Mária és Kovács Anna

FÓKUSZ GYERMEKSZÍNPAD

Dunaszerdahely, Csemadok Vámbéry Ármán Városi Szervezete és Városi Művelődési Központ, Felvidék
A kisködmön
népmese Arany László gyűjtése nyomán
csoportvezető-rendező: Jarábik Gabriella

NYÍRBÁTORI DIÁKSZÍNPAD

Nyírbátori Diákszínpad Egyesület
Adrian Mole, avagy egy 13 és 3/4 éves srác kinszenvedései
Sue Townsend A 13 és 3/4 éves Adrian Mole kinszenvedései című műve alapján
csoportvezető-rendező: Márton Ildikó

GUBANC SZÍNJÁTSZÓ CSOPORT

Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest
Fullra a valóság!
csoportvezető-rendező: Milák Melinda és Sallai Ferenc

NEVENINCS (Nikola Đurković Általános Iskola,

Bácsfeketehegy, Vajdaság)
A schildai polgárok
Erich Kästner A schildai polgárok című műve alapján
csoportvezető-rendező: Pál Ilona

NÁNAI GARABONCIÁSOK

Várdomb-Alsónána Általános Iskola Alsónánai
Tagintézménye
A mesék meséje, ahogyan mi látjuk
Kányádi Sándor műve nyomán
csoportvezető-rendező: Kollárné Kuris Piroska és Orcskai Marianna

VÁNYAI KÓPÉK

Ványai Ambrus Általános Iskola és Kádár Ferenc
Alapfokú Művészeti Iskola, Dévaványa
Hófehérke és a hét törpe
a Grimm-fivérek meséje alapján
csoportvezető-rendező: Boldis Julianna

PIMASZ KAMASZ

Rózsavölgyi Márk AMI, Balassagyarmat
Szalet és a szög
arab népmese nyomán
csoportvezető-rendező: Bileczné Nyiregyházi Ágnes

TURBÓ CSIGA

Beszédes József Általános Iskola, Siófok
Liombruno
olasz népmese alapján
csoportvezető-rendező: Takács Tünde

MÁKVIRÁGOK

Zichy Jenő Általános Iskola, Sárszentmihály
Az argyélusát!
a Tündérszép Ilona és Árgyélus című népmese alapján
csoportvezető-rendező: Bozai Éva

TINITANODA

Eck Imre Alapfokú Művészeti Iskola, Pécs
„De szeretnék gazdag lenni”
szerkesztett műsor József Attila verseiből
csoportvezető-rendező: Bagossy László

FAPIHE (Bag)

Szerelmek és más szívózáások
csoportvezető-rendező: Szivák-Tóth Viktor

NEM ART SZÍNJÁTSZÓ CSOPORT

Weöres Sándor Általános Iskola, Pápa
Sok húhó
Shakespeare Sok húhó semmiért című műve nyomán
csoportvezető-rendező: Tegyi Tibor

Az országos fesztivál szervezői

Szakall Judit
Topor Rita
Kondás Réka

Támogatóink

Debrecen Város Önkormányzatának Polgármesteri
Hivatala
Nemzeti Kulturális Alap
Emberi Erőforrások Minisztériuma